

Ref

Statens
offentliga
utredningar

1975:39

Finans-
departementet

Statsbidrag till kommunerna

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2013

National Library
of Sweden

Betänkande av Kommunalekonomiska utredningar
Stockholm 1975

Statens
offentliga
utredningar

1975:39

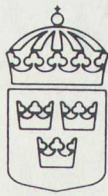
Finans-
departementet

Ref

Statsbidrag till kommunerna

SOU

Betänkande av Kommunalekonomiska utredningar
Stockholm 1975

Statens offentliga utredningar

1975: 39

Finansdepartementet

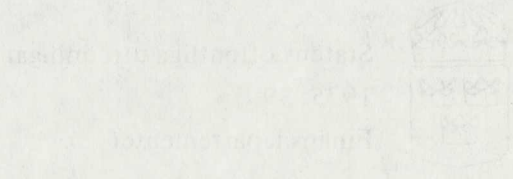
Statsbidrag till kommunerna

Omfattning och inriktning

1955/56—1972/73

Betänkande av Kommunalekonomiska
utredningen
Stockholm 1975

ISBN 91-38-02300-8

Statisbidrag till
Kommunikation
Omställning av
1955-1975

Till Statsrådet och chefen för finansdepartementet

Genom beslut den 17 december 1971 bemyndigade Kungl. Maj: t chefen för finansdepartementet att tillkalla sakkunniga med uppdrag att verkställa utredning om kommunernas ekonomi m. m.

Med stöd av bemyndigandet förordnade chefen för finansdepartementet den 28 december 1971 som ledamöter, ledamoten av riksdagen, f. d. förvaltningschefen Sven Ekström, ledamoten av riksdagen, lektorn Nils Carlshamre, ledamoten av riksdagen, barnavårdsmanen fru Mary Holmquist, ledamoten av riksdagen, dåvarande förbundsordföranden Knut Johansson, ledamoten av riksdagen, lantbrukaren Stig Josefson, direktören i Svenska Kommunförbundet Sven Järdler, ledamoten i riksdagen, metallarbetaren Valter Kristenson, dåvarande ledamoten av riksdagen, direktören Sigvard Larsson, dåvarande förbundsdirektören i Landstingsförbundet Bengt Olsson samt dåvarande departementsrådet i finansdepartementet Carl Johan Åberg. Ekström utsågs att som ordförande leda utredningsarbetet.

Till ledamot efter Olsson, som på egen begäran entledigades den 14 mars 1974, förordnades samma dag förbundsdirektören i Landstingsförbundet Rune Carlsson.

Till ledamot efter Holmquist, som avlidit, förordnades den 26 augusti 1974 ledamoten av riksdagen, fru Gudrun Sundström.

Till sekreterare förordnades den 3 mars 1972 dåvarande extra kanslirådet i finansdepartementet Odd Engström. Engström entledigades, på egen begäran, den 16 april 1974 och förordnades samma dag till expert.

Till ledamot och huvudsekreterare förordnades den 16 april 1974 t. f. planeringschefen i finansdepartementet, professorn Erik Höök.

I utredningens arbete deltar som experter sekreteraren Rune Alexandersson, Svenska Kommunförbundet (fr. o. m. den 2 juni 1972), kanslirådet i finansdepartementet Rune Bergsten (fr. o. m. den 25 september 1972), docenten Alf Carling, universitetet i Stockholm (fr. o. m. den 24 augusti 1973), kanslichefen Bengt Ericsson, Landstingsförbundet (fr. o. m. den 2 juni 1972), förste sekreteraren Kjell Ericsson, Landstingsförbundet (fr. o. m. den 2 juni 1972), dåvarande kanslirådet i civildepartementet Lars Eric Ericsson (fr. o. m. den 25 september 1972), statistikchefen Eric Esaieson, statistiska centralbyrån (fr. o. m. den 2 juni 1972), kanslisekreteraren i finansdepartementet Ann-Charlotte

Hagberg (anställdes i sekretariatet den 23 oktober 1972, förordnades till expert fr. o. m. den 1 juli 1974), departementssekreteraren i finansdepartementet Rein Hinno (fr. o. m. den 18 juli 1972), sekreteraren Karl-Erik Johansson, Svenska Kommunförbundet (fr. o. m. den 2 juni 1972), departementssekreteraren Lennart Myhlback, bostadsdepartementet (fr. o. m. den 2 juni 1972), departementssekreteraren i finansdepartementet Alf Nilsson (fr. o. m. den 27 oktober 1972), förste sekreteraren Douglas Skalin, Landstingsförbundet (fr. o. m. den 25 september 1972), avdelningsdirektören Bror Werbell, riksrevisionsverket (fr. o. m. den 25 september 1972) samt e. universitetslektorn Lars Östman (fr. o. m. den 1 juli 1974).

Till expert efter Lars Eric Ericsson, som på egen begäran entledigades den 27 februari 1974, förordnades den 28 februari 1974 kanslirådet i kommundepartementet Ingvar Hjelmqvist.

Till expert efter Bengt Ericsson, som på egen begäran entledigades den 22 augusti 1974, förordnades samma dag avdelningschefen Walter Slunge, Landstingsförbundet.

I sekretariatets arbete deltar fil. kand. Evy Andersson samt kontoristen May Jägerland.

Utredningen har antagit benämningen kommunalekonomiska utredningen (KEU).

Genom beslut den 28 februari 1973 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommunalekonomiska utredningen att med förtur behandla frågorna om storlek och utformning av statsbidragen till kommunernas sociala hemhjälp och familjedaghemverksamhet för tiden efter år 1974 och att i samband därmed även behandla frågan om statsbidrag till den kommunala färdtjänsten. Detta arbete har redovisats i betänkandet (SOU 1974: 41) Statsbidrag till kommunal färdtjänst, hemhjälp och familjedaghemverksamhet.

Inom utredningen har bildats olika arbetsgrupper för att studera kommunernas verksamhet efter år 1960 (AG I) samt söka bedöma den framtida efterfrågan på olika områden som har ett kommunalt huvudmannaskap (AG II).

I utredningens direktiv har betydande uppmärksamhet ägnats åt frågan om statsbidrag till kommunerna. Utredningens överväganden rörande statsbidragsgivningens former är av central betydelse som underlag för kommitténs bedömningar i övrigt. Mot den bakgrunden tillsattes en särskild arbetsgrupp (AG III) med uppgift att presentera underlag för överväganden rörande formerna för statsbidrag till kommunernas verksamhet.

Med detta betänkande om statsbidrag till kommunerna – omfattning och inriktning budgetåren 1955/56–1972/73 – vill utredningen presentera resultatet av arbetsgruppens hittills utförda arbete, som begränsar sig till en statistisk kartläggning av statsbidragssystemet, dess uppbyggnad, omfattning och inriktning.

Betänkandet tar upp frågor rörande konsekvenserna av de speciella statsbidragens utformning samt illustrerar statsbidragens betydelse för kommunernas ekonomi. Utredningen har försökt komplettera de över-

siktliga och företrädesvis statistiska bearbetningarna genom att studera några enstaka speciella statsbidrag. Redogörelse för dessa studier lämnas i betänkandet.

Stockholm den 16 april 1975

Sven Ekström

Nils Carlshamre Rune Carlsson Erik Höök

Knut Johansson Stig Josefson Sven Järdler

Valter Kristenson Sigvard Larsson Gudrun Sundström

Carl Johan Åberg

/Bror Werbell

Innehåll

Del 1

Kapitel 1 <i>Inledning</i>	17
Kapitel 2 <i>Statsbidragens storlek och fördelning budgetåret 1972/73 samt utvecklingen från budgetåret 1955/56</i>	21
2.1 Statsbidrag budgetåret 1972/73	21
2.2 Ändamålsgruppering av statsbidragen budgetåret 1972/73	25
2.3 Statsbidragsgivningens utveckling mellan budgetåren 1955/56 och 1972/73	27
2.3.1 Något om administrativa förändringar och reformer	27
2.3.2 Utvecklingen av bidragens omfattning och indelning	28
2.3.3 Utvecklingen från budgetåret 1955/56 för olika verksamhetsområden	29
Kapitel 3 <i>Statsbidragens betydelse och inverkan på den kommunala ekonomin</i>	33
3.1 Statsbidragens betydelse inom olika verksamhetsområden	33
3.2 Statsbidragens betydelse i olika kommuntyper	37
Kapitel 4 <i>De speciella statsbidragens utformning och effekter i vissa avseenden</i>	43
4.1 Prestationsrelaterade och kostnadsrelaterade bidrag	43
4.2 Inverkan på resursanvändningen	44
4.3 Statsbidragens fördelning efter typ	46
4.4 Konjunkturpolitiska motiv	47
4.5 Inverkan på avgiftspolitikerna	48
4.6 Stimulansmotivet och styrrelationen stat—kommun	49
Kapitel 5 <i>Redovisning av några fallstudier</i>	51
5.1 Inledning	51
5.2 Statsbidraget till social hemhjälp	51
5.2.1 Studiens utgångspunkter	51
5.2.2 Den sociala hemhjälpverksamhetens omfattning	52
5.2.3 Gällande statsbidragsbestämmelser	54

5.2.4	Åldringsomsorg — mål och medel	54
5.2.5	Statsbidragssystemets medverkan till måluppfyllelse	55
5.2.6	Statsbidragssystemets effekter på produktionens organisation	56
5.2.7	Hemhjälpledningens omfattning och utbildning	56
5.2.8	Avgifter	57
5.2.9	Statsbidragets påverkan på faktoruppsättningen i den kommunala produktionen	57
5.2.10	Statsbidragssystemets medverkan till en riktig utformning av verksamheten	58
5.3	Statsbidrag till barnstugor	59
5.3.1	Studiens utgångspunkter och genomförande	59
5.3.2	Översiktlig beskrivning av verksamhetsområdet	60
5.3.3	Statsbidragets betydelse för barnstugeverksamhetens utbyggnad	61
5.3.4	Statsbidragskonstruktionens effekter på utbyggnadstakten	62
5.3.5	Socialstyrelsens anvisningsverksamhet	63
5.3.6	Ansökan om anordningsbidrag	64
5.3.7	Avgifter	64
5.3.8	Statsbidragskonstruktionens effekter på kommunernas ekonomi	64
5.3.9	Styrningsrelationen stat—kommun	65
5.4	Statsbidrag till kommunal väghållning	66
5.4.1	Inledning	66
5.4.2	Statsbidragssystemet och de överordnade målen för verksamheten	68
5.4.2.1	Rättvisa mellan landsbygd och städer	68
5.4.2.2	Statsbidragssystemet, kollektivtrafiken och trafiksaneringen	69
5.4.3	Statsbidragssystemets medverkan till att tillgängliga resurser används för en effektiv och rationell verksamhet	71
5.4.4	Statsbidragssystemets effekter på det kommunala ansvaret för och inflytandet över verksamheten	72
5.4.4.1	Vägplaneringen	72
5.4.4.2	Införande av schablonbidrag i fördelningsplanen	73
5.5	Sammanfattning av fallstudierna	74
5.5.1	Bidragskonstruktionens betydelse för verksamhetens utformning	74
5.5.2	Administrationn av statsbidragen	75
5.5.3	Vilken skulle utvecklingen varit utan statsbidrag?	75
5.5.4	Kommunens ansvar för och bestämmande över verksamheten	76
Kapitel 6 <i>Allmänna synpunkter på statsbidragsgivningen till kommunerna</i>		77
6.1	Innebörden av det nuvarande systemet	77
6.2	Frågor kring en reformering av statsbidragssystemet	80

Bilaga A <i>Metoder vid insamling och analys av uppgifter rörande statsbidragsgivningen</i>	83
Bilaga B <i>Tabeller över statsbidragsgivningen 1955/56–1972/73</i>	91
Bilaga C <i>De statliga bidragens fördelning enligt olika kommungrupperingar</i>	109

Del 2

1 Rätts- och samhällsskydd	122
2 Fastighetsförvaltning och bostadsförsörjning	128
3 Byggnads- och planväsen, gatu- och parkförvaltning, fritidsförvaltning	132
4 Hamnar, kommunikationer och näringsliv	136
5 Industriell verksamhet	140
6 Undervisning och annan kulturell verksamhet	144
7 Socialvård och socialförvaltning	156
8 Hälso- och sjukvård	166
9 Finansiering	176

Tabeller

Kapitel 2

2.1 Bidragens fördelning budgetåret 1972/73 på primärkommun och landsting	22
2.2 Bidragens fördelning mellan förvaltning och affärsdrivande verksamhet budgetåret 1972/73	23
2.3 Statsbidrag till affärsdrivande verksamhet-, avtals- och avlösningsbidrag samt övriga speciella statsbidrag budgetåret 1972/73	24
2.4 Gruppen övriga speciella statsbidrags storleksfördelning budgetåret 1972/73	24
2.5 Ändamålsgruppering av statsbidragen budgetåret 1972/73	25
2.6 Allmänna och speciella statsbidrags utveckling 1955/56–1972/73	28
2.7 Statsbidragens fördelning mellan olika användningsområden 1955/56–1972/73	30
2.8 Statsbidrag till landsting 1955/56–1972/73	30

Kapitel 3

3.1 Statsbidrag till affärsdrivande verksamhet, avtals- och avlösningsbidrag samt övriga speciella statsbidrag	33
3.2 De speciella statsbidragens andel av bruttoutgifterna inom respektive kommunala verksamhetsområde år 1972	34
3.3 De speciella statsbidragens andel av bruttoutgifterna inom olika kommunala verksamhetsområden	34
3.4 Driftbidragens fördelning i kommuner med olika befolkningsstorlek år 1968 och år 1972	38
3.5 Driftbidragens andel av bruttodriftkostnaderna i kommuner med olika storlek år 1968 och år 1972	38
3.6 Investeringsbidragens fördelning i kommuner med olika storlek år 1968 och år 1972	41
3.7 Investeringsbidragens andel av bruttoinvesteringsutgifterna år 1968 och år 1972	41

3.8 Skatteutjämningsbidragens andel av de totala bruttoutgifterna i kommuner av olika storlek år 1968 och år 1972	42
3.9 Den sammanlagda bidragsgivningens andel av totala bruttoutgifter i kommuner med olika storlek år 1968 och år 1972	42

Kapitel 5

5.1 Social hemhjälp perioden 1965–1975	53
5.2 Antal hjälpta samt antal timmar i sociala hemhjälpen åren 1971 och 1972	53
5.3 Antal platser i daghem, fritidshem, familjedaghem och lekskolor 1955–1975	61
5.4 Rikets vägnät, som helt eller delvis finansieras av statliga medel	67
5.5 Statliga medel för byggande och drift av statskommunala vägar	69

Bilaga A

A.1 Speciella statsbidrag till primär- och landstingskommuner enligt kommunernas egen rapportering resp. av KEU framtagna uppgifter över statsbidragsgivningen	87
A.2 Speciella statsbidrag till primärkommuner enligt kommunernas egen rapportering resp. av KEU framtagna uppgifter över statsbidragsgivningen	88
A.3 Speciella statsbidrag till landstingen enligt deras egen redovisning resp. av KEU framtagna uppgifter över statsbidragsgivningen	88
A.4 Statsbidrag till undervisning och annan kulturell verksamhet enligt kommunernas egen redovisning resp. av KEU framtagna uppgifter	89
A.5 Allmänna statsbidrag till primär- och landstingskommuner enligt kommunernas egen rapportering resp. av KEU framtagna uppgifter	89

Bilaga B

B.1 Allmänna och speciella statsbidrag till primär- och landstingskommuner 1955/56–1972/73	92
B.2 Sysselsättningsskapande åtgärder. Primär- och landstingskommuner	93
B.3 Speciella statsbidrag till primär- och landstingskommunerna 1955/56–1972/73	94
B.4 Primärkommunerna. Speciella statsbidrag. Drift- och investeringsbidrag till förvaltningsområdet 1955/56–1972/73	95
B.5 Landstingskommuner. Speciella statsbidrag. Drift- och investeringsbidrag till förvaltningsområdet 1955/56–1972/73	96

B.6	Rätts- och samhällsskydd. Primärkommuner. Drift- och investeringsbidrag 1955/56–1972/73	97
B.7	Fastighetsförvaltning och bostadsförsörjning. Primärkommuner. Drift- och investeringsbidrag 1955/56–1972/73	97
B.8	Byggnads- och planväsen. Primärkommuner. Drift- och investeringsbidrag 1955/56–1972/73	98
B.9	Undervisning och annan kulturell verksamhet. Primärkommuner. Drift- och investeringsbidrag 1955/56–1972/73	99
B.10	Undervisning och annan kulturell verksamhet. Landstingskommuner. Drift- och investeringsbidrag 1955/56–1972/73	100
B.11	Socialvård och socialförsäkring. Primärkommuner. Drift- och investeringsbidrag 1955/56–1972/73	101
B.12	Socialvård och socialförsäkring. Landstingskommuner. Drift- och investeringsbidrag 1955/56–1972/73	102
B.13	Hälsa- och sjukvård. Landstingskommuner. Driftbidrag 1955/56–1972/73	103
B.14	Hälsa- och sjukvård. Landstingskommuner. Investeringsbidrag 1955/56–1972/73	104
B.15	Affärsmässig verksamhet. Primärkommuner. Drift- och investeringsbidrag 1955/56–1972/73	104
B.16a	Styrrelation stat–kommun. Speciella statsbidrag. Drift- och investeringsbidrag 1955/56–1972/73. Antal	105
B.16b	Styrrelation stat–kommun. Speciella statsbidrag. Drift- och investeringsbidrag 1955/56–1972/73. Milj. kr	106
B.17a	Typologisk indelning. Speciella statsbidrag. Drift- och investeringsbidrag 1955/56–1972/73. Antal	107
B.17b	Typologisk indelning. Speciella statsbidrag. Drift- och investeringsbidrag 1955/56–1972/73. Milj. kr.	108

Bilaga C

C.1	Statliga bidrag till primärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter befolkningsstorlek	110
C.2	Statliga bidrag till primärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter befolkningsstruktur	111
C.3	Statliga bidrag till primärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter befolkningsutveckling	112
C.4	Statliga bidrag till primärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter geografisk belägenhet	113
C.5	Statliga bidrag till primärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter tätortsgrad	114
C.6	Statliga bidrag till primärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter näringskaraktär	115
C.7	Statliga bidrag till primärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter skattekraft	116

Diagram

Kapitel 3

3.1 Utvecklingen av andelen statsbidrag till rätts- och samhälls- skydd 1960–1972	35
3.2 Utvecklingen av andelen statsbidrag till fastighetsförvaltning och bostadsförsörjning 1960–1972	35
3.3 Utvecklingen av andelen statsbidrag till byggnads- och planvä- sen, sport och friluftsliv 1960–1972	35
3.4 Utvecklingen av andelen statsbidrag till undervisning och annan kulturell verksamhet 1960–1972	35
3.5 Utvecklingen av andelen statsbidrag till socialvård- och social- försäkring 1960–1972	36
3.6 Utvecklingen av andelen statsbidrag till förvaltningsområdet 1960–1972	36
3.7 Utvecklingen av andelen statsbidrag till landstingskommunal verksamhet 1960–1972	37
3.8 Driftbidrag per invånare år 1972	39
3.9 Driftutgifter per invånare år 1972	40

Kapitel 6

6.1 Allmänna och speciella statsbidrag budgetåret 1972/73	78
---	----

Del 1

Statsbidragssystemets uppbyggnad, omfattning och inriktning

1 Inledning

I det utredningsuppdrag som kommunalekonomiska utredningen, KEU, erhållit ingår bl. a. att på olika sätt belysa statsbidragsgivningens former och omfattning.

Den arbetsgrupp (AG III) som bildades inom kommittén för att särskilt studera dessa frågor fann det lämpligt att som ett underlag för det fortsatta arbetet låta utföra en statistisk kartläggning av statsbidragssystemet, dess uppbyggnad, omfattning och inriktning. I del 1 av detta betänkande redovisas det sammanställda materialet. I del 2 lämnas en utförlig redovisning av det kartlagda statsbidragssystemet. Detta omfattar alla statsbidrag som utgått till primär- och landstingskommuner under budgetåren 1955/56–1972/73.

Som statsbidrag har räknats transaktioner från staten till primär- och landstingskommuners kassa. För undervisning inkluderar dock bidragsbeloppen, som hämtats ur den statliga redovisningen, lönekostnadspålägg vilka ej noteras i den kommunala bokföringen. Vidare föreligger skillnader mellan kommunernas och statens uppgifter över statsbidragen beroende främst på att uppgifterna avser olika tidsperioder samt att olika redovisningsprinciper tillämpas. För detta redogörs närmare i bilaga A.

Statliga åtaganden, som direkt berör kommunens verksamhetsområden, men finansieras via en statlig myndighet och inte via den kommunala budgeten har ej ansetts som statsbidrag även om de kan få liknande effekter. De transaktioner som innefattar statliga utbetalningar till kommuner men berör verksamheter staten formellt har huvudmannaskap för betraktas såsom en köpt tjänst och inte som statsbidrag.

Statsbidragsgivningens omfattning har kartlagts främst med hjälp av riksrevisionsverkets utgiftsstatistik. Hur skilda gränsdragningsproblem som förelegat – liksom avstämningen av utgående belopp som ofta redovisas olika i statliga och kommunala räkenskaper – har lösts i de olika fallen redovisas i bilaga A.

En uppdelning av de utgående statsbidragen har gjorts utifrån några olika indelningsgrunder. En första sådan uppdelning har varit att skilja mellan *allmänna* och *speciella* statsbidrag. Syftet med allmänna bidrag i form av skatteutjämningsbidrag är att överföra inkomster till kommuner med relativt begränsade resurser ("låg skattekraft") och/eller där uppehållande av en viss kommunal servicenivå är särskilt kostnadskrävande. Vidare utgår allmänna bidrag som kompensation för vissa verkningar av

genomförda skatteomläggningar. Med speciella bidrag bidrar staten till att finansiera sådan verksamhet på bestämda områden (t. ex. sjukvård och utbildning), som utgör en obligatorisk uppgift för kommunerna. Vidare används speciella bidrag för att stimulera tillhandahållande och utbyggnad av kommunal service på vissa områden. Det är således fråga om att påverka kommunernas prioritering av olika slags verksamhet utan att ge bindande föreskrifter om verksamhetens omfattning.

För att belysa konsekvenserna av de speciella statsbidragens utformning har ett klassificeringsschema utarbetats, med indelning dels i *drift-* och *investeringsbidrag*, dels inom vardera av dessa grupper i tre kategorier nämligen: prestationsrelaterade bidrag, kostnadsrelaterade bidrag samt avlösnings- och avtalsbidrag. Med *prestationsrelaterade* bidrag avses ett bestämt belopp utgår per producerad enhet (vårdtag, daghemsplats etc.). *Kostnadsrelaterade* bidrag kan utgå antingen som en bestämd andel av kommunens hela kostnad för verksamheten eller i relation endast till kostnaden för viss produktionsfaktor (t. ex. personal inom viss kategori). För sistnämnda bidragstyp kan också benämningen faktorprissubventionerande bidrag användas. *Avlösnings- och avtalsbidrag* avser antingen bidrag som på olika sätt utgör ersättning för avlösta bidrag eller utgår enligt avtal mellan staten och kommunerna.

Vidare har en uppdelning gjorts av statsbidragen efter graden av statlig styrning. Detta har skett utifrån en bedömning av andelen obligatorium respektive frivillighet inom det aktivitetsområde som delvis finansieras med statsbidrag.

En fyllig och detaljerad redovisning av det sammanställda materialet grupperad efter de skilda indelningspunkter som här berörts ges i bilagor till denna rapport. I det följande görs ett försök att därur ta fram en mer översiktlig bild av statsbidragssystemet och dess utveckling. Först beskrivs hur situationen tedde sig budgetåret 1972/73 och därefter görs en återblick på den utveckling sedan 1955/56, som ligger bakom de nuvarande förhållandena.

Ett försök att med enkla relationstal illustrera statsbidragens betydelse för kommunernas ekonomi har gjorts i kapitel 3. Samma kapitel syftar även till att ge en överblick över i vilken utsträckning statsbidragsgivningen har samband med olika befolkningsmässiga eller ekonomisk-strukturella faktorer i kommunerna. Materialet bygger på kommunernas egen redovisning av intäkter och utgifter varför skillnader föreligger jämfört med de av KEU framtagna uppgifterna över statsbidragsgivningen.

Vid sin kartläggning av statsbidragssystemet har arbetsgruppen sökt erhålla en komplettering av de nyssnämnda översiktliga och företrädesvis statistiska bearbetningarna genom att studera några enstaka speciella statsbidrag. Sådana mer i detalj gående fallstudier har gjorts i fråga om statsbidraget till social hemhjälp, barnstugor samt gator och vägar i vissa kommuner. Syftet med dem har främst varit att belysa de effekter, som följer av olika bidrags utformning, särskilt konsekvenserna för effektiviteten i produktionen och för servicenivån.

Sammanfattande redogörelser för dessa studier har ansetts lämpligen kunna utgöra en del av denna kartläggande rapport.

I en sista del av denna rapport redovisas vissa synpunkter som aktualiserats i arbetet med det statistiska materialet. De ansluter sig till de syften som enligt uttalanden i utredningar, propositioner etc. i stort gäller för olika statsbidrag. Någon utförligare behandling av dessa frågor har därvid inte eftersträvats utan framställningen siktar närmast till att summariskt söka ange några problem och frågeställningar som kan vara till ledning för det fortsatta analys- och utredningsarbetet.

1.1

Statistik

budget

Datum

antall

Andelen

med

om

del

bidrag

totalt

inga

kan

del

del

1972

totalt

1972

totalt

antal

komm

totalt

en af

ensk

del

totalt

för

totalt

totalt

totalt

totalt

totalt

totalt

totalt

totalt

2 Statsbidragens storlek och fördelning budgetåret 1972/73 samt utvecklingen från budgetåret 1955/56

2.1 Statsbidrag budgetåret 1972/73

Statsbidragen till kommunerna, som de definieras av utredningen, uppgick budgetåret 1972/73 till ett belopp om sammanlagt 12 954 miljoner kronor. Detta belopp hänförde sig enligt statens budgetredovisning till 71 utgiftsposter.

Antalet statsbidrag som gällde 1972/73 kan dock inte direkt anges med samma siffra. I några fall (5 stycken) fanns en särskild författning om ett statsbidrag, men de belopp som utbetalades enligt denna redovisades i budgeten tillsammans med ett annat bidrag. Ett andra fall är då ett bidrag var i kraft men inga pengar utgick för tillfället. Tre sådana fall antecknades 1972/73. För det tredje fanns gällande bidrag från vilka utbetalningar också skedde, men där någon särredovisning för kommunen inte kan erhållas från den statliga budgetredovisningen. Det är här fråga om bidrag för ändamål som inte speciellt hänför sig till kommunerna, men där dessa har en affärsdrivande eller frivillig verksamhet inom området i fråga. Som exempel kan här nämnas bidrag för skogsförbättrande åtgärder. För 1972/73 noterades 10 bidrag av denna typ. Tillsammans gör detta att antalet bidrag som 1972/73 var aktuella för kommunernas del kan anges till 89. Tabellerna i det följande och i bilagan upptar dock inte detta högre antal utan anger som antal bidrag (som tidigare nämnts totalt 71 stycken) det antal poster i statens budgetredovisning som redovisar utbetalning. En konsekvens av detta förfaringssätt är att för vissa år såväl belopp- som antalsmässigt medräknats utbetalningar från bidrag som upphört, men där en eftersläpning i avräkningen har förelegat. Det rör sig dock här om några enstaka fall och för 1972/73 har inte någon sådan post registrerats.

I detta sammanhang skall även nämnas ett annat speciellt problem i redoviseringen av antals- och beloppssiffran. I den tidigare angivna siffran för totalt utbetalda bidrag 1972/73 om 12 954 miljoner kronor ingår bidrag för sysselsättningsskapande åtgärder. Dessa anslag, som administreras av arbetsmarknadsstyrelsen, kan inte redovisas efter de indelningsgrunder som för andra bidrag använts i olika tabeller (t. ex. uppdelning på primärkommuner och landsting etc.). De har därför fått tas in i en särskild tabell i bilagan.

Bidragens fördelning efter typ av bidrag och på primärkommun och landsting belyses i tabell 2:1.

Tabell 2: 1 Bidragens fördelning budgetåret 1972/73 på primärkommun och landsting. Antal. Milj. kr.

	Primärkommun		Landsting		Summa	
	Antal	Milj.kr	Antal	Milj.kr	Antal	Milj.kr
Allmänna bidrag	3	1 621	2	911	5 (3)	2 532
Speciella bidrag	44	7 448	23	2 168	67 (65)	9 616
Bidrag till sysselsättnings-skapande åtgärder					3 (3)	806
Totalt	47	9 069	25	3 079	75 (71)	12 954

I denna tablå anges antalet bidrag till 75. Tidigare uppgavs antalet till 71. Denna skillnad beror på att i fyra fall en dubbelräkning uppkommer genom att från ett och samma anslag utbetalningar registreras i våra tabeller. De allmänna bidragen för skatteutjämning och skattebortfall, som är två, utgår till både primär- och landstingskommunerna och med vår tabellindelning blir detta fyra bidrag. På samma sätt sker en dubbelräkning i två fall i fråga om de speciella bidragen. Detta förhållande har i tablå markerats genom antalsiffrorna inom parentes.

Anslagen för sysselsättnings-skapande åtgärder har en från andra bidrag avvikande karaktär i så måtto att de har en renodlad arbetsmarknads- och stabiliseringspolitisk inriktning. De är därmed inte heller alls relaterade till bestämda kommunala utgiftsändamål eller i första hand avsedda att ge ett finansieringsstöd för kommunal verksamhet. Huvudparten av bidragen 1972/73, eller ca 700 miljoner kronor av de 806 miljoner kronorna, utgick i form av investeringsbidrag för sysselsättnings-skapande åtgärder vid arbetslöshet och för särskilda åtgärder för arbetsanpassning. Den del som utgjorde driftbidrag avsåg arbetspassningsåtgärder samt kontant stöd vid arbetslöshet.

Ser man, med uteslutande av anslagen till sysselsättnings-skapande åtgärder, på bidragsförhållandena 1972/73 kan konstateras att det till såväl antal som belopp är primärkommunerna som är den dominerande mottagarparten. Beloppsmässigt gick 75 % av bidragen till dessa kommuner medan alltså landstingen erhöll 25 %. Till viss del hänger denna fördelning samman med att primärkommunernas verksamhet har en större omfattning än landstingens. Men som senare kommer att visas kvarstår en viss sådan olikartad fördelning även om man sätter bidragens storlek i relation till kommunernas totala utgifter.

De allmänna bidragen svarar – fortfarande exklusive sysselsättningsbidragen – för drygt en femtedel av anslagen till kommunerna. Deras vikt är större för landstingens del, i vilket fall de representerar omkring 30 % av bidragsgivningen. För primärkommunerna blir procenttalet lägre eller ca 18 %. De två allmänna statsbidragen utgår dels som kompensation för brist på skattekraft samt ett ogynnsamt kostnadsläge, dels som kompensation för vissa verkningar av 1970 års skattereform. Budgetåret 1972/73 utgick även bidrag vid hög utdebitering. Denna bidragsform är numera

slopad. Det tredje allmänna bidraget till primärkommunerna avser tolagersättningen till Trelleborgs kommun. Utgående bidrag kan av kommunerna fritt disponeras för alla de ändamål kommunerna svarar för.

I fråga om de speciella bidragen gäller att de alla är knutna till ett visst bestämt verksamhetsområde eller ändamål. Bindningen till ett ändamål påverkar givetvis bidragets utformning och med de vida och varierande uppgifter som åligger kommunerna uppvisar de speciella bidragen ett flertal olika typer och konstruktioner vilket även medför ett förhållandevis stort antal bidrag. Som en första grov indelning av de kommunala verksamheter som de speciella bidragen utgår till skall i tabell 2:2 anges den beloppsmässiga fördelningen mellan *förvaltning och affärsdrivande verksamhet* och inom dessa mellan drift- och investeringsändamål.

Tabell 2:2 Bidragens fördelning mellan förvaltning och affärsdrivande verksamhet budgetåret 1972/73. Milj. kr.

Primärkommuner				Landsting		Summa	
Förvaltning		Affärsdr. v.		Förvaltning			
Drift	Invest.	Drift	Invest.	Drift	Invest.	Drift	Invest.
6 488	634	9	318	1 941	228	8 438	1 180

Som tablån visar är statsbidragens tyngdpunkt i hög grad förlagd till förvaltningsområdet. Hela 97 % av bidragen går dit och de affärsdrivande verksamheterna tar således endast några procent av den utgående summan. Kommunernas affärsdrivande verksamhet är i princip inriktad på att vara självfinansierande. De bidrag som likväl utgår dit har därför också en speciell bakgrund. Vissa har en näringspolitisk inriktning såsom bidragen till hamnar, farleder, flygplatser och busstrafik. Inom ramen för den statliga regionalpolitiska stödverksamheten utgår även bidrag i olika syften. För industriell verksamhet utgår bidrag till kommunala reningsverk samt anläggningar för avfallsbehandling. Flera av de anslag som har nämnts har tillämpats utifrån konjunktur- och arbetsmarknadspolitiska syften.

Som en särskild grupp bidrag inom de speciella statsbidragen kan vidare särskiljas *avlösnings- och avtalsbidrag*. Som namnet antyder utgör bidragen antingen ersättning för avlösta bidrag eller utgår enligt avtal mellan staten och kommunerna. I våra sammanställningar har fem bidrag hänförs till denna grupp och deras sammanlagda utgående belopp var för budgetåret 1972/73 1 734 miljoner kronor. Alla bidragen hänför sig till sjukvårdsområdet. De avser främst bidragen till viss hälso- och sjukvård samt till drift och anordnande av kliniker för psykiskt sjuka. Det bör påpekas att alla bidrag till sjukvårdsområdet redovisats som landstingskommunala bidrag. Således även i de fall primärkommun är huvudman för sjukvården (Göteborg, Malmö och Gotland).

I sammanställningen i tabell 2:3 återges antal och belopp för de nu berörda slagen av speciella statsbidrag.

Tabell 2: 3 Statsbidrag till affärsdrivande verksamhet, avtals- och avlösningsbidrag samt övriga speciella statsbidrag budgetåret 1972/73. Antal. Milj. kr.

Statsbidrag till	Primärkom.		Landsting		Summa	
	Antal	Milj. kr	Antal	Milj. kr	Antal	Milj. kr
Affärsdrivande verksamhet	4	326			4	326
Avtals- och avlösningsbidrag			5	1 734	5	1 734
Övriga speciella statsbidrag	40	7 122	18	434	58	7 556
Totalt	44	7 448	23	2 168	67	9 616

Gruppen "övriga speciella statsbidrag" avser kommunernas förvaltningsuppgifter. De bidrar till att finansiera verksamheter på bestämda områden, som utgör en obligatorisk uppgift för kommunerna eller att stimulera kommunerna att tillhandahålla och utbygga kommunal service på vissa bestämda för kommunen frivilliga områden. I det senare fallet är det fråga om att påverka kommunernas prioritering av olika verksamheter, utan att ge bindande föreskrifter om verksamhetens omfattning. Gruppen "övriga speciella statsbidrag" innefattar ett stort antal bidrag (58 st.) för varierande ändamål och av högst varierande belopp. Spridningen i sistnämnda hänseende belyses i tabell 2:4 med några siffror.

Tabell 2: 4 Gruppen "övriga speciella statsbidrag" storleksfördelning budgetåret 1972/73. Antal. Milj. kr.

Anslagens storlek (milj. kr.)	Drift		Invest.		Summa	
	Antal	Milj. kr	Antal	Milj. kr	Antal	Milj. kr
— 25	23	59	13	42	36	113
26 — 100	7	375	3	93	10	468
100 — 1 000	8	1 415	2	543	10	1 958
1 000 —	2	5 018	—	—	2	5 018
Totalt	40	6 867	18	678	58	7 557

Två bidrag svarar sålunda för ca 2/3 av ifrågakvarande totala bidragssumma. Mot detta kan å andra sidan ställas det förhållandet att en så låg andel av utbetalade bidrag som ungefär 1 % utgår genom inte mindre än 36 bidrag, vilket är närmare 2/3 av totala antalet bidrag. Det kan för övrigt framhållas att den här bilden skulle vara än mer markerad om de bidrag som av redovisningstekniska skäl inte ingår i tabellsammanställningarna kunnat medtas. Inledningsvis angavs antalet sådana bidrag (utbetalningar redovisade under annat anslag etc.) till 18 stycken. En mer konkret och detaljerad redovisning av storleksfördelningen erhålls genom den följande genomgången av de ändamål bidragen avser.

2.2 Ändamålsgruppering av statsbidragen budgetåret 1972/73

En fördelning av bidragen för kommunernas förvaltningsuppgifter efter ändamål ger det resultat tabell 2: 5 visar.

Tabell 2: 5 Ändamålsgruppering av statsbidragen budgetåret 1972/73. Antal. Milj. kr.

	Primärkommun			Landsting			Summa		
	Antal	Mkr	%	Antal	Mkr	%	Antal	Mkr	%
Rätts- och samhällsskydd	7	108	2				7	108	1
Fastighetsförvaltning och bostadsförsörjning	4	232	3				4	232	3
Byggnads- och planväsen	4	490	7	1	34	8	5	523	7
Undervisning o. kult.verks.	13	5 372	75	7	106	25	20	5 479	72
Socialvård o. socialförsäkr.	12	920	13	3	148	34	15	1 069	14
Hälsa- och sjukvård				7	146	34	7	146	2
Summa	40	7 122		18	434		58	7 557	

Rätts- och samhällsskydd

Bidragen avser brandförvar, civilförvar samt familjebidrag för värnpliktiga. Tidigare utgick under denna huvudtitel bidrag till polis-, åklagar- och exekutionsväsendet.

Den dominerande delen av bidragsgivningen avser familjebidrag. Bidraget uppgår för året till 74 mkr eller 69 % av bidragsgivningen.

För civilförvarsändamål utgår bidrag till anskaffning av skyddsrum samt ersättning till kostnader för kommunal beredskap.

Bland återstående fyra bidrag återfinns för brandförvar två bidrag, nämligen till förebyggande och släckning av brand samt för oljebekämpning till sjöss.

Fastighetsförvaltning och bostadsförsörjning

Merparten av statsbidragsgivningen avser bostadstillägg för barnfamiljer (225 mkr).

För ersättning vid bildande av naturvårdsreservat respektive vård av naturvårdsområden utgår bidrag, vilka till viss del också tillfaller kommunerna.

Byggnads- och planväsen, gatu- och parkförvaltning

Bidragsgivningen avser främst underhåll samt byggande av kommunala vägar och gator (142 respektive 323 mkr). Kommunerna kan också i vissa fall få bidrag till upprustning av vägbelysningen.

Vidare redovisas under denna verksamhetsgren statsbidrag till stöd för friluftslivet.

Undervisning och annan kulturell verksamhet

Till undervisning har hänförts bidrag till olika utbildningsformer avseende såväl driften som lokaler och inventarier. Sammanlagt utgår 20 bidrag till denna sektor.

En betydande del av statens bidrag till det primärkommunala skolväsendet avser kostnaderna för löner och sociala avgifter till lärare och skolledare. Omfattningen av statsbidragen följer bestämmelser i läroplaner och skolstadga. Budgetåret 1972/73 uppgår bidragen till driften av grundskolan respektive gymnasieskolan till 3 762 respektive 1 255 mkr.

Bland övriga 18 bidrag kan nämnas bidraget till kommunala skolor för vuxna, som under de senaste åren snabbt vuxit i omfattning, och budgetåret 1972/73 uppgår till 126 mkr.

Till byggnadsarbeten inom skolväsendet utgår vidare bidrag, som formellt är skatteunderlagsgraderat men som i praktiken fungerar som ett kostnadsrelaterat bidrag.

Till lantbrukets respektive skogsbrukets yrkesutbildning utgår bidrag till såväl driften som byggnadsarbeten.

Bidrag till kulturella ändamål avser främst bibliotek och teatrar.

Socialvård och socialförsäkring

Till socialvård och socialförsäkring har hänförts bidrag avseende barna- och ungdomsvård, åldersvård, nykterhetsvård, arbetsvård samt åtgärder vid arbetslöshet. Sammanlagt utgår 15 bidrag till sektorn.

Till de mera betydande bidragen hör det som utgår som ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott (221 mkr) samt bidraget till social hemhjälp (249 mkr).

Till institutioner för barna- och ungdomsvård utgår flera bidrag. För driften och anordnande av barnstugor (192 resp. 31 mkr), till kommunala familjedaghem (55 mkr) samt till ferievistelser för barn (3,6 mkr).

Ersättningen till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna belöper sig till 39,7 mkr.

Bidragen till nykterhetsvården omfattar dels de kommunala nykterhetsnämnderna (96,4 mkr) dels de kommunala vårdanstalterna för alkoholmissbrukare (30,1 mkr).

Bland de 13 bidragen till landstingen återfinns såväl stora som små bidrag. Som exempel kan nämnas bidrag till underlättande av husmorssemester (1,4 mkr), familjerådgivning (0,4 mkr), hjälpmedel för handikappade (144,5 mkr) samt invaliditetsförebyggande åtgärder (13 mkr).

Hälso- och sjukvård

En betydande del av bidragsgivningen till hälso- och sjukvården är koncentrerad till två förhållandevis stora bidrag, som grundar sig på avtal mellan staten och sjukvårdshuvudmännen. Dessa har redovisats under 2.1 ovan tillsammans med övriga avtals- och avlösningsbidrag.

I enlighet med definitionen av statsbidrag har transaktioner, som klassificerats som köpta tjänster ej medräknats i bidragsgivningen. Bland dessa kan nämnas bidragen till de kommunala undervisningssjukhusen.

En betydande del av bidragsgivningen avser bidrag till anordnande och drift av särskolor (125 mkr).

Övriga sex bidrag utgår till skilda ändamål såsom t. ex. skyddsytningar (0,3 mkr), allmän hälsokontroll (0,9 mkr) samt psykisk barna- och ungdomsvård (3,1 mkr).

2.3 Statsbidragsgivningens utveckling mellan budgetåren 1955/56 och 1972/73

2.3.1 Något om administrativa förändringar och reformer

För tolkningen av statsbidragens utveckling under den tid, 1955/56 – 1972/73, som siffermaterialet i denna rapport omfattar, är det av betydelse att hålla i minnet att väsentliga administrativa förändringar skett under perioden. Statsbidragens antal och belopp, fördelning på skilda ändamål etc. har bl. a. påverkats av förändringar i huvudmannas-kap mellan stat och kommun, tillkomsten av nya arbetsuppgifter och utveckling av traditionell kommunal verksamhet osv. Vad beträffar uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun erinras om landstingens övertagande av mentalsjukvården och provinsialläkarväsendet. Vidare har gymnasierna kommunaliserats. Vissa omfördelningar av uppgifter från kommun till stat har också genomförts. Hit hör förstatligandet av polis-, åklagar- och exekutionsväsendet. Även mellan primärkommuner och landsting har skett förändringar i uppgiftsfördelningen. Som exempel kan nämnas att Stockholms läns landsting har från primärkommunerna övertagit ansvaret för den lokala trafikförsörjningen. Vidare har landstinget övertagit sjukvården i Stockholm, Helsingborg, Gävle och Norrköping. På Gotland är det primärkommunen som numera svarar för sjukvården.

I samband med bl. a. organisatoriska omändringar och den kommunala verksamhetens utbyggnad har statsbidragssystemet setts över vid flera tillfällen under två senaste decennierna. År 1957 avvecklades och ersattes 27 driftbidrag med ett lärarlönebidrag och ett bidrag till högre skolor. Vidare avvecklades ett antal särskilda statsbidrag år 1965 i samband med genomförandet av det nya skatteutjämningsystemet, och ett belopp motsvarande summan av dessa bidrag inkluderades i skatteutjämningsbidraget. För att förenkla statsbidragsgivningen till hälso- och sjukvården beslutades år 1967 att ett enda bidrag skulle ersätta ett tjugotal drift- och

anordningsbidrag. Det enhetliga bidraget konstruerades som en teknisk avlösning av de bidrag som utmönstrades och skulle utgå med det belopp huvudmännen skulle ha erhållit för femårsperioden 1967–1971 om de tidigare gällande reglerna tillämpats.

Det kan vara befogat att här även erinra om den djupgående förändring av kommunstrukturen som skett under perioden och som väsentligt ändrat de yttre betingelserna för reformeringen av statsbidragsgivningen. Storkommunreformen år 1952 innebar att antalet kommuner minskade från 2 281 till 864.

Under senare delen av 1950-talet uppstod åter frågan om inte utvecklingen på det kommunala området medfört problem, som gick utöver vad många av de nybildade kommunerna förmådde att lösa på egen hand. År 1962 fattade riksdagen beslut om en ny kommunindelning. Genom denna förenas tätort med glesbygd till kommuner, som från näringsgeografisk synpunkt anses utgöra sammanhängande regioner. Denna kommunindelning var praktiskt taget helt genomförd vid 1974 års början. Antalet kommuner är numera 278.

Förändringar i landstingsindelningen har skett bl. a. genom att Stockholm, Helsingborg, Gävle och Norrköping inträtt i landstinget.

2.3.2 Utvecklingen av bidragens omfattning och indelning

Statsbidragsgivningens utveckling framgår av tabell 2:6. Här skall åter uppmärksammas att bidrag till sysselsättningskapande åtgärder redovisas separat på grund av osäkerhet i materialet. Kommunernas roll i arbetsmarknadspolitiken har dock under perioden vuxit i betydelse. Såväl antalet statsbidrag som beloppen till drift och investeringar har expanderat snabbt.

Tabell 2:6 Allmänna och speciella statsbidrags utveckling 1955/56–1972/73. Milj. kr.

	Primärkommun		Landsting		Summa	
	Allm.	Spec.	Allm.	Spec.	Allm.	Spec.
1955/56	65	813	9	123	74	1 016
1960/61	532	1 471	120	201	652	1 672
1965/66	661	2 727	257	349	918	3 076
1972/73	1 621	7 448	911	2 168	2 532	9 616

I mitten av 1950-talet var statsbidragsgivningen till kommunerna drygt en miljard kronor. Budgetåret 1972/73 utgick ca 12 miljarder i statsbidrag. En procentuellt stor ökning, 25 %, ägde rum mellan budgetåren 1957/58 och 1958/59 främst på grund av 1957 års ortsavdragsreform varigenom kommunerna kompenserades genom statsbidrag för att skatteunderlaget minskade genom höjda ortsavdrag. 1966 års gymnasiereform bidrog till att statsbidragsgivningen ökade med 35 % mellan budgetåren 1965/66 och 1966/67. Nästkommande budgetår ökade

statsbidragen med 21 %. Denna ökning förklaras till stor del av landstingens övertagande av den psykiatriska vården.

De allmänna bidragen har under perioden kommit att spela en allt viktigare roll. Deras andel har dock varierat. Vid periodens början utgjorde de 7 % och vid periodens slut hade andelen ökat till 21 %. Genom ortsavdragsreformerna åren 1957 och 1961 ökade andelen särskilt kraftigt och motsvarade för budgetåret 1962/63 32 %.

Den helt dominerande delen av statsbidrag har avsett den primärkommunala verksamheten. Detta gör att förändringar av de större bidragen i denna sektor kraftigt påverkar den samlade statsbidragsgivningen.

Budgetåret 1955/56 svarade de speciella statsbidragen till primärkommunerna för 88 % av totalsumman för denna bidragsgivning, vilket motsvarade 82 % av alla allmänna och speciella bidrag till kommunerna. Fram till budgetåret 1972/73 hade andelarna sjunkit till 77 % respektive 61 %. Andelen speciella statsbidrag till sekundärkommunerna har således väsentligt ökat under slutet av undersökningsperioden. Förändringen av huvudmannaskapet för den psykiatriska vården har härvid spelat en viktig roll.

I mitten av 1950-talet utgick drygt 100 miljoner kronor i statsbidrag till landstingskommuner. Budgetåret 1972/73 hade denna bidragsgivning ökat till drygt 3 miljarder. Den procentuella ökningen i bidragsgivningen var störst mellan budgetåren 1965/66 och 1967/68, då de speciella statsbidragen ökade från 606 till 1 602 miljoner kronor. Denna uppgång förklaras nästan helt av förändringen av huvudmannaskapet för den psykiatriska vården.

Inom ramen för den speciella statsbidragsgivningen har driftbidragen uppvisat en ökning från 843 till 8 438 miljoner kronor. Stegringen har, bortsett från bidragsomläggningar och av olika tidigare omnämnda förändringar av huvudmannaskap, skett förhållandevis jämnt. För investeringsbidragen, som stigit från 174 till 1 180 miljoner kronor, har utvecklingen varit något ojämnare. Dessas procentuella andel av de speciella bidragen var vid början av undersökningsperioden 17 %. Den nådde under mitten av 1960-talet 20 % för att därefter minska till 10 % budgetåret 1972/73. Under budgetåren 1962/63 – 1963/64 och 1965/66 – 1967/68 skedde de kraftigaste ökningarna. Dessa ökningarna motsvarades av stora satsningar på kommunala vägbyggen samt utbyggnaden av grund- och gymnasieskolorna.

2.3.3 Utvecklingen från budgetåret 1955/56 för olika verksamhetsområden

Som tidigare antytts har olika reformer påverkat statsbidragens antal och utformning vilket även kommer till synes i tabell 2:7, som visar statsbidragsgivningens fördelning mellan olika användningsområden inom primärkommunerna.

Tabell 2: 7 Statsbidragens fördelning mellan olika användningsområden 1955/56–1972/73. Primärkommuner. Antal. Milj. kr.

	1955/56		1960/61		1965/66		1972/73	
	Antal	Milj. kr	Antal	Milj. kr	Antal	Milj. kr	Antal	Milj. kr
Rätts- och samhällsskydd	14	68	12	99	11	103	7	107
Fastighetsförv. o. bostadsförsörjning	—	—	—	—	—	—	4	232
Byggnads- och planväsen	3	74	3	166	4	381	4	490
Undervisn. o. kulturell v.	27	677	21	1 088	22	1 984	13	5 372
Socialvård o. socialförs.	13	42	12	66	12	193	12	920

Huvudparten av bidragsgivningen, 72–80 %, har som synes under hela undersökningsperioden avsett undervisning och annan kulturell verksamhet. Skolbidragens dominerande ställning gör, att varje större förändring av bidragsgivningen till skelsektorn kraftigt slår igenom i den samlade statsbidragsgivningen.

Genomgående gäller för undersökningsperioden att bidragsgivningen till socialvård och socialförvaltning ökat sin andel medan andelen bidrag till verksamheter sorterande under rätts- och samhällsskydd minskat. Förstatligandet av domstols-, polis-, exekutions- och uppborðsväsendet samt stora satsningar på social hemhjälp, barnstuge- och familjedaghemsverksamheterna förklarar till stor del dessa förändringar i bidragsgivningens inriktning.

Tabell 2: 8 visar att den speciella statsbidragsgivningen till hälso- och sjukvård under perioden dominerat bidragsgivningen till landstingen.

Tabell 2: 8 Statsbidrag till landstingen 1955/56–1972/73. Milj. kr.

	1955/56		1960/61		1965/66		1972/73	
	Antal	Milj. kr	Antal	Milj. kr	Antal	Milj. kr	Antal	Milj. kr
Hälso- och sjukvård	36	98	36	137	31	193	12	1 880
Socialförvaltning	6	9	6	12	5	32	3	148
Undervisning	11	19	10	52	8	125	7	93
Kommunikationer							1	34

Nedan följer en närmare genomgång av hur statsbidragen fördelat sig mellan olika verksamhetsområden.

Rätts- och samhällsskydd

Bidragsgivningen till rätts- och samhällsskydd utgjorde i början av perioden 7 % av de speciella statsbidragen. Vid undersökningsperiodens slut hade andelen sjunkit till 1 %. Beloppsmässigt har statsbidragen till detta verksamhetsområde haft den svagaste ökningstakten. Bidragsgivningen har knappt fördubblats. Fram till mitten av 1960-talet ökade verksamheten sin andel. Utvecklingen bröts budgetåret 1965/66 då domstols-, polis-, exekutions- och uppborrdsväsendet förstatligades.

Fastighetsförvaltning och bostadsförsörjning

Bidrag till verksamheter redovisade under fastighetsförvaltning och bostadsförsörjning har under perioden utgjort en ringa andel av den speciella statsbidragsgivningen. Sedan år 1969 utgår statsbidrag till kommunala bostadstillägg för barnfamiljer. Under treårsperioden 1969/70–1972/73 ökade statsbidragen till detta ändamål från ca 35 milj. kr. till ca 225 milj. kr. och kom att motsvara knappt tre procent av de primärkommunala statsbidragen.

Stadsbyggnad, gatuförvaltning, sport och friluftsliv

Statsbidragen till denna sektor svarade vid periodens början för 7 % av de primärkommunala bidragen. Andelen ökade fram till mitten av 1960-talet då 14 % av de speciella bidragen avsåg detta verksamhetsområde. Anslaget till byggande av kommunala vägar och gator ökade kraftigt liksom statsbidrag till kostnader som följd av högertrafikens införande. Under senare delen av 1960-talet och fram till undersökningsperiodens slut sjönk andelen bidrag till 5 % motsvarande ca 490 milj. kronor.

Den dominerande andelen av bidragsgivningen avser investeringar. Andelen ökade under perioden från 56 % till 72 %. Den höga andelen investeringsbidrag har samband med urbaniseringen. Tätorternas utbyggnad och bilismens snabba expansion har medfört stora investeringar i gator och vägar.

Undervisning och annan kulturell verksamhet

Statsbidrag till aktiviteter redovisade under detta verksamhetsområde har för hela perioden intagit en dominerande roll. För undersökningsperioden har statsbidragen ökat från 677 milj. kronor till 5 372 milj. kronor. Budgetåret 1955/56 avsåg 76 % av bidragsgivningen till primärkommunal sektor denna verksamhetsgren. Fram till mitten av 1960-talet sjönk statsbidragens andel någon procent. Den senare delen av 1960-talet visar en kraftig ökning av statsbidragsgivningen. Förklaringen härtill är gymnasiereformen år 1966 samt den stora satsningen på grundskolan. För budgetåret 1972/73 var sektorns andel 72 % av samtliga speciella statsbidrag till primärkommunerna.

Investeringsbidragen har varit av mindre betydelse, trots att bidrag till skolektorn utgör en stor andel av de totala investeringsbidragen. Andelen investeringsbidrag inom skolektorn har under perioden minskat från 9 till 6 %.

Socialvård och socialförsäkring

Bidragsgivningen har för undersökningsperioden ökat från 41 till 920 milj. kronor. Detta motsvaras av en andelsökning från 5 % till 12 % av den speciella statsbidragsgivningen till primärkommuner. Denna ökning är främst att hänföra till den ökade satsningen på bidrag till barnstugeverksamheten, familjedaghemmen, arbetsvården och den sociala hemhjälpn. (Den procentuella andelen till det sociala verksamhetsområdet blir högre när beloppen till sysselsättningskapande åtgärder medräknas.)

Investeringsbidragens andel har kraftigt sjunkit. Förändringen ägde rum fram till början av 1960-talet. Delvis förklaras detta av att bidragen till byggande av ålderdomshem kraftigt minskade, samt att bidrag till inrättande av pensionärshem upphörde.

Speciella statsbidrag till hälso- och sjukvård

Budgetåret 1955/56 utgick statsbidrag till hälso- och sjukvården med 96 milj. kronor. Budgetåret 1972/73 hade beloppet ökat till ca 1 880 milj. kronor. Av de speciella statsbidragen till landstingskommunerna utgick i början av perioden 78 % och vid periodens slut 87 % till hälso- och sjukvård.

Genom förändring av huvudmannskapet för mentalvården ökade statsbidragsgivningen mycket kraftigt mellan budgetåren 1965/66 – 1969/70 – från 193 milj. kronor till 1 178 milj. kronor.

Den bidragsgivning som avser investeringsverksamhet svarade budgetåret 1955/56 för 8 % och budgetåret 1972/73 för 10 % av statsbidragen till hälso- och sjukvård.

Speciella statsbidrag till landstingskommuner exklusive hälso- och sjukvård

Den speciella statsbidragsgivningen till landstingskommuner exklusive hälso- och sjukvård berör verksamhetsområdena socialförvaltning, undervisning och annan kulturell verksamhet samt kommunikationer. Statsbidragen till dessa verksamhetsområden har ökat från 29 milj. kronor till ca 290 milj. kronor.

Andelen bidrag som avser investeringar har under perioden varierat mellan 11 % och 25 %.

Fram till mitten av 1960-talet dominerade undervisning och annan kulturell verksamhet bidragsgivningen. Dess andel har därefter minskat. Bidragsgivningen till verksamheter under socialförvaltning utgör merparten av bidragen fr. o. m. mitten av 1960-talet.

3 Statsbidragens betydelse för och inverkan på den kommunala ekonomin

3.1 Statsbidragens betydelse inom olika verksamhetsområden

Som utgångspunkt för redovisningen i detta avsnitt kan det vara lämpligt att i tabell 3:1 erinra om den bild av de speciella statsbidragens inriktning och fördelning budgetåret 1972/73 som tidigare gavs.

Tabell 3: 1 Statsbidrag till affärsdrivande verksamhet, avtals- och avlösningsbidrag samt övriga speciella statsbidrag. Milj. kr.

Statsbidrag till	Primärkom.		Landsting		Summa
	Drift.	Invest.	Drift.	Invest.	
Affärsdrivande verksamhet	9	318			327
Avtals- och avlösningsbidrag			1 562	172	1 734
Övriga speciella statsbidrag	6 488	634	365	56	7 556
Totalt	6 497	952	1 927	228	9 617

I olika sammanhang och för olika syften kan det finnas anledning att illustrera statsbidragens betydelse för kommunernas ekonomi med enkla relationstal. Alldeles uppenbart är dock att man kan få högst olika sådana relationstal beroende på vilken jämförelsebas man därvid väljer. Exempel på detta ges i tabell 3: 2 där statsbidragen (exkl. allmänna statsbidrag) till primärkommunerna satts i relation till bruttoutgifterna inom respektive kommunala verksamhetsområde. De återgivna relationstalen avser år 1972 och har hämtats ur de uppgifter om kommunernas ekonomiska utveckling åren 1960–1972, som i annat sammanhang tagits fram inom kommittén. Materialet bygger på kommunernas egen rapportering av statsbidragsgivningen. Detta innebär att skillnader föreligger jämfört med det i denna rapport redovisade materialet på grund av skilda förhållanden som närmare behandlas i bilaga A. Dessa olikheter torde dock inte rubba innebörden av de jämförelser som här görs.

Med statsbidragens tyngdpunkt så starkt förlagd till förvaltningsområdet och vidare till driftutgifter blir relationstal, som utgår från en jämförelsebas vari utgifter för affärsdrivande verksamhet och investering-

Tabell 3: 2 De speciella statsbidragens andel av bruttoutgifterna inom respektive kommunala verksamhetsområde år 1972. Procent.

Speciella statsbidrag	Primärkommun		
	Förvaltning	Affärsverksamh.	Totalt
Driftbidrag	25	0	18
Investeringsbidrag	19	16	18
Totalt	23	5	17

är ingår, inte alltid så överskådliga. Alldeles speciellt gäller detta vid jämförelse mellan olika kommuner eller kommuntyper på grund av att utgiftsandelens för investeringar och för affärsverksamhet varierar så starkt mellan olika kommuner. Genom att bidragsgivningen för investeringar även har anknytning till statlig arbetsmarknads- och konjunkturpolitik kan stora förändringar inträffa mellan åren. Så var exempelvis år 1971 investeringsbidragens andel av bruttoutgifterna för affärsdrivande verksamhet endast 4 % mot 16 % i ovanstående tabell för år 1972.

Med hänsyn till de svårigheter som här antytts har det ansetts lämpligt att vid en redovisning av statsbidragens betydelse i första hand utgå från en uppdelning på ändamålsgrupper.

I tabell 3: 3 har för år 1972 statsbidragen satts i relation till bruttoutgifterna inom respektive kommunala verksamhetsområde.

Tabellen visar att på fyra av områdena utgör statsbidragens andel av bruttoutgifterna 10–15 %. Det är också värt att notera att investeringsbidragens andel av investeringsutgifterna i allmänhet ligger betydligt högre. För rätts- och samhällsskydd 34 % samt 23 respektive 21 % för byggnads- och planväsen och socialvård. På undervisningsområdet täcker statsbidragen en betydande del av kommunernas bruttoutgifter. För hela ändamålsområdet är procenttalet 44. I detta fall är andelen högst för driftutgifter medan procenttalet för investeringar är betydligt lägre.

De förändringar i statsbidragens betydelse för respektive kommunförvaltning som inträtt sedan år 1960 framgår av diagram 3.1–3.7.

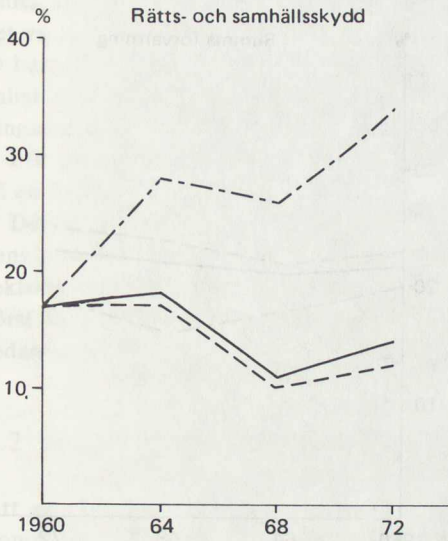
I diagram 3.1 sker en nedgång efter år 1965 av andelen statsbidrag till rätts- och samhällsskydd. Detta är ett resultat av polis-, åklagare- och domstolsväsendenas förstatligande.

Tabell 3: 3 De speciella statsbidragens andel av bruttoutgifterna inom olika kommunala verksamhetsområden. Procent.

	Rätts- och samhällsskydd	Fastighetsförvaltning o. bostadsförs.	Byggnads- o. planväs.	Undervisning och kulturell verksamhet	Socialvård och socialförsäkring			Landskommunal verksamhet	
					varav barna- o. ungdomsvård	åldringsvård	övrig socialvård		
Driftbidr.	12	13	5	47	13	22	7	19	12
Invest.bidr.	34	10	23	20	21	30	4	45	19
Totalt	14	10	11	44	13	22	7	20	13

Utvecklingen av andelen statsbidrag till olika verksamhetsområden åren 1960–1972

Diagram 3.1

— = statsbidrag av totala bruttoutgifter
 - - - = driftbidrag av bruttodriftkostnader
 - · - · = investeringsbidrag av bruttoinvesteringsutgifter

Diagram 3.2

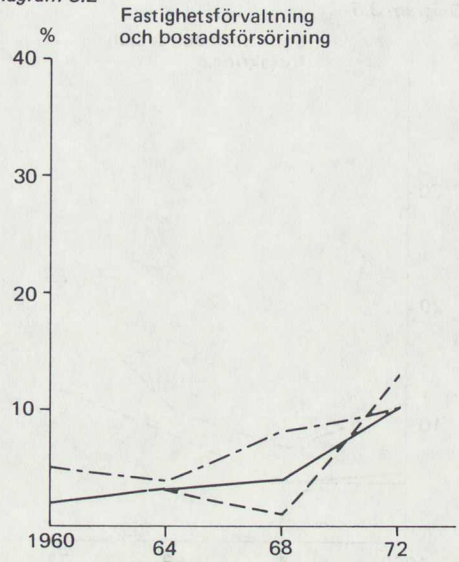

Diagram 3.3

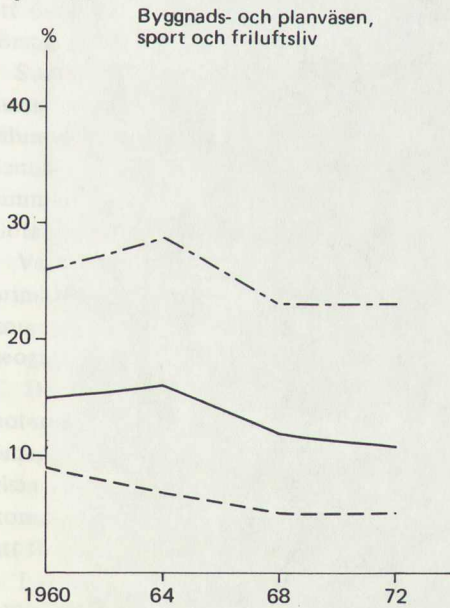
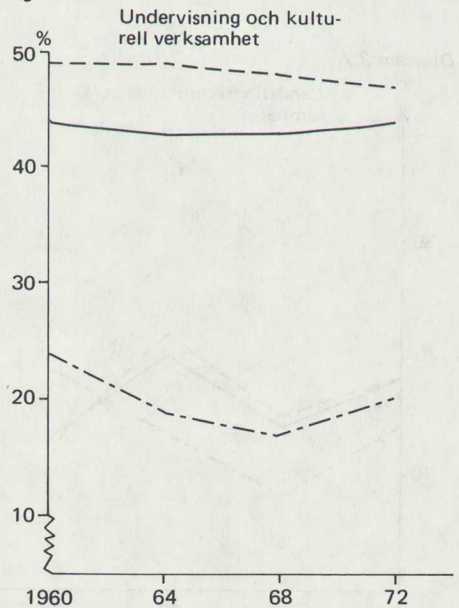
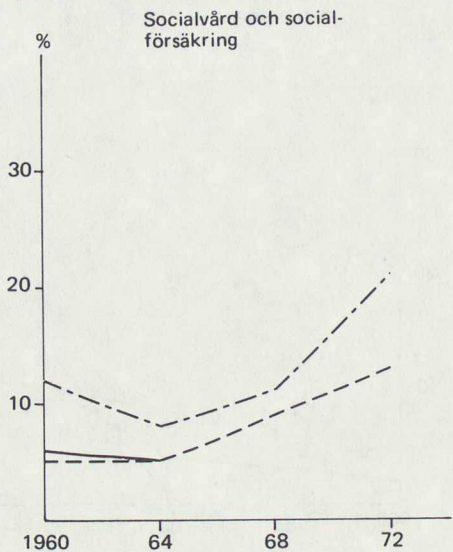

Diagram 3.4

Utvecklingen av andelen statsbidrag till olika verksamhetsområden åren 1960–1972

Diagram 3.5

— = statsbidrag av totala bruttoutgifter
 - - - = driftbidrag av bruttodriftkostnader
 - · - = investeringsbidrag av bruttoinvesteringsutgifter

Diagram 3.6

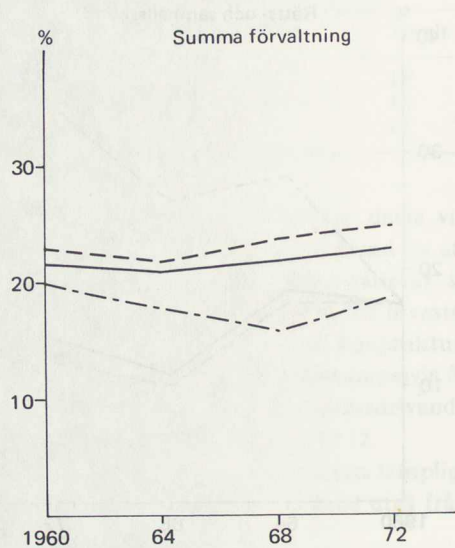
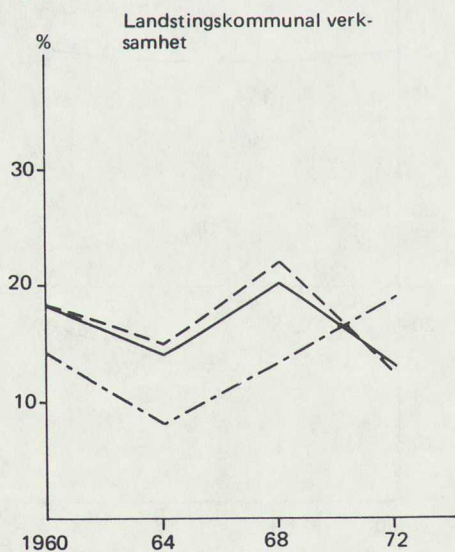

Diagram 3.7

Den växande andelen statsbidrag till fastighetsförvaltning och bostadsförsörjning efter år 1968, diagram 3.2, beror på tillkomsten av statsbidrag till bostadstillägg för barnfamiljer. Diagram 3.4 visar att statsbidragens andel av bruttoutgifterna ifråga om undervisning och kulturell verksamhet varit i stort sett oförändrad under perioden. Den snabba utbyggnaden av barntillsynen, som skett alltsedan mitten av 1960-talet förklarar den, enligt diagram 3.5, växande andelen statsbidrag till det sociala förvaltningsområdet.

För hela det primärkommunala förvaltningsområdet visar diagram 3.6 på en ökad andel statsbidrag av bruttoutgifterna efter år 1968.

Det tillgängliga materialet har ej gjort det möjligt att belysa statsbidragens betydelse för olika ändamålsgrupper inom den landstingskommunala sektorn. Diagram 3.7 visar att för hela sektorn har andelen statsbidrag först ökat, främst i samband med övertagandet av mentalvården, och sedan minskat i takt med att avlösningsbidragens betydelse reducerats.

3.2 Statsbidragens betydelse i olika kommuntyper

Att ge en enkel och entydig redovisning av statsbidragens betydelse för kommuner av olika typ och storlek möter betydande svårigheter. Utöver problem som berörts i det föregående kan nämnas de skilda svårigheter som hänger samman med att den kommunala verksamheten har en väsentligt olika omfattning och inriktning i de olika kommunerna, vilket direkt påverkar statsbidragsbilden. Även om det därigenom är vanskligt att översiktligt jämföra förhållandena i skilda kommuner skall dock ett försök här göras att ange vissa tendenser och samband.

Som tidigare angetts är det sifferunderlag som varit tillgängligt för dessa jämförelser hämtat från kommunernas utgiftsredovisning och sålunda inte helt överensstämmande med det som i övrigt behandlas i denna rapport. De avvikelser som det är fråga om har berörts i annat sammanhang. Här skall därför endast påpekas att utgifter för sjukvård i Göteborg, Malmö och Gotland här redovisats under primärkommunerna.

Vad gäller de speciella statsbidragen skall först särskiljas driftbidrag till primärkommunerna. För dessa har beräkningen utförts för olika slags kommungrupperingar — efter befolkningsstruktur, befolkningsutveckling, geografisk belägenhet osv. Resultaten återges i tabellerna C1—C7 i bilaga C. De skillnader i bidragens betydelse för olika kommuntyper som kan noteras varierar inte på något entydigt sätt och ger inte grund för några omedelbara sambandsförklaringar. I flera av grupperingarna återfinns vissa variationer som mer tydligt framträder i den indelning som avser kommunernas storlek efter invånarantal. Det kan därför vara motiverat att företrädesvis behandla denna indelning något närmare.

I tabell 3:4 anges driftbidragens omfattning i kronor per invånare i olika storleksklasser för primärkommunerna. Som synes visar bidragen en tendens att öka med stigande invånarantal. (Här bör erinras om att Malmö, Göteborg och Gotland, vars bidrag 1972 inte så väl faller in i den bilden, erhåller bidrag för sjukvård).

Tabell 3: 4 Driftbidragens fördelning i kommuner med olika befolkningsstorlek år 1968 och år 1972. Kr/invånare

	-9 999	10 000- 19 999	20 000- 49 999	50 000- 99 999	100 000- Mal- mö	Göte- borg	Stock- holm	Got- land
1968	365	360	426	470	464	581	608 701	378
1972	598	645	720	784	812	994	1 049 770	1 075

Mot den bild som här framträder kan ställas samband som kommer till synes då driftbidragen sätts i relation till bruttodriftkostnaden i de olika kommunerna. Enligt tabell 3: 5 sjunker bidragens andel av bruttodriftkostnaden då kommunstorleken ökar.

Tabell 3: 5 Driftbidragens andel av bruttodriftkostnaderna i kommuner med olika storlek år 1968 och år 1972. Procent.

	-9 999	10 000- 19 000	20 000- 49 999	50 000- 99 999	100 000- Mal- mö	Göte- borg	Stock- holm	Got- land
1968	21	20	21	18	18	15	14	13
1972	20	20	20	19	19	15	14	12

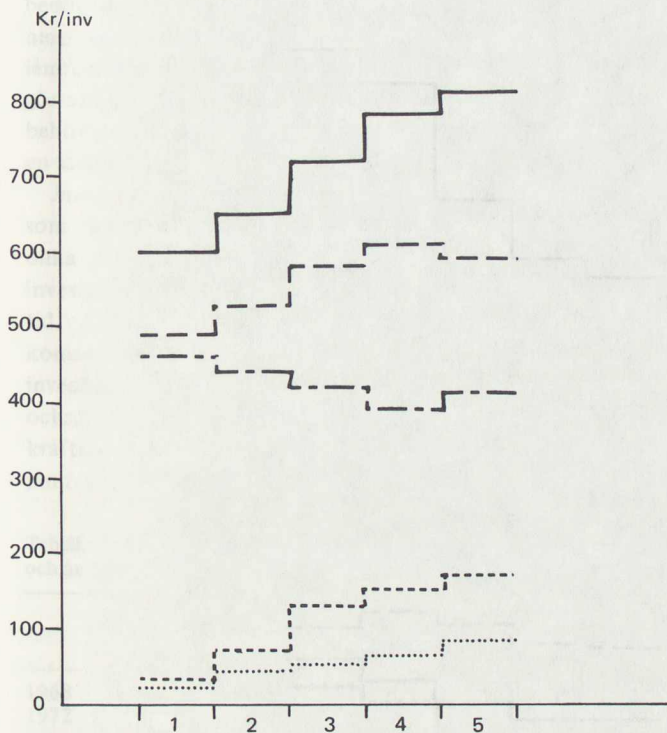
De motsatta tendenser som erhålls i de här två fallen skulle kunna förklaras av att de totala driftutgifterna per invånare ligger högre i de större kommunerna. Detta behöver dock inte nödvändigtvis vara hela orsaken. Att olika andra förhållanden kan spela in kan kort exemplifieras i anslutning till diagrammen 3.8 och 3.9. I det ena av dem återges för några olika ändamål driftbidrag per invånare efter kommunernas storlek medan motsvarande fördelning i fråga om driftutgifter per invånare tagits in i det andra diagrammet. Alldeles klart framgår där att utgiftsnivån ligger högre i större kommuner. Flera olika omständigheter bidrar till detta. I den redovisning som här används ingår affärsdrivande verksamhet och inom detta område är ju olikheterna mellan stora och små kommuner markanta.

För vägutgifter och utgifter för gymnasieskolor går samma tendens igen som en naturlig följd av den utgiftsfördelning och organisatoriska struktur som gäller i dessa fall. På socialvårdens område bidrar det förhållandet att vissa speciella institutioner, t. ex. inom nykterhetsvården, finns endast i vissa större kommuner.

Utgifterna för grundskolan avviker från detta mönster. Där finns en tendens till sjunkande utgift per invånare vid ökande kommunstorlek, och samma mönster visar sig om man för beräkningarna utgår från lärartätheten i kommunerna. Då statsbidraget till grundskolan utgår i form av lärarlönebidrag blir det för övrigt just lärartätheten eller klasstorleken som kommer att prägla variationerna i bidragens andel av utgifterna inom denna sektor. I det aktuella diagrammet framträder också en minskande bidragsandel med stigande kommunstorlek.

Bland de speciella statsbidragen är grundskolebidraget det klart största. Det representerar inte mindre än 50 % av ifrågakommande totalbelopp.

Diagram 3.8 Driftbidrag per invånare år 1972

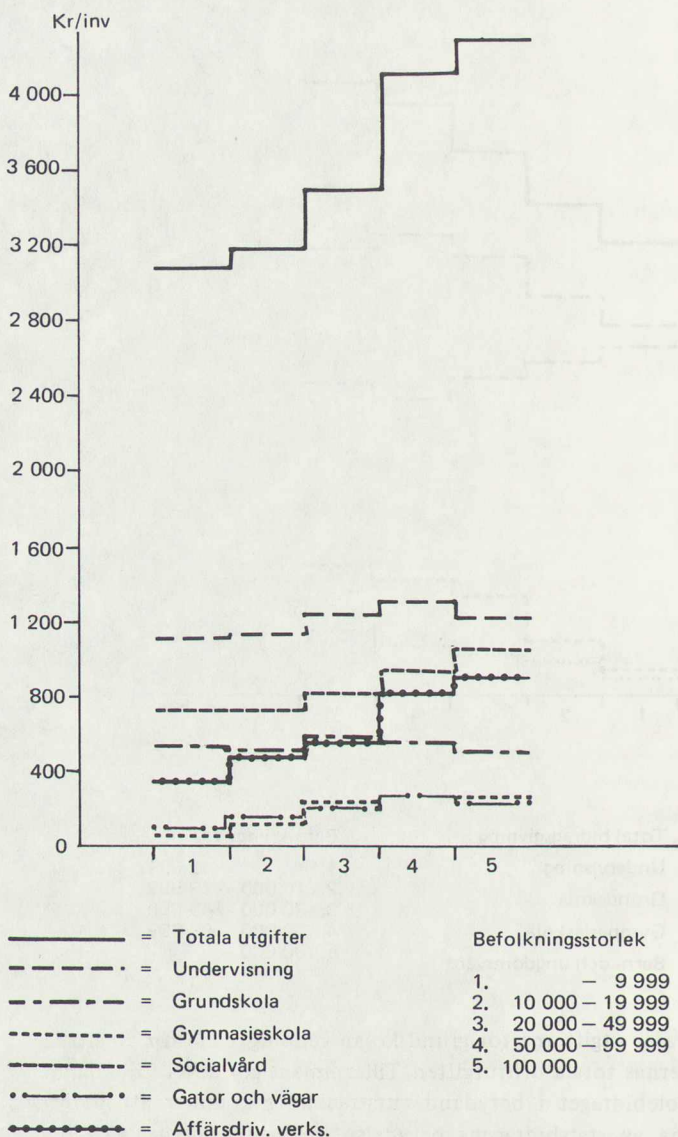

————— = Total bidragsgivning
 - - - - - = Undervisning
 - - - - - = Grundskola
 - - - - - = Gymnasieskola
 = Barn- och ungdomsvård

Befolkningsstorlek
 1. - 9 999
 2. 10 000 - 19 999
 3. 20 000 - 49 999
 4. 50 000 - 99 999
 5. 100 000 -

Samtidigt svarar utgifterna för grundskolan genomgående för en stor del av kommunernas totala driftutgifter. Tillsammans gör dessa förhållanden att grundskolebidraget i betydande utsträckning kommer att påverka beräkningarna av statsbidragens betydelse för kommunernas ekonomi. Hur starkt mönstret därifrån slår igenom beror på statsbidragsförhållandena inom och tyngden hos de andra sektorer, som medtas i beräkningsunderlaget. För att illustrera detta kan anföras ett par exempel. Utgifterna för gymnasier och vägar är väsentligt högre i stora än i små kommuner – de mindre kommunerna är inte väghållare och har inget eget gymnasium – och de statsbidrag som utgår för dessa verksamheter uppvisar både i kronor per invånare och i andel av sektorns utgifter betydande skillnader. Mönstret blir med andra ord omvänt i förhållande till grundskolan. I en sammanvägd jämförelse för endast de här tre grupperna kommer de två tendenserna att motväga varandra och

Diagram 3.9 Driftutgifter per invånare år 1972

resultatet blir beroende av de inbördes vikterna för ändamålsgrupperna och de utgående statsbidragen. Ett väsentligt annat utfall erhålls om man i en sådan här jämförelse fogar in exempelvis driftutgifter för affärsdrivande verksamhet. För dessa gäller att de kraftigt ökar med stigande kommunstorlek. Samtidigt utgår praktiskt taget inga driftbidrag på detta område. Detta medför att det, då man som mått använder bidragens andel av driftutgifterna, blir en kraftig förstärkning av tendensen mot sjunkande andel vid ökande kommunstorlek. Förskjutningen i den indelningen orsakas enbart av förändringar i nämnaren.

De här anförda exemplen torde visa att några enkla och generella bedömningar av de speciella driftbidragens betydelse för olika kommuners ekonomi svårligen kan göras. Nödvändigheten av att vid sådana jämförelser kommuner emellan beakta ändamåls- och utgiftsstrukturen gör att en djupare analys av bidragens effekter i dessa hänseenden skulle behöva bli mycket detaljerad och uppsplittrad. I detta sammanhang har en sådan mer ingående genomgång inte varit möjlig.

Investeringsbidragens omfattning i kronor per invånare varierar inte, som tabell 3: 6 visar, på ett entydigt sätt mellan vare sig kommuner av olika storlek eller mellan olika år. Detta är naturligt med tanke på att en investering innebär anskaffning av något som skall brukas under en längre tid. Det kan gälla daghem, skola, sjukhus, avloppsreningsverk eller kommunala beredskapsarbeten av skilda slag. Den senare typen av investering har primärt ett sysselsättningspolitiskt syfte. Det är sannolikt också bidrag till kommunala beredskapsarbeten som förklarar den kraftiga ökningen av bidragsgivningen till de minsta kommunerna år 1972 jämfört med år 1968.

Tabell 3: 6 Investeringsbidragens fördelning i kommuner med olika storlek år 1968 och år 1972. Kr/invånare

	-9 999	10 000- 19 999	20 000- 49 999	50 000- 99 999	100 000- Mal- mö	Göte- borg	Stock- holm	Got- land	
1968	86	72	86	87	98	112	241	134	120
1972	197	169	55	159	135	139	216	139	92

Av nämnda skäl föreligger även osystematiska variationer ifråga om investeringsbidragens andel av bruttoinvesteringsutgifterna mellan kommuner av olika storlek liksom mellan åren 1968 och 1972, som tabell 3: 7 visar.

Tabell 3: 7 Investeringsbidragens andel av bruttoinvesteringsutgifterna år 1968 och år 1972. Procent

	-9 999	10 000- 19 999	20 000- 49 999	50 000- 99 999	100 000- Mal- mö	Göte- borg	Stock- holm	Got- land	
1968	16	12	12	11	14	11	17	9	17
1972	23	18	17	15	11	16	13	13	18

Skatteutjämningsbidragen avser att kompensera kommunerna för brist på skattekraft samt ett oförmånligt kostnadsläge. Till ett oförmånligt kostnadsläge kan såväl befolkningsmässiga som ekonomisk-strukturella faktorer bidra. Det föreligger därför inte oväntat i tabellerna i bilaga C ett samband mellan storleken på skatteutjämningsbidraget och befolkningsstorleken, skattekraften och näringskaraktären.

Av tabell 3: 8 framgår hur skatteutjämningsbidragens andel av de totala bruttoutgifterna minskar med ökad kommunstorlek.

Tabell 3:8 Skatteutjämningsbidragens andel av de totala bruttoutgifterna i kommuner av olika storlek år 1968 och år 1972. Procent

	-9 999	10 000- 19 999	20 000- 49 999	50 000- 99 999	100 000-	Mal- mö	Göte- borg	Stock- holm	Got- land
1968	11	6	4	3	1	-	-	-	8
1972	10	6	3	3	1	-	-	-	12

Även om det är svårt att ge en entydig överblick över i vilken utsträckning statsbidragsgivningen har samband med olika befolkningsmässiga eller ekonomisk-strukturella faktorer i kommunen, bestämmer i många fall befolkningsstrukturen (barn och äldre) bidragens storlek. Tendensen ifråga om den totala bidragsgivningens fördelning bland kommunerna liknar därför den som gäller för skatteutjämningsbidragen även om den inte är lika markant. Detta framgår av tabell 3:9, som visar den sammanlagda bidragsgivningens andel av totala bruttoutgifter i kommuner av olika storlek.

Tabell 3:9 Den sammanlagda bidragsgivningens andel av totala bruttoutgifter i kommuner med olika storlek år 1968 och år 1972. Procent

	-9 999	10 000- 19 000	20 000- 49 999	50 000- 99 000	100 000-	Mal- mö	Göte- borg	Stock- holm	Got- land
1968	29	23	21	18	17	14	14	12	26
1972	30	25	22	20	18	14	14	11	30

4 De speciella statsbidragens utformning och effekter i vissa avseenden

4.1 Prestationsrelaterade och kostnadsrelaterade bidrag

En viktig uppgift för KEU är att belysa de konsekvenser, som hittills kunnat utläsas av de speciella statsbidragens utformning för servicenivån på olika områden och för effektiviteten vid produktion av ifrågavarande tjänster. Med servicenivå måste då avses såväl utbudets storlek som de tillhandahållna tjänsternas kvalitet (även bidragens inverkan på kommunernas avgiftspolitik måste beröras). Frågan om effektivitet gäller här främst valet mellan olika medel för att uppnå ett önskat resultat, dvs. emellan olika vård- eller serviceformer, olika faktoruppsättningar i produktionen. Problemet att skilja "rent produktionstekniska" förändringar från sådana som också innebär ändrad kvalitet förefaller dock i många fall att vara mycket svårt, inte minst då det gäller vård- och utbildningstjänster.

För att underlätta ett studium av konsekvenserna av statsbidragens utformning har ett klassificeringsschema angivits för de speciella statsbidragen, med indelning dels i drift- och investeringsbidrag, dels inom vardera av dessa grupper i tre kategorier nämligen:

prestationsrelaterade bidrag
kostnadsrelaterade bidrag
avlösnings- och avtalsbidrag.

Med *prestationsrelaterade* bidrag avses att ett bestämt belopp utgår per producerad enhet (vård dag, daghemsplats etc.). *Kostnadsrelaterade* bidrag kan utgå antingen som en bestämd andel av kommunens hela kostnad för verksamheten eller i relation till kostnaden för endast viss produktionsfaktor (t. ex. personal inom viss kategori). För sistnämnda bidragstyp kan också benämningen faktorprissubventionerande bidrag användas. *Avlösnings- och avtalsbidrag* avser antingen bidrag som på olika sätt utgör ersättning för avlösta bidrag eller utgår enligt avtal mellan staten och kommunerna.

En närmare beskrivning av den av arbetsgruppen tillämpade typindelningen lämnas i bilaga A.

4.2 Inverkan på resursanvändningen

Innan en redovisning görs av hur de speciella statsbidragen fördelar sig efter typ kan det vara anledning att kortfattat beröra de konsekvenser för verksamhetens utformning som valet mellan olika bidragsformer kan få. Det kan även vara viktigt som en bakgrund för de i kapitel 5 redovisade fallstudierna. Dessa har gjorts för att ytterligare försöka belysa de effekter, som följer av olika bidrags utformning.

Den nyss berörda typindelningen av statsbidragen är ett försök att schematiskt särskilja de faktorer, som kan vara av betydelse då man vill undersöka bidragssystemets funktionssätt. Ganska naturligt är att man inte i tidigare utredningar och beslut kan återfinna renodlade principer och grunder för valet av bidragskonstruktioner som träffats, då olika bidrag tillkommit under så skilda förhållanden och vid så olika tidpunkter. Med ledning av överväganden och anförda motiveringar i skilda sammanhang kan vissa allmänna drag urskiljas. Det bör framhållas att en sådan rekonstruktion inte utgör någon värdering av hur bidragen i framtiden lämpligen bör utformas eller vilka förhållanden som bör få inverka på ett framtida val av bidragsformer.

När staten gett bidrag till bestämda kommunala aktiviteter har detta skett som uttryck för statens värdering av kommunens service på bestämda områden. Eftersom det får antas att staten därmed främst värderat utbudet av tjänster kunde det förefalla naturligt att bidragen i stället knutits till utbudets storlek (prestationsrelaterade bidrag). Om det mål man velat uppnå inom en viss sektor — t. ex. barntillsyn eller nykterhetsvård — hade kunnat preciseras i mer "övergripande" resultat-termer, kunde bidragen ha knutits till dessa resultat i stället för utbudet av de enskilda tjänster som bidrar till att resultatet uppnås (programrelaterade bidrag).

Man skulle i detta sammanhang också kunna tänka sig mellanformer mellan prestationsrelaterade bidrag och allmänna statsbidrag. Detta skulle ha inneburit att endast vissa minimikrav beträffande verksamhetens omfattning hade uppställts som villkor för att bidrag skulle erhållas. Bidragens storlek kunde då ha bestämts som exempelvis ett visst belopp per invånare, eller per invånare i viss åldersgrupp eller utifrån något annat "behovsmått" beroende på verksamhetens art. Eftersom en ökning av verksamheten då man passerat minimigränsen helt skulle ha fått finansieras av kommunen, skulle bidragens styreffekt här bli svagare än vid ren prestationsanknytning, bortsett från vissa "tröskeffekter".

I olika sammanhang har det pekats på att den viktigaste principiella fördelen med prestations- eller programrelaterade bidrag skulle vara den möjlighet och de incitament de ger huvudmännen att söka sig fram till den effektivaste (billigaste) lösningen. Kommunerna skulle själva kunna välja den produktionsteknik som med hänsyn till lokala förhållanden framstår som mest ändamålsenlig, och de resursbesparingar man åstadkom skulle tillfalla kommunens egna invånare. Vid programstyrning skulle denna handlingsfrihet utökas till att omfatta val mellan olika typer av service inom respektive sektor, vilka uppfyller de uppställda målen.

När prestationsrelaterade bidrag förekommit har problemen främst ansetts ha att göra med kvalitetsjämförelser och kvalitetskontroll. De tjänster som tillhandahålls av kommunerna är ofta av komplicerad natur med många komponenter av betydelse för en kvalitetsbedömning. Det torde därför i flertalet fall ha varit mycket svårt att entydigt ange den "prestation" som krävs för att bidrag skall erhållas. Som förut framhållits uppkommer svårigheter bl. a. vid bestämning av vad som skall avses med en daghemsplats eller en vårdplats i olika sammanhang, definitionsproblemen är givetvis ännu större vid olika slags programstyrning.

Om tjänsternas karaktär inte närmare preciserats kan de prestationsrelaterade bidragen tänkas ha stimulerat till utbyggnad av kapaciteten på kvalitetsens bekostnad — kvalitetshöjning skulle inte ge ökade bidrag trots att en sådan utveckling kan ha varit önskad av statsmakterna. Allmänt kan, på grund av detta förhållande, hävdas att prestations- och programrelaterade bidrag mer än andra bidragsformer förutsätter preciserade kvalitetskrav.

Effekter av nyssnämnda slag har kunnat undvikas genom kostnadsrelaterade bidrag, vilka ger kommunerna kompensation för en del av den kostnadshöjning, som uppkommer då kvaliteten förbättras. I praktiken används sådana bidrag nu också för att utjämna vissa för kommunerna opåverkbara kostnadsskillnader. Å andra sidan "kompenseras" kommunerna också i de fall högre kostnader av faktorinsatser valts eller då effektiviteten av andra skäl är låg. Det har också hävdats att speciella effektivitetsproblem kan uppkomma i fråga om sådana kostnadsrelaterade bidrag, som knyts enbart till kostnaderna för viss produktionsfaktor (t. ex. personal med bestämda uppgifter, bestämd utbildning etc.). I den mån tekniska och legala möjligheter föreligger att välja mellan produktionsmetoder med olika faktoruppsättning, skulle detta val genom bidragen ensidigt kunna styras mot utnyttjande av den bidragsgrundande faktorn. I många fall måste detta uppfattas som en nackdel — ökad effektivitet skulle kunna vinnas om kommunerna fritt fick välja produktionsteknik utifrån de förhållanden som råder i varje särskilt fall.

Undantag från denna regel kan tänkas föreligga om exempelvis arbetslöshet föreligger inom regionen. Det kunde då finnas skäl att genom statsbidrag för en begränsad period ge stödet den formen att den sänker arbetskraftskostnaden. Bidrag, knutna till användningen av arbetskraft med bestämd utbildning, har också i vissa fall använts i syfte att säkra hög kvalitet hos de erbjudna tjänsterna. Detta syfte torde emellertid lättare kunna nås med andra medel än bidragens utformning.

Vissa effektivitetssynpunkter har från olika håll även anförts beträffande val mellan drift- och investeringsbidrag. Dessa kan ju var för sig sägas vara knutna till en bestämd grupp produktionsfaktorer, arbetskraft och material m. m. respektive byggnadskapital. I den mån bidragen är kostnadsrelaterade skulle en anknytning till summan av drift- och (periodiserade) kapitalkostnader framstå som mer neutral — och i allmänhet mer effektiv — än en uppdelning på två skilda bidrag.

Då det gäller investeringsbidragen har det hävdats att dessa helt allmänt utmärkes av att förväntningar beträffande bidragens framtida

storlek kan få problematisk inverkan på utbyggnaden av kommunal service. Medan förväntningar om ökade driftbidrag normalt skulle ha stimulerat utbyggnaden, kunde förväntningar om höjda investeringsbidrag ha fått motsatt verkan – de kommuner som byggt ut före höjningen skulle ha missgynnats. Denna effekt har dock uppfattats som ett specialfall av regeln, att en i görligaste mån generell bidragsutformning, knuten till den service som tillhandahålls, i allmänhet är att föredra framför subventionering av olika komponenter i produktionskostnaderna.

4.3 Statsbidragens fördelning efter typ

De *prestationsrelaterade* bidragen har under hela undersökningsperioden utgjort en förhållandevis liten andel av hela statsbidragsgivningen i kronor räknat. Budgetåret 1955/56 var andelen 7 % för att sedan sjunka mot slutet av 1950-talet och början av 1960-talet, då ett antal prestationsrelaterade bidrag utmönstrades. Genom ökad bidragsgivning till barnstugeverksamheten ökade andelen till 3 % fr. o. m. budgetåret 1965/66.

Prestationsrelaterade bidrag spelar en viktig roll i bidragsgivningen till socialvård och socialförsäkring. 27 % av bidragen till den primärkommunala sociala verksamheten var budgetåret 1972/73 prestationsrelaterade. Här dominerar bidragsgivningen till barnstugeverksamheten.

Andelen *kostnadsrelaterade* bidrag låg på samma nivå – 18 % – vid såväl undersökningsperiodens början som vid dess slut. För landstingskommunal verksamhet exklusive sjukvårdssektorn hade merparten av statsbidragen denna konstruktion.

Den dominerande andelen statsbidrag har under hela undersökningsperioden utgjorts av de *kostnadsrelaterade samt faktorsubventionerande* bidragen. Budgetåret 1955/56 var andelen 63 %. De kostnadsrelaterade samt faktorsubventionerande bidragens andel ökade under undersökningsperioden från 63 % till 77 %. Bidragen till grundskola och gymnasieskola dominerar och avser lärarlöner.

Avlösnings- och avtalsbidragen har för landstingskommunerna spelat en betydande roll. Budgetåret 1955/56 var andelen 22 % och för budgetåret 1972/73 hade den ökat till 61 %. Andelen ökade kraftigt då statsbidragsgivningen till hälso- och sjukvård år 1967 ersattes med ett avlösningsbidrag.

Bidragsgivningen till primärkommuner i form av avlösnings- och avtalsbidrag är obetydlig – mindre än en procent.

Olikheter i de kommunala utdebiteringarna och skillnader i den kommunala standarden har sedan länge spelat en viktig roll vid utformningen av statsbidrag. Formerna för att komma till rätta med detta problem har varierat. De *skatteunderlagsgraderade* bidragen spelade en förhållandevis stor roll i början av undersökningsperioden. För budgetåret 1955/56 uppgick dessa bidrag till 13 % av den speciella

statsbidragsgivningen. De skatteunderlagsgraderade bidragen utgick uteslutande till obligatoriska verksamhetsgrenar. Denna bidragskonstruktion har efter genomförandet av det allmänna skatteutjämningsystemet år 1965 förlorat sin betydelse. Bidragskonstruktionens syfte, att åstadkomma en skatteutjämning mellan kommunerna tillgodosågs därefter på annat sätt. Formellt är fortfarande statsbidrag till skolbyggnader skatteunderlagsgraderat. I praktiken är dock detta bidrag kostnadsrelaterat.

4.4 Konjunkturpolitiska motiv

Förändringar i statsbidragens storlek har förekommit med syfte att uppnå en konjunkturpolitisk effekt. Tillfälliga höjningar av driftbidragen till viss kommunal verksamhet har använts i detta sammanhang. På de flesta områden kan det för kommunerna möta vissa svårigheter att kortsiktigt variera omfattningen av den service som erbjuds – av hänsyn till såväl personalen som förbrukarna. En utökning som följd av tillfälligt höjda bidrag skulle i praktiken medföra ökade förpliktelser även på längre sikt, då en nedskärning bedöms vara omöjlig när de extra bidragen bortfaller.

Däremot anses ofta förändringar av *investeringsbidragens* storlek, oavsett bidragens konstruktion i övrigt, kunna tas i användning för stabiliseringspolitiska syften. Budgetutredningen (SOU 1973:43) har också betonat att det företrädesvis är investeringsbidragen som kan komma ifråga vid en bedömning av möjligheterna att konjunkturvariera kommunernas verksamhet.

Från utgångspunkter som nu berörts kan det vara skäl erinra om vissa storlekssiffror och relationstal i statsbidragsgivningen. Driftbidragen, vilka som nämnts bedöms mindre användbara i konjunkturpolitiken, utgör den övervägande delen.

De allmänna bidragen torde i detta sammanhang kunna jämföras med driftbidragen. Av de speciella statsbidragen utgjorde budgetåret 1972/73 driftbidragen 88 %. De återstående 12 % för investeringsbidragen representerade ett belopp om 1 180 mkr. Av detta gick 634 mkr till skilda förvaltningsområden, 318 till affärsdrivande verksamheter inom primärkommuner och 228 mkr till sekundärkommunerna. Här har då inte medräknats de särskilda anslag för sysselsättningsskapande åtgärder som utgår och vilka budgetåret 1972/73 uppgick till 806 mkr för drift och investeringar. Totalbeloppet för de bidrag som ur här anlagd synvinkel är av intresse kan därmed anges till 1 993 mkr budgetåret 1972/73.

Förändringar av ifrågakvarande anslag har vid olika tillfällen gjorts för att uppnå konjunkturstabiliserande effekter. Detta gäller i hög grad bidragen för sysselsättningsskapande åtgärder. Som exempel kan nämnas att ifrågakvarande anslag ökade mellan budgetåren 1970/71 och 1971/72 från 355 mkr till 677 mkr. Flera anslag till affärsdrivande verksamhet har tillkommit och utformats utifrån konjunktur- och arbetsmarknadspolitiska syften. Bidragen till denna sektor ökade också kraftigt mellan budgetåren 1970/71 och 1972/73, från 73 mkr till 318 mkr.

4.5 Inverkan på avgiftspolitik

Kommunerna bedriver i större eller mindre grad – beroende på storlek, tätortsgrad och struktur i övrigt – verksamhet som kan sägas ha affärsmässig karaktär. Kommunerna tillhandahåller tjänster och varor i stort sett på samma sätt som ett enskilt företag. Exempel på sådan verksamhet är el- och värmeverk, vatten- och avloppsverk, renhållningsverk och kommunikationsföretag. Till övervägande grad beräknas sådan verksamhet vara självbärande och avses sålunda inte belasta skattebetalarna, men i åtskilliga fall täcker inte inkomsterna de verkliga kostnaderna.

Också i fråga om en del av de verksamheter inom förvaltningssektorn, för vilka statsbidrag utgår, utnyttjas avgifter som finansieringskälla. Bidragens utformning kan då få betydelse för kommunernas val av avgiftsnivå och för avgiftssystemets utformning i övrigt.

Prestationsrelaterade bidrag innebär i allmänhet, att bidragsbeloppet per enhet bestäms oberoende av kommunens avgiftssättning (däremot kan givetvis det totala bidragsbeloppet indirekt påverkas, om avgifterna minskar efterfrågan och därmed verksamhetens omfattning). En höjning eller sänkning av avgifterna ger därmed fullständigt utslag i kommunens egen kostnad för ifrågavarande tjänster, dvs. de avgifter som uttas av kommunens innevånare tillfaller helt kommunen. Bidragen kan sägas vara neutrala i den meningen att de inte ger incitament att höja eller sänka avgifterna.

Förhållandet är detsamma i fråga om sådana kostnadsrelaterade bidrag, där underlaget utgörs av kommunens *bruttokostnad*. Däremot kan en viss avgiftspåverkande effekt uppkomma, om kommunens *nettokostnad* (med avdrag för avgiftsintäkter) bestämmer bidragsbeloppet. Ett sådant system motverkar avgiftsfinansiering, eftersom införande eller höjning av avgifterna medför att statsbidraget minskar. Avgifterna ger således ett mindre tillskott till den kommunala budgeten än det avgiftsbelopp, som belastar kommunens innevånare.

Huruvida en sådan inverkan på avgiftspolitik skall ses som en fördel eller en nackdel beror på statsmakternas intentioner då det gäller ifrågavarande tjänster. Styreffekten är givetvis en nackdel, om bidragen syftar endast till att stimulera kommunernas tillhandahållande av tjänsterna, medan man vill låta kommunernas egna bedömningar helt slå igenom i avgiftspolitik. Däremot är det en fördel, om man anser generella – icke konsumtionsstyrande – transfereringar vara det mest effektiva medlet för omfördelning av köpkraft till berörda grupper (pensionärer, barnfamiljer, handikappade etc.) eller om inkomstomfördelning inte eftersträvas.

Om däremot staten eftersträvar en omfördelning av realinkomster till förmån för de grupper som efterfrågar de aktuella tjänsterna, och mer effektiva omfördelningsmedel saknas, kan låga avgifter eller helt avgiftsfria tjänster uppfattas som ett av bidragsgivningens syften. En möjlighet att nå detta är givetvis att till bidragsgivningen knyta föreskrifter beträffande avgifternas höjd. Om sådana ingrepp i kommunernas handlingsfrihet bedöms vara olämpliga, kan man genom att anknyta bidragets

storlek till kommunernas nettokostnader nå en likartad (om än svagare) styreffekt.

Vid kartläggningen av statsbidragsbestämmelserna har konstaterats att det oftast varit kommunernas nettokostnad, som bestämt bidragsbeloppet. Här kan anmärkas att i betänkandet rörande statsbidrag till kommunal färdtjänst, hemhjälp och daghemsverksamhet (SOU 1974: 41) föreslog KEU att statsbidraget till nämnda verksamheter skulle beräknas på kommunernas bruttokostnader för verksamheten. Den föreslagna bidragskonstruktionen antogs av 1974 års riksdag.

4.6 Stimulansmotivet och styrrelationen stat—kommun

Stimulansmotivet för statsbidragsgivningen har inte nämnvärd betydelse beträffande sådana verksamhetsgrenar, som ålagts kommunerna som en skyldighet eller som kommunerna ändå skulle utföra därför att de allmänt betraktas som normala kommunala uppgifter. För rent frivilliga verksamhetsgrenar har det däremot i olika sammanhang hävdats att stimulansbidragen skulle ha en i vissa fall stor betydelse. Genom stimulansbidrag kan statsmakterna utan lagstiftning intressera kommunerna för sådana verksamheter, som anses särskilt betydelsefulla från statlig synpunkt. Genom mer eller mindre detaljerade villkorsbestämmelser kan staten även inverka på formerna för den ifrågavarande kommunala verksamheten.

Det torde inte vara ändamålsenligt att dra en skarp gräns mellan stimulansbidrag och finansieringsstöd till obligatorisk verksamhet. Även i det senare fallet har kommunerna mestadels frihet att (i varierande grad) påverka tjänsternas utformning och kvalitet. Statsbidragen kan därför också här få betydelse för kommunernas prioriteringar och val mellan olika alternativ.

Den betydelse stimulanssynpunkten kan ha haft då verksamheten först påbörjades anses i allmänhet minska allteftersom utvecklingen medför att respektive förvaltningsrutin betraktas som en kommunal angelägenhet. Verksamhetens uppehållande blir då inte längre betingad av att kommunernas kostnader för densamma reduceras med det belopp som utgår i statsbidrag. Som stimulansbidrag i egentlig mening synes sålunda endast böra betecknas statsbidrag till sådan kommunal aktivitet, där man önskar bidra till en snabb och jämn utbyggnad eller vars bedrivande kan tänkas komma att minska eller upphöra, om det speciella statsbidraget begränsas eller bortfaller.

För att belysa stimulansmotivets betydelse i statsbidragsgivningen har i tabellerna i bilaga B ingående redovisats hur bidragen fördelat sig under perioden 1955/56–1972/73 mellan sektorer med olika styrningsgrad.

Undersökningen visar att en mycket stor del av den speciella bidragsgivningen till kommunerna avser sektorer som enligt kommunallagen är obligatoriska. Budgetåret 1955/56 avsåg 85 % av hela bidragsgivningen i kronor räknat obligatoriska verksamhetsgrenar. Motsvarande för budgetåret 1972/73 var 89 %.

Bidragen till obligatoriska verksamhetsgrenar har under perioden varierat mellan 81 % och 94 % av den totala bidragsgivningen. Under första delen av 1960-talet minskade denna andel och utgjorde budgetåret 1965/66 81 %. I samband med att gymnasieskolorna kommunaliserades år 1966, steg bidragen till den obligatoriska verksamheten relativt kraftigt.

Generellt gäller för perioden att andelen statsbidrag till frivillig verksamhet varit större för landstingskommuner än för primärkommuner.

5 Redovisning av några fallstudier

5.1 Inledning

I syfte att belysa de effekter, som följer av olika bidrags utformning, särskilt konsekvenserna för effektiviteten i produktionen och för servicenivån, har arbetsgruppen närmare studerat statsbidragen till social hemhjälp, barnstugeverksamhet samt väg- och gatuhållningen i vissa kommuner.

Ett antal frågor har ställts i analysen enligt ett särskilt utarbetat schema. Dessa frågor har avsett att uppmärksamma

- om statsbidraget fungerar så att de uppsatta målen uppnås
- om statsbidraget ger utrymme för rationellt val av medel
- om statsbidraget – i relation till uppsatta mål – ger en riktig utformning av verksamheten.

5.2 Statsbidraget till social hemhjälp

5.2.1 Studiens utgångspunkter

Figur 5: 1 visar mål–medelstrukturen för åldringsvården. Statsmakterna har ställt upp vissa mål. Dessa är att bereda de gamla ekonomisk självständighet, en god bostad och vid behov personlig vård och omvårdnad. Med bl. a. pension, bostadsförbättringslån, statsbidrag samt lagstiftning avser man att åstadkomma de i figur 5: 1 angivna prestationerna, som svarar mot de uppsatta målen.

Syftet med undersökningen är att studera statsbidragets verkningar vad gäller den samlade åldringsvårdens inriktning och dimensionering. Det sätt på vilket åldringsvården fungerar antas hänga samman med dels hur olika delar av vårdsystemet samverkar, dels hur systemet är anpassat till omgivningen.

På grundval av betänkande från KEU (SOU 1974: 41) beslutade 1974 års riksdag om provisoriska ändringar fr. o. m. år 1975 av bl. a. bidragsreglerna för social hemhjälp. Föreliggande studie har utförts enligt de tidigare gällande statsbidragsbestämmelserna. Flera av de iakttagelser som redovisas i undersökningen beaktades av KEU i nämnda betänkande.

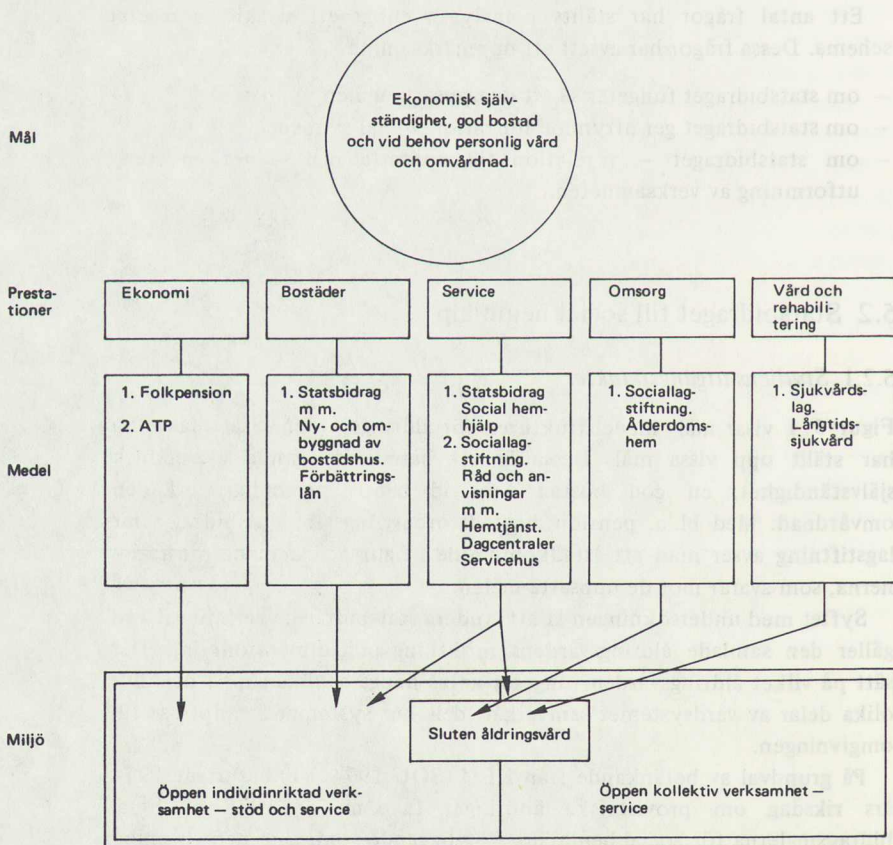
Även om studien numera är delvis föråldrad finns det anledning anta att flera av de problem som behandlas i undersökningen återfinns på andra områden.

5.2.2 Den sociala hemhjälpverksamhetens omfattning

Social hemhjälp förekommer i tre former.

- A. Hjälptill barnfamiljer, där föräldrar på grund av akut sjukdom, barnsbörd eller liknande inte kan sköta hemmet – husmorsvikariat.
- B. Tillfällig barntillsyn, då exempelvis ett barn som i vanliga fall vistas i ett daghem är sjukt eller behöver tillsyn i hemmet – barnvårdarverksamhet.
- C. Hemhjälp till äldre och handikappade personer med dagliga sysslor m. m. – hemsamaritverksamhet. För det mesta har verksamheten form av kontinuerlig hjälp.

Den sociala hemhjälps utveckling efter år 1965 framgår av tabell 5.1.

Figur 5:1 Statens system för åldersomsorg

Tabell 5.1 Social hemhjälp perioden 1965–1975

År	Åldringar och handikappade		Barnfamiljer Antal hjälpta	Antal hemsamariter och hemvårdare
	Antal hjälpta	Antal arbetstimmar (milj. tim.)		
1965	144 000	17,2	69 800	23 400
1970	252 000	40,2	84 000	65 600
1971	272 000	44,9	86 100	77 700
1972	292 500	46,4	88 000	80 800
1973	303 000	45,9	94 128	82 000
1974 ^a	325 000	49,0	95 000	90 000
1975 ^a	335 000	51,0	97 000	96 000

^a Beräknat.

Genom utbyggnaden av den sociala hemhjälp till åldringar och handikappade beräknas antalet hjälpta personer ha fördubblats mellan år 1965 och 1973.

Antalet hjälpta barnfamiljer har ökat i en betydligt långsammare takt. En kraftig ökning av antalet hemsamariter och hemvårdare har skett under samma tid. Från år 1965 beräknas hemhjälppersonalen ha tredubblats fram till och med år 1973. Under år 1974 beräknas personalen öka med ytterligare 10 %.

Den sociala hemhjälpverksamhetens fördelning åren 1971 och 1972 på husmorsvikariat, tillfällig barntillsyn och social hemhjälp åt åldringar och handikappade personer framgår av tabell 5.2 nedan.

Tabell 5.2 Antal hjälpta samt antal timmar i sociala hemhjälp åren 1971 och 1972

Hjälppform	Antal hjälpta familjer/ personer		Antal arbetstimmar (milj. tim.)			
	1971	1972	1971 %	1972 %		
Husmorsvikariat (hemvårdarverksamhet)	52 098	47 693	4,0	8	3,4	6
Tillfällig barntillsyn (barnvårdarverksamhet)	34 049	40 303	2,5	5	2,6	5
Social hemhjälp åt åldringar och handikappade personer	272 039	292 448	44,9	87	46,4	89
Summa	308 186	380 444	51,4	100	52,4	100

Som framgår av tabellen förekommer social hemhjälp främst i form av hemhjälp till åldringar och handikappade. Åren 1971 och 1972 avsåg nära 90 % av antalet arbetstimmar i den sociala hemhjälp nämnda kategorier.

Enligt den statistik som socialstyrelsen redovisar i skriften Utvecklingstendenser inom socialvården varierar antalet hjälpta åldringar i procent av antalet personer 67 år och däröver starkt mellan kommunerna. Hjälpin-

satserna genom social hemhjälp är genomgående störst i rikets nordliga delar.

5.2.3 Gällande statsbidragsbestämmelser

I underlaget för statsbidrag till social hemhjälp inräknas (enligt de tidigare statsbidragsbestämmelserna, som gällde fram till år 1975) kommunens kostnader för löneförmåner, sociala kostnader, ersättning för bostadstelefon, reseersättningar, läkar- och skärmbildsundersökningar. Genomgående skall kostnaderna avse personal som är direkt engagerad i hemhjälsarbetet. Under vissa förutsättningar kan bidrag utgå för motsvarande kostnader till enskilda sammanslutningar, som bedriver hemhjälsverksamhet.

Bidraget beräknas på kommunernas nettokostnader för verksamheten, dvs. bruttokostnader med avdrag för avgiftsintäkter.

I bidragsunderlaget ingår ej kostnader för arbetsledare och kontorspersonal, övriga administrativa kostnader eller kostnader för personal med speciella funktioner som hår- och fotvård. Ej heller utgår statsbidrag till kostnader för hemsjukvård, kommunalt vårdbidrag eller utbildning och fortbildning.

I de fall hemhjälspersonal används för tjänstgöring på ålderdomshem m. fl. institutioner utgår ej statsbidrag.

Som en allmän förutsättning för statsbidrag till social hemhjälp gäller vidare att hjälpen skall ges i den enskildes hem. Frågan om vad som skall förstås med den hjälptes hem har ägnats särskild uppmärksamhet vid tillämpningen av denna allmänna regel.

Statsbidraget till social hemhjälp utgår med 35 % av bidragsunderlaget. Hösten 1973 beslöt riksdagen om ett under år 1974 förhöjt statsbidrag till social hemhjälp. Bidraget utgick under detta år med 50 % av bidragsunderlaget. Riksdagen beslöt hösten 1974 om vissa provisoriska ändringar fr. o. m. år 1975. Statsbidrag beräknas nu bl. a. på den kommunala bruttokostnaden för verksamheten. Vidare inräknas i bidragsunderlaget kommunens kostnader för personal med speciella funktioner samt kostnader för arbetsledning och administration.

5.2.4 Åldringsomsorg – mål och medel

I proposition 1964:85 angående åldringsvårdsfrågor m. m., slogs fast, att ett fortsatt reformarbete var angeläget. Departementschefen konstaterade, att stora behov fortfarande återstod att tillgodose inom åldringsvården. Ökningen av antalet åldringar skärpte behovet av samhällsinsatser.

Den kartläggning av åldringsvårdens läge som utfördes av socialpolitiska kommittén år 1963 visade att utvecklingen sedan 1950-talets början hade präglats av en kraftig ökning av resurserna för öppen vård och service. Till denna del av åldringsvården räknades åtgärder för att bereda åldringarna goda bostäder, där de lättare kunde klara sig själva. Dit räknades vidare verksamhet för att befordra och bevara åldringarnas hälsa och aktivitet samt hemhjälp.

Långtidssjukvården hade byggts ut. Vården på ålderdomshemmen hade förbättrats och hemmen hade i avsevärd omfattning förnyats. Samtidigt hade platsantalet ökat.

Parallellt med denna utveckling inom vårdområdena hade den allmänna försäkringen — främst pensioneringen — gjort det möjligt för åldringarna att i ekonomiskt avseende nå större oberoende och flera valmöjligheter i sin konsumtion.

År 1964 infördes statligt stöd till sjukhem, bostäder och hemhjälp. Därvid reformerades bestämmelserna om förbättringslån till bostäder. Ekonomiskt stöd i form av lån infördes fr. o. m. budgetåret 1964/65 till sjukhem och till social hemhjälp i form av statsbidrag till kommunernas nettokostnader. Lånestödet till sjukhem upphörde med utgången av år 1969.

Målet för 1960-talets åldringsvård kom till uttryck i de ändringar i socialhjälpslagen (1956:2) som genomfördes år 1968. I syfte att undanröja den oklarhet som kan ha funnits om kommunernas kompetens att befatta sig med frågor om samhällets insatser för att tillgodose enskildas behov av omvårdnad kompletterades 1 §. Dessutom kompletterades 6 § i syfte att öka den personliga tryggheten för åldringar och handikappade. Socialpolitiska kommittén (SOU 1966:45) definierade personlig trygghet som "individuell omsorg och omvårdnad, tillgodoseende av den enskildes behov och önskemål".

Socialstyrelsen utvecklade år 1972 i skriften Utvecklingstendenser inom den sociala åldringsvården statsmakternas intentioner vad gäller åldringsvårdens utveckling under 1970-talet. Det slogs fast, att åldringsvården även i fortsättningen närmast borde inriktas på ökad trygghet genom personlig omsorg och vård. I detta arbete angavs den s. k. normaliseringsprincipen som vägledande. Denna princip innebär, att varje individ, så långt som möjligt och oavsett anledning till behov av vård och serviceinsatser, bör ges möjlighet att leva och verka i sin normala miljö. Vård och service bör i första hand erbjudas så att vederbörande kan stanna i sitt hem. Med samma syfte framhöll socialstyrelsen att åtgärderna bör inriktas på att bryta isolering och initiera kontakter och gemenskap samt sociala aktiviteter som bjuds samhällsmedlemmarna i allmänhet.

5.2.5 Statsbidragssystemets medverkan till målpuffyllelse

Målet för åldringsomsorgen har angivits ovan — att ge de gamla ekonomisk trygghet samt tillgodose behov av bostad, vård och omsorg i öppna former. Insatser på den sociala hemhjälpens område ligger följaktligen väl i linje med de av statsmakterna uttalade intentionerna rörande åldringsvårdens syften och inriktning.

Av ovan redovisade verksamhetsuppgifter framgår, att kommunerna under senare år kraftigt byggt ut den sociala hemhjälpens. Detta torde vara ett uttryck för att man på kommunalt håll uppfattar denna verksamhet som betydelsefull. Ett annat uttryck för kommunernas aktuella syn på frågan om åldringsvårdens inriktning mot öppnare

omsorgsformer är den stagnerande utvecklingen av antalet ålderdomshemsplatser.

I proposition 1964:85 framfördes önskemålet om att med statsbidrag dels lätta den ekonomiska bördan för glesbygdskommunerna, där det relativa antalet åldringar är stort, dels minska de stora variationerna mellan kommunerna i aktiviteten på åldringsvårdens område som kunde bero på bristande resurser. I den av socialstyrelsen redovisade statistiken av antal personer 67 år och däröver, framgår det att andelen med social hemhjälp hjälpta åldringar numera ligger genomsnittligt högre i glesbygdskommunerna i norra Sverige än i rikets södra och mellersta delar.

Som framgått ovan synes statsbidragsbestämmelserna ge utrymme för ett starkt kommunalt ansvar för och inflytande över verksamheten. Det måste dock ifrågasättas om inte statsbidragsbestämmelserna genom sin utformning till viss del ogynnsamt påverkat verksamhetens inriktning. Detta bl. a. mot bakgrund av att åldringsvården under det senaste årtiondet fått ett nytt och mera differentierat innehåll. Nedan kommer ett antal problem, som sammanhänger med bidragsbestämmelsernas utformning att närmare beröras.

5.2.6 Statsbidragssystemets effekter på produktionens organisation

Enligt de bidragsbestämmelser, som gällde fram till år 1975, utgick statsbidrag inte till personal med speciella uppgifter som hår- och fotvård, matdistribution m. m. Om däremot nämnda funktioner utövades av hemsamariter i pensionärens egen lägenhet utgick statsbidrag. Många kommuner uttalade i olika sammanhang missnöje med detta förhållande och fann bestämmelserna utgöra hinder för en rationalisering av verksamheten.

Krav har även framförts om statsbidrag till kostnader för personal som arbetar vid pensionärshem och servicehus för åldringar. Från vissa kommuner har sålunda uttalats önskemål om utvidgad statsbidragsgivning till kostnader för arbete som utförs av hemsamariter och vårdbiträden vid anläggningar, där pensionärerna bor i egna lägenheter.

I bidragsunderlaget inräknas genom riksdagens beslut år 1974 numera kommunens kostnader för personal med de speciella funktionerna för hår- och fotvård, badservice, matdistribution och snöröjning.

5.2.7 Hemhjälpledningens omfattning och utbildning

Enligt de tidigare statsbidragsbestämmelserna utgick ej heller bidrag till kommunens utgifter för arbetsledare, kontorspersonal och till övriga administrativa kostnader. Hemhjälpledningen förefaller i många fall vara otillräcklig, både kvantitativt och kvalitativt. Huruvida bidragsbestämmelsernas utformning medverkat härtill är dock svårare att fastställa. Av den officiella statistiken för år 1971 framgick, att i endast 258 av 464 kommuner skedde alltid hembesök i samband med att hemhjälpbehovet bedömdes. Vidare visar statistiken att i endast 131 av 464 kommuner förekom regelbundna återbesök i hemmen minst en gång per halvår.

Detta leder till att man inte, via hembesök, kontinuerligt kan bedöma behovet av hjälp.

Enligt den officiella statistiken hade år 1971 312 av totalt 1 005 hemhjälsledare endast kontorsutbildning. Hemhjälsledningen bestod i övrigt av älderdomshemsföreståndare, hemvårdare, socionomer och sjuksköterskor.

Det synes viktigt att hemhjälspersonalen får en adekvat utbildning för sitt arbete samt att ledningsfunktionen för hemhjälpens förstärks såväl kvalitativt som kvantitativt.

Genom riksdagsbeslutet år 1974 har underlaget för bidrag nu utvidgats till att omfatta kostnader för arbetsledning och administration i de delar som direkt avser den sociala hemhjälsverksamheten.

5.2.8 Avgifter

I fråga om taxor och avgifter är beslutsramen i kommunerna relativt vid. Gjorda undersökningar visar dock att ett stort antal kommuner tillämpar den av Kommunförbundet rekommenderade avgiftstaxan. Detta torde främst bero på att målet, utöver högre inkomster för kommunen, i fråga om sociala verkningar, inkomstfördelning m. m. sammanfaller rätt väl i kommunerna.

Avgifterna till social hemhjälp bör uppmärksammas utifrån den kombination av avgifts-, skatte- och statsbidragsfinansiering som föreligger. Statsbidrag utgick, enligt de tidigare bestämmelserna, till kommunernas nettokostnader för social hemhjälp, dvs. till kostnaderna efter avdrag för influtna avgifter. Detta innebar att om kommunen höjde avgifterna minskade inte kommunens kostnader med samma belopp, därför att statsbidragstillskottet minskade. Statsbidragsbestämmelserna var således i föreliggande konstruktion inte finansieringsneutrala, vilket däremot skulle varit fallet om bidraget beräknats på kommunens bruttokostnader för social hemhjälp.

Genom riksdagens beslut år 1974 om ändringar i statsbidragsreglerna utgår numera statsbidrag beräknat på den kommunala bruttokostnaden för verksamheten.

5.2.9 Statsbidragets påverkan på faktoruppsättningen i den kommunala produktionen

Statsbidraget till social hemhjälp stimulerar kommunerna till att efterfråga kvinnlig arbetskraft. I kommuner med särskilt stora sysselsättningsvårigheter för kvinnor kan därmed risk uppstå för att kommunerna i valet mellan den sociala hemhjälpens och alternativa hjälpinsatser över-skattar hjälpens förtjänster. Den i socialstyrelsens publikation, Utvecklingstendenser inom den sociala åldringsvården, redovisade statistiken över antal hjälpta åldringar pekar mot att den sociala hemhjälpens i kommunerna i Norrland skulle ha större omfattning än i rikets övriga delar. I detta sammanhang finns det anledning erinra om att Svenska Kommunförbundet i en skrift, Kommunala insatser för pensionärer

under 1970-talet, framhållit att "en rätt insatt och väl avvägd hemhjälp är för den enskilda människan en utmärkt aktiv hjälpform. Om den är fel insatt, dvs. det är fel hjälpform, eller man ger hjälpen för tidigt eller ger för mycket hemhjälp, kan den i vissa fall leda till passivisering, dvs. en verkan rakt motsatt den avsedda."

5.2.10 Statsbidragssystemets medverkan till en riktig utformning av verksamheten

Social hemhjälp är ett viktigt exempel på individriktad service, dvs. sådan service som tillgodoses i eller vid den enskildes hem. Den kollektiva servicen däremot erbjuds i exempelvis en dagcentral dit pensionärerna går. Sådan service är avsedd att komplettera, men också ersätta, vissa delar av hemtjänsten. I den tidigare citerade skriften från Kommunförbundet framhålls också att såväl humanitära som ekonomiska skäl talar för att se det så. I vissa fall är den kollektiva hjälpformen mer adekvat därför att den ger pensionärerna anledning att komma ut från bostaden och tillfälle till kontakt med andra människor. Även ekonomiska skäl talar för ökade insatser. Mer varierande service kan erbjudas till lägre kostnader än vid hemtjänst, därför att man genom samordning kan utnyttja personalen bättre.

Dagcentralen ger de äldre en möjlighet att träffas. Där kan man få sitt behov av exempelvis fotvård, bad, hårvård och gymnastik tillgodosett. Där finns också möjlighet att tillsammans med andra idka hobbyer och studieverksamhet.

Om dagcentraler skriver socialstyrelsen i den ovan citerade skriften "efter 1968 års tillägg till socialhjälpslagen måste det anses vara ett åliggande för primärkommuner att verka för att åldringar och handikappade får tillgång till omvårdnad av det slag som ges vid dagcentralerna".

Verksamheten av omvårdnadskaraktär har allmänt sett utvecklats under de senaste åren trots att statligt ekonomiskt stöd inte lämnas till skillnad mot vad som gäller för hemhjälp. Utvecklingen är emellertid ojämn för olika delar av området.

Den tillgängliga statistiken tyder på att dagcenterverksamhet ännu inte nått en tillfredsställande omfattning. År 1972 hade fortfarande endast 65 kommuner dagcentraler.

Till den öppna kollektiva åldringsvården bör också räknas servicehusen, som bygger på idén att pensionärerna ska ha en bostad som är så utformad och inredd att de så långt möjligt ska kunna klara sig själva.

Vissa gränsdragningsproblem har i praktiken uppstått vid statsbidragshandlingen, vilket kan ha påverkat utformningen av den öppna åldringsvården. Klart är att man vid statsbidragets tillkomst ej kunde förutse vare sig det nya och mera differentierade innehållet i åldringsvården eller de styrande effekter på den öppna åldringsvårdens utformning, som statsbidraget torde ha fått. Även om det hittills bara är fråga om effekter på marginalen – staten har ju hittills endast påtagit sig 35 % av kommunernas kostnader för denna del av åldringsvården – kan bidragen tänkas påverka åldringsvårdens långsiktiga strukturella utveckling. Det är

viktigt att man klargör dilemmat så att man får en medveten avvägning av insatserna på den öppna åldringsvårdens område.

Det förefaller enklast att i föreliggande fall avhjälpa problemen genom att så långt möjligt undvika att binda stödet till vissa former för att tillgodose ett bestämt behov. Statsbidragsreglerna bör exempelvis möjliggöra att viss service i stället för att tillhandahållas i pensionärernas egen bostad bör kunna arrangeras i kollektiva former. Härigenom ges kommunen möjlighet att välja ändamålsenliga former med hänsyn till de krav som ställs på ett utvecklat, differentierat och nyanserat utbud av såväl kollektiv som enskild service, som är näralliggande och lättillgänglig för de äldre i kommunen.

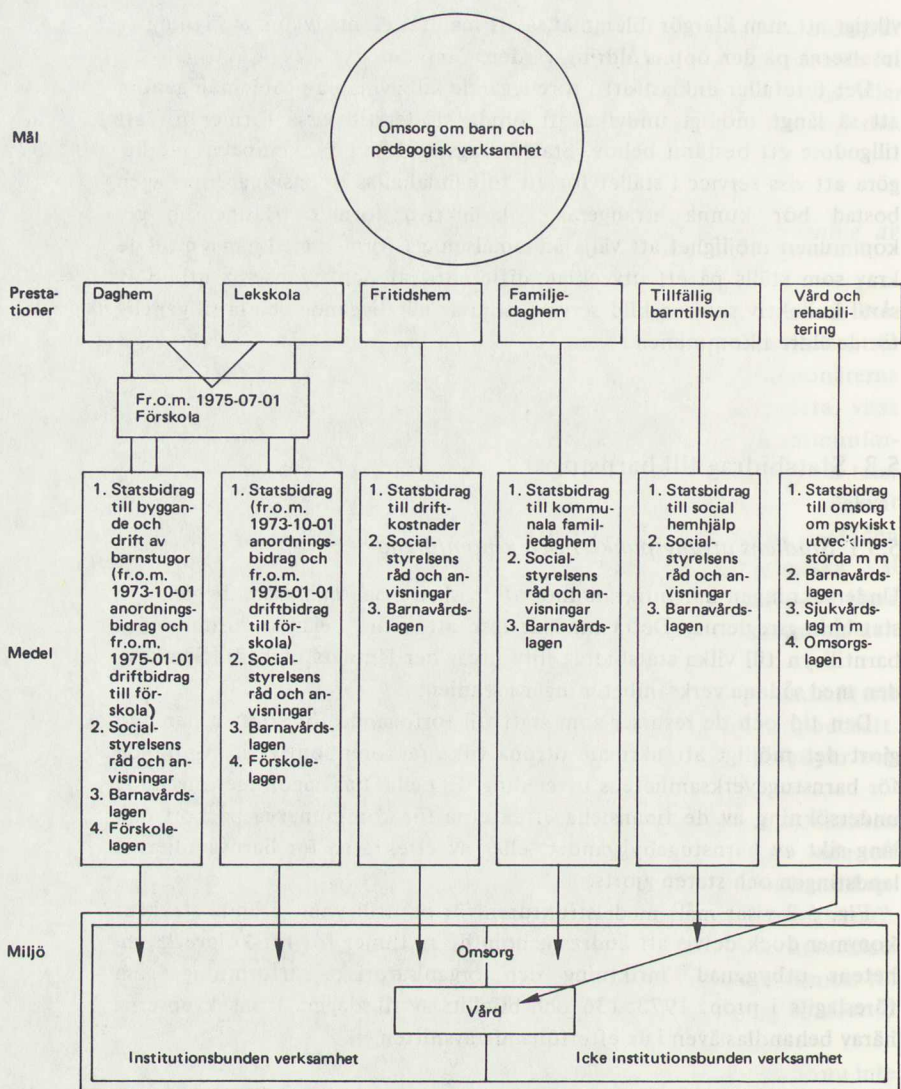
5.3 Statsbidrag till barnstugor

5.3.1 Studiens utgångspunkter och genomförande

Undersökningen har inriktats mot att beskriva och analysera de gällande statsbidragsreglerna. Detta innebär inte att andra delar av kommunens barntillsyn till vilka statsbidrag inte utgår har lämnats utanför. Sambanden med sådana verksamheter ingår i studien.

Den tid och de resurser som stått till förfogande för studien har inte gjort det möjligt att närmare utröna vilka faktorer som varit avgörande för barnstugeverksamhetens utveckling. Ej heller har någon mer ingående undersökning av de finansiella effekterna för kommunerna på kort och lång sikt av barnstugebyggandet, eller av effekterna för barnfamiljerna, landstingen och staten gjorts.

Fig. 5.2 visar mål-medelstrukturen för barntillsynen. Denna struktur kommer dock delvis att ändras genom de riktlinjer för förskoleverksamhetens utbyggnad, inriktning och organisatoriska utformning, som föreslagits i prop. 1973:136 och bifallits av riksdagen. Konsekvenserna härav behandlas även i de efterföljande avsnitten.

Figur 5.2 Statens system för barnomsorg.

5.3.2 Översiktlig beskrivning av verksamhetsområdet

Med barnstugor avses i barnavårdslagen (1960:97) barnavårdsanstalter, vilka regelbundet tar emot barn en begränsad del av dygnet, såsom lekstugor, daghem och fritidshem. Förutom dessa verksamhetsformer finns kommunala familjedaghem, som inte omfattas av barnavårdslagens bestämmelser om barnavårdsanstalter.

Tabell 5.3 Antal platser i daghem, fritidshem, familjedaghem och lekskolor 1955-1975

År	Daghem	Fritidshem	Familjedaghem (kommunala)	Sammanlagt antal platser i dag-, fritids- och familjedaghem	Antal barn i lekskolor
1955	10 000				27 800
1960	10 300	2 400	4 000	16 700	38 400
1965	11 900	3 000	8 000	22 900	52 100
1966	12 800	3 900	8 800	25 500	56 400
1967	15 600	4 100	17 300	37 000	60 000
1968	20 200	5 000	19 100	44 300	71 200
1969	26 900	5 200	25 600	57 700	75 500
1970	33 000	6 500	32 000	71 500	86 000
1971	41 000	8 000	42 000	91 000	95 000
1972	46 400	11 900	43 500	101 800	96 000
1973	51 900	13 400	45 100	110 400	110 000
1974 ^a	58 300	16 400	53 800	128 500	117 800
1975 ^a	72 500	22 400	54 000	148 900	129 000

^aBeräknat.

På grundval av barnstugeutredningens betänkande (SOU 1972: 26 och 27) och förslag i prop. 1973: 136 har riksdagen beslutat att en allmän förskola för alla 6-åringar skall införas år 1975. Vidare genomförs bl. a. särskilda insatser för förskolebarn vid olika former av handikapp. Förskola blir gemensam benämning på daghem och deltidsgupper (nuvarande lekskola).

5.3.3 Statsbidragets betydelse för barnstugeverksamhetens utbyggnad

En genomgång av utvecklingen visar hur statsmakterna under det senaste decenniet genom att successivt höja statsbidraget försökt stimulera kommunerna till en fortsatt utbyggnad av barnstugeverksamheten. Dessförinnan hade utbyggnaden av daghem gått mycket långsamt. Antalet statsbidragsberättigade platser hade från år 1954 till år 1965 ökat med endast ca 450.

Det av familjeberedningen år 1963 uppsatta målet, 20 000 daghemsplatser år 1970, har, som framgår av tabell 5.3, mer än väl uppnåtts. Antalet daghemsplatser var detta år 33 000. Målet för utbyggnaden av fritidshem under 1960-talet - 5 000 platser - har också som framgår av nämnda tabell väl tillgodosetts. Sistnämnda år var antalet platser i fritidshem 6 500. Den egna inneboende växtkraft, som familjeberedningen tillskrev leksolan, synes också ha varit realitet. Under 1960-talet mer än fördubblades antalet barn i lekskolor, trots att statsbidraget till denna verksamhet upphörde år 1966.

År 1963 beräknades driftbidraget så att det skulle till ungefär en fjärdedel motsvara den genomsnittliga driftkostnaden. Kostnadsfördelningen mellan stat och kommun har under de följande åren självfallet varierat eftersom någon automatisk uppräknings ej ägt rum. År 1971 beräknades driftkostnaden för en plats i daghem till ca 12 400 kronor.

Detta år utgick driftbidrag med 2 800 kronor per plats. Alltsedan nämnda år har emellertid driftbidraget höjts, först till 4 000 kronor och sedan till 5 000 kronor per plats. År 1973 beslöt riksdagen att driftbidraget skulle höjas med 1 500 kronor till 6 500 kronor per plats och år för daghem och gemensam barnstugeavdelning. Driftbidraget¹ till daghem torde från den 1 juli 1974 gott och väl motsvara den kostnadsfördelning som var aktuell år 1963.

Bidraget till anordnande av daghem och fritidshem utgick år 1963 med 2 500 kronor per plats, dock högst med belopp motsvarande halva byggnadskostnaden. År 1966 höjdes byggnadsbidraget till 5 000 kronor per plats. Därutöver kunde statligt lånestöd utgå med 4 000 kronor per plats. Det sammanlagda statliga stödet var 9 000 kronor per plats, vilket motsvarade i stort sett kostnaderna per plats för att bygga en serietillverkad barnstuga.

År 1971 beräknades investeringskostnaden ha ökat till drygt 12 000 kronor per plats för byggande av standardmodell för daghem, medan kostnaden för specialritade daghem beräknades uppgå till ca 15 000 kronor per plats.

1972 års riksdag beslutade att den särskilda lånegivningen till barnstugor skulle upphöra. Samtidigt utvidgades den statliga bostadslånegivningen så att sådana lån kan utgå för barnstugor oberoende av om dessa byggs i anslutning till statsbelånad bostadsbebyggelse eller ej. Detta innebär bl. a. att bostadslån kan utgå till byggande av barnstugor i äldre bostadsområden.

För närvarande² uppgår anordningsbidraget till 6 000 kronor per plats. I prop. 1973:165 föreslogs att anordningsbidrag till daghem och fritidshem skulle utgå med 12 000 kronor per plats för sådana platser som påbörjats under tiden 15 oktober 1973–31 december 1974 och blir färdigställda under våren 1975. Förslaget vann riksdagens bifall. Departementschefen framhöll i nämnda proposition det väsentliga i att utbyggnaden av barnstugeverksamheten bibehölls på en hög nivå. Barnstugebyggandets betydelse ur sysselsättningsynpunkt framhölls också. Till nu nämnda höjningar av statsbidrag till barnstugeverksamheten kommer att särskilt statsbidrag övergångsvis utgå för kostnader i samband med genomförande av den allmänna förskolan.

Det bör särskilt noteras att detta statsbidrag avses utgå per barn och inte som hittills per plats. Detta innebär att kommunerna får ett schablonmässigt beräknat bidrag att fritt förfoga över, vilket gör det möjligt för dem att själv avgöra på vilket sätt verksamheten bör förstärkas.

5.3.4 Statsbidragskonstruktionens effekter på utbyggnadstakten

Driftbidraget till barnstugor utgick fram till år 1963 i form av lönebidrag för personal, med viss formell kompetens. Därefter har bidraget utgått med visst belopp för plats och år och utan anknytning till kompetensvillkor. Avsikten med den tidigare konstruktionen var att försäkra sig om att huvudmännen skulle anställa kvalificerad personal. Allt tyder på, att endast där brist på kvalificerad personal förelegat har huvudmännen nöjt

¹ Fr. o. m. 1975-07-01
7 500 kr. för daghem
och 3 750 kr. för fritidshem.

² Fr. o. m. 1975-07-01
7 500 kr.

sig med personal som inte uppfyllt de formella fordringarna. Hade de gamla statsbidragsreglerna gällt skulle huvudmännen i sådana fall ha gått miste om statsbidraget, vilket kunde ha minskat deras intresse att uppehålla driften vid institutionerna och motverkat en eljest önskvärd utbyggnad av dem.

Det bör i sammanhanget erinras om att det blivit mindre vanligt att anknyta rätten till statsbidrag till en viss formell kompetens hos personalen vid den verksamhet som understödjes. Preciserade kompetensvillkor har under senare år avskaffats eller ersatts med allmänna föreskrifter om utbildning och erfarenhet.

5.3.5 Socialstyrelsens anvisningsverksamhet

I Råd och Anvisningar från socialstyrelsen rekommenderas, att det i daghem bör finnas en anställd (frånsett ekonomipersonalen) på fem barn. Om daghemmet också omfattar spädbarnsavdelning är personalbehovet enligt rekommendationen en anställd på fyra. Rekommendationen, som gäller sedan år 1963, har ännu inte uppfyllts av kommunerna. Den verkliga personaltätheten är således i genomsnitt lägre än den av socialstyrelsen rekommenderade. Barnstugeutredningen (SOU 1972: 27) har inte föreslagit några bindande föreskrifter om personalen i förskolorna utan utgår från att kommunerna successivt kommer att förstärka personaltätheten i den takt resurserna medger. Inte heller förordade föredragande statsrådet i prop. 1973: 136 några stadgebundna bestämmelser om personaltäthet. I stället får den av utredningen föreslagna personaltätheten i daghemmen förverkligas i den takt ekonomiska resurser och tillgången på personal gör detta möjligt.

Av socialstyrelsen utfärdade Råd och Anvisningar är från åren 1963 och 1965. I de kommuner utredningen besökt ser man allvarligt på de sanktionsmöjligheter, som socialstyrelsen anses ha möjlighet att utnyttja vid avvikelser från de utfärdade anvisningarna. Vid kontakter med socialstyrelsen har det framkommit, att verket ytterst sällan utnyttjat sanktionsmöjligheterna. I fråga om beviljande av anordningsbidrag föreligger särskilda omständigheter, vilka kommer att närmare beröras nedan.

Enligt barnstugeutredningen bör Råd och Anvisningar i framtiden på ett konkret sätt visa på anknytningen till avgörande organisatoriska aspekter med utgångspunkt i utredningens förslag till inre organisation för förskolan. Utredningen avser därvid bl. a. barngruppernas och förskolans storlek och sammansättning, personalorganisationen, det pedagogiska programmet samt kontakter och samverkan utåt. Socialstyrelsens uppgift bör, enligt utredningen, främst vara att genom utvecklingsarbete och kontinuerlig information stimulera till en god utformning av förskolans inre och yttre miljö. Relationerna stat-kommun behandlas ytterligare i avsnitt 5.3.9 nedan.

5.3.6 Ansökan om anordningsbidrag

I samband med beslut om anordningsbidrag har hittills förekommit både en formell granskning från statsbidragssynpunkt och en rådgivning till kommunerna från kvalitetssynpunkt. Många kommuner har framhållit, att det för kommunen ofta varit svårt att veta vad som är ett krav för att få statsbidrag och vad som är ett råd för att lokalen skall fungera bra för sitt ändamål.

Barnstugeutredningen föreslog, att den nuvarande centrala ritningsgranskningen av förskolelokaler skulle upphöra. Enligt beslut av riksdagen år 1973 skall ansvaret för den byggnadstekniska utformningen av förskolans lokaler vila på kommunen. Socialstyrelsens granskning begränsas således till att avse en prövning huruvida de krav på minimiytor, som erfordras för statsbidrag, är uppfyllda. Socialstyrelsen skall dock även framdeles tillgodose kommunernas behov av råd i samband med anordnande av nya förskolor.

5.3.7 Avgifter

Förutom av tillskott från huvudmännen finansieras barnstugeverksamheten i huvudsak av föräldraavgifter och statsbidrag. Uppgifter saknas om hur stor del av kostnaderna som täcks med föräldrarnas avgifter.

Cirka 75 % av kommunerna följer den av Kommunförbundet rekommenderade avgiftstaxan. Denna är starkt differentierad efter betalningsförmåga.

Då daghemmen till stor del utnyttjas av familjer med svag ekonomi — barn till ensamma föräldrar beräknas fortfarande disponera en stor del av platsantalet — torde en påtaglig minskning av kommunernas utgifter genom höjning av föräldraavgifterna knappast vara att påräkna. Vid den fortsatta utbyggnaden av daghemsverksamheten kommer sannolikt nuvarande överrepresentation av barn till ensamstående föräldrar samt till föräldrar med lägre inkomster att minska och andra grupper barn beredas plats i större utsträckning än nu. Detta kan medföra att kommunerna får en något större inkomst av föräldraavgifter genom att högsta avgift erläggs för en större andel av barnen.

En större höjning av avgifterna skulle kunna medföra att föräldrarna försöker ordna tillsynen på ett billigare men från allmän social och barnavårdande synpunkt kanske mindre lämpligt sätt. Höga avgifter skulle också kunna förorsaka kommunerna andra kostnader i form av socialhjälp till familjer, som inte kan betala avgifterna.

5.3.8 Statsbidragskonstruktionens effekter på kommunernas ekonomi

Statsbidraget till barnstugeverksamheten är ett s. k. prestationsrelaterat bidrag. Den viktigaste fördelen med denna bidragskonstruktion är den möjlighet och de incitament den ger kommunerna att söka sig fram till den effektivaste och billigaste lösningen. Kommunen kan också välja den produktionsteknik, som med hänsyn till lokala förhållanden framstår som mest ändamålsenlig. Vidare verkar bidragen neutralt i förhållande till skillnader i effektivitet och standard.

Underlag saknas f. n. för att bedöma hur statsbidraget till barnstugor fungerar med hänsyn till skillnaderna mellan kommunerna i olika avseenden. Den officiella statistiken anger endast genomsnittskostnaden brutto för driften av barnstugor i riket. Det finns dock anledning anta att kostnaderna för barnstugeverksamheten varierar med geografiskt läge, storlek, näringskaraktär, tätortsgrad osv. i kommunerna. Även sambandet mellan kostnadsnivå och institutionsstruktur är outrett.

I glesbygdskommuner uppkommer särskilda kostnader för förskoleverksamheten bl. a. beroende på att verksamheten måste organiseras i mindre grupper och med längre reseavstånd. Som exempel kan nämnas, att skjutskostnaderna i vissa kommuner kan uppgå till flera tusen kronor per barn och år. Särskilda kostnader för förskolan i glesbygdskommuner skall dock numera beaktas vid utdelning av extra skatteutjämningsbidrag till kommunerna.

5.3.9 Styrrelationen stat-kommun

Genomgången av statsbidraget till barnstugor har givit ett visst intryck av ojämnhet i övervakningen av hur systemet fungerat. Samtidigt som en detaljerad styrning och kontroll har skett av lokalernas utformning kan det sägas att en betydande slumpmässighet karakteriserat systemets funktion i dess helhet. Slumpmässigheten beror på att det i dag på många håll råder en brist på överensstämmelse mellan innehållet i de formella styrsystemen – anvisningarna – och verkligheten, främst i fråga om personaltäthet och överinskrivning.

Det formella systemet med insändande av redogörelse för verksamheten i barnstugan är avsett att leda till insyn i hur verksamheten bedrivs. Systemet har emellertid hittills i mångt och mycket inneburit kontroll över rutinbeslut angående utbetalning av driftbidrag.

Man kan inte utesluta att bristande kontroll av anvisningarnas tillämpning förekommer (trots att föreställningar om kontroll är utpräglade i kommunerna). Från olika håll har rekommenderats att man ökar kontrollresurserna. Denna uppfattning delades inte av föredragande statsrådet i prop. 1973:136 enligt vilken socialstyrelsens framtida uppgift främst avses bli samordnande, initiativtagande och av stödjande karaktär.

Enligt barnstugeutredningen borde de mer preciserade krav, som skall vara bundna till statsbidragen, vara begränsade till antalet och gälla avgörande faktorer för miljöns utformning. Socialstyrelsens uppgift bör enligt utredningen främst vara, att genom utvecklingsarbete och kontinuerlig information stimulera till en god utformning av förskolans inre och utemiljö.

Utredningens förslag torde innebära att man minskar graden av kontroll och graden av centraliserad planering. I stället ökar handlingsfriheten på kommunnivå. Härigenom undgår man de risker som är förenade med en stark centralisering.

Barnstugeutredningens uppfattning att de krav som knyts till statsbidragen bör vara begränsade synes också riktig, främst därför att det är

svårt att utforma ett samhälleligt styrsystem så att det avspeglar den stora variationsrikedom, som föreligger i fråga om problemens art. Man behöver bara erinra om de skilda förutsättningar som föreligger att ordna barn tillsynen i t. ex. brukskommuner med många skiftarbetande föräldrar eller i glesbygdskommuner, där verksamheten måste organiseras i mindre grupper med längre reseavstånd. Barnstugeutredningen visar också exempel på hur varje kommun inom ramen för grundprinciperna kan hitta en lämplig organisationsmodell.

I stället torde det vara riktigt som barnstugeutredningen föreslagit att genom Råd och Anvisningar låta statsmakterna påverka vissa "strategiska" faktorer och därigenom få styreffekter att sprida sig i systemet. Råd och Anvisningar har en sådan ställning i samspelet mellan kommun och personal respektive föräldraorganisationerna att man nästan är benägen att tillskriva dem självreglerande egenskaper.

Ett annat sätt att undvika stark kontroll och centraliserad planering utgör utredningens förslag att ålägga kommunerna att upprätta förskoleplaner. Dessa planer skall visa behovet av förskoleplatser i kommunen och i vilken utsträckning och på vilket sätt kommunen avser att tillgodose detta behov. Föredragande statsrådet delade utredningens uppfattning att det till plankravet inte bör bindas några centrala bestämmelser om viss ambitionsnivå i utbyggnadstakten. I stället kommer förskoleplanen att utgöra ett viktigt underlag för den påverkan på utbyggnadstakten som förekommer i en rad olika sammanhang. I många fall är det som bekant föräldrarna själva, som kräver fler förskoleplatser.

Sammanfattningsvis kan sägas, att barnstugeutredningen utarbetat en modell för styrningsrelationen stat-kommun, som tar mindre fasta på detaljkontroll och mera på institutionella arrangemang. Modellen innebär, att utformningen av detaljstyrningen överläts på kommunerna, vilka är så utformade att de avspeglar de naturliga problemområden vilka de ansvarar för. På den centrala tillsynsmyndigheten överläts det viktiga arbetet med översiktlig planering och policyskapande.

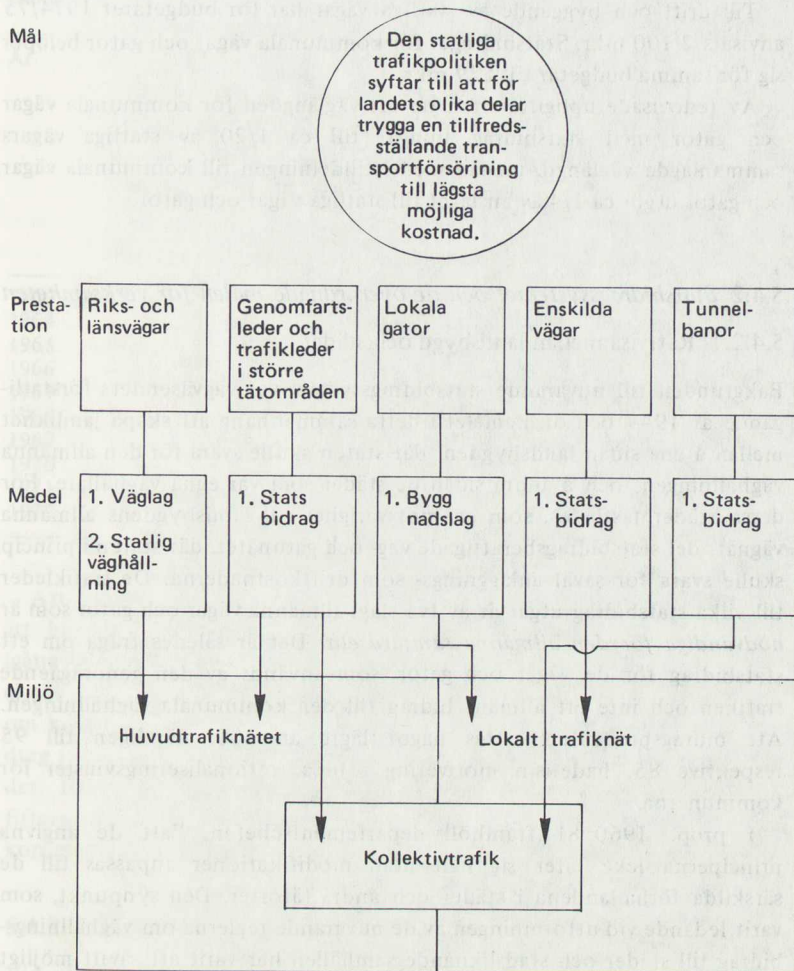
5.4 Statsbidrag till kommunal väghållning

5.4.1 Inledning

Undersökningen har sin utgångspunkt i gällande statsbidragsregler för den kommunala väg- och gatuhållningen. Även om huvudintresset har inriktats mot att beskriva och analysera statsbidraget till väg- och gatuhållningen, har också sambanden till andra delar av den kommunala väg- och gatuhållningen ingått i studien.

I fig. 5.3 sammanfattas statens system för väg- och gatuhållningen.

Enligt trafikplaneringsutredningens bedömningar sker f. n. ca 92 % av det totala inrikes persontransportarbetet eller 76 miljarder personkm på väg. Av dessa 76 miljarder personkm är 7 miljarder bussresor och 69 miljarder personbilresor. Hälften av kollektivresandet i landet består av bussresor.

Figur 5:3 Statens system för väg- och gatuhållning

Tabell 5.4 Rikets vägnät, som helt eller delvis finansieras av statliga medel. Km

Vägkategori	Väglängd 1973-01-01
Allmänna statliga vägar	96 451
Allmänna kommunala vägar och gator med statsbidrag	5 459
Enskilda vägar med statsbidrag	62 709
Summa	164 619

Till drift och byggande av statliga vägar har för budgetåret 1974/75 anvisats 2 100 mkr. Statsbidraget för kommunala vägar och gator belöper sig för samma budgetår till 529 mkr.

Av redovisade uppgifter framgår att väglängden för kommunala vägar och gator med statsbidrag uppgår till ca 1/20 av statliga vägars sammanlagda väglängd, medan medelstilledningen till kommunala vägar och gator utgör ca 1/4 av anslaget till statliga vägar och gator.

5.4.2 Statsbidragssystemet och de överordnade målen för verksamheten

5.4.2.1 Rättvisa mellan landsbygd och städer

Bakgrunden till nuvarande statsbidragssystem var vägväsendets förstatligande år 1944 och önskemålet i detta sammanhang att skapa jämlikhet mellan å ena sidan landsbygden, där staten skulle svara för den allmänna väghållningen, och å andra sidan de städer som var egna väghållare. För dessa städer fastlades, som en motsvarighet till landsbygdens allmänna vägnät, det statsbidragsberättigade väg- och gatunätet, där staten i princip skulle svara för såväl anläggnings- som driftkostnaderna. De trafikleder till vilka statsbidrag utgår är av två slag: allmänna vägar och gator som är *nödvändiga för den allmänna samfärdseln*. Det är således fråga om ett statsbidrag för de vägar och gator, som används av den genomgående trafiken och inte ett allmänt bidrag till den kommunala väghållningen. Att bidragsprocenten sattes något lägre än 100, nämligen till 95 respektive 85, hade sin motivering i bl. a. rationaliseringsvinster för kommunerna.

I prop. 1960:81 framhöll departementschefen, ”att de angivna principerna icke låter sig helt utan modifikationer anpassas till de särskilda förhållandena i städer och andra tätorter. Den synpunkt, som varit ledande vid utformningen av de nuvarande reglerna om väghållningsbidrag till städer och stadslänkande samhällen har varit att såvitt möjligt nå likställighet, genomsnittligt sett, mellan invånarna i städerna och på landsbygden i fråga om de sammanlagda kostnaderna för hållande av trafikleder av olika slag. Detta mål är emellertid svårt att uppnå bl. a. därför att väghållningsbördan varierar till art och omfattning i städer och på landet samt att olika meningar kan råda om vad en likställighet innebär.”

Utfallet åren 1960–1970 enligt sammanställning av uppgifter från vägverket, tabell 5.5, ger vid handen, att de väghållande kommunerna åren 1960–1966 i medeltal fick statsbidrag med 77 % av nedlagda byggnadskostnader på bidragsberättigade leder. Motsvarande andel utgjorde 67 % under åren 1967–1970 och 58 % under åren 1971–1972.

Ser man på bidragsgivningen till driften, utgjorde statsbidraget till väghållande kommuner omkring 70–80 % av nedlagda kostnader åren 1944–1964 för att åren 1965–1972 ha sjunkit till 61 % i medeltal.

Tabell 5.5 Statliga medel för byggande och drift av statskommunala vägar. Milj. kr.

År	Byggande			Drift		
	Kommunernas statsbidragsberättigade kostnader	Statliga anslag	Statsbidrag %	Kommunernas statsbidragsberättigade kostnader	Statliga anslag	Statsbidrag %
1960-63	757			368	259	70
1964	311	215	83	100	78	78
1965	364	230	85	124	79	64
1966	464	270	79	149	86	58
1967	476	270	73	147	89	61
1968	476	270	66	160	93	58
1969	510	270	70	176	98	56
1970	574	300	52	200	122	61
1971	543	325	60	197	125	61
1972	595	330	55	194	142	73

Att bidragsprocenten ofta blir lägre än 95 respektive 85 beror bl. a. på att bidrag utgår i mån av tillgång på medel och att kommunerna satt igång projekt som ej ryms inom det årets anslagsram. Vidare utgår bidrag ej till merkostnaden för högre standard än som betingas av trafiken även om kommunerna understundom bygger efter en högre standard. Statsbidrag utgår ej heller till alla med projektet sammanhängande följdkostnader. Förvaltningskostnaden får normalt ej heller inräknas i företaget. Eftersom anslagna medel är begränsade förutsätts också i speciella fall att kommunen svarar för markinlösenkostnaden.

5.4.2.2 Statsbidragssystemet, kollektivtrafiken och trafiksaneringen

Vid upprättandet av fördelningsplan för åren 1973-1977 angav Kungl. Maj: t i direktiven bl. a., att vid prioritering av projekt skulle särskilt beaktas sådana, som är ägnade att förbättra den kollektiva trafikstandarden.

Den revidering av det bidragsberättigade väg- och gatunätet i kommunerna, som vägverket f. n. verkställer har väckt oro på många håll i kommunerna. Särskilt pekas på tendensen att slopa ett stort antal bl. a. för kollektivtrafiken (busstrafiken) viktiga leder.

Vägverket framhåller att praxis undergått vissa förändringar till följd av utvecklingen. Vägverket accepterar t. ex. numera, att förbud mot vissa fordonstyper (tung trafik) inom särskilt miljökänsliga områden icke behöver innebära att berörda vägar utgår som statskommunala. Väsentliga regleringar av trafik på en väg eller gata kan däremot anses medföra, att den mister sin karaktär som allmän eller nödvändig för allmän samfärdsel. Det anses från vägverkets sida naturligt, att så väsentliga trafikregleringar som genomförts eller avses genomföras i bl. a. Stockholm (Östermalm och Södermalm) och Göteborg måste medföra en

omprövning av det lokala gatunätets status. Omfartsgatorna får i stället ökad trafik och därmed ökat statsbidrag.

Även om praxis undergått förändringar på sätt som vägverket angivit, torde det stå klart, att utformningen av statsbidraget till väg- och gatuhållningen ej stimulerar kommunerna att vidta trafikregleringar eller områdesvisa trafiksaneringar, som gynnar kollektivtrafiken. Statsbidrag till genomfartsleder och andra bidragsberättigade gator bortfaller då väsentliga trafikregleringar vidtas. Beträffande statsbidrag till bussgator hänvisar vägverket till att frågan f. n. diskuteras inom kollektivtrafikutredningen (KOLT).

I direktiven till kollektivtrafikutredningen framhålls de åtgärder, som vidtagits inom ramen för den statliga bidragsgivningen till det kommunala väg- och gatubyggandet för att främja en rationell fördelning mellan individuella och kollektiva trafikmedel i de större tätortsregionerna (tunnelbanor och snabbspårvagnar). Enligt direktiven bör utredningen överväga i vad mån förutsättningar finns för att även i andra fall – och även med sikte på mindre och medelstora tätorter – skapa möjligheter för en prioritering inom ramen för anvisade medel mellan mera konventionellt vägbyggande och anordningar, som direkt tar sikte på att främja den kollektiva trafiken.

Enligt Kommunförbundets uppfattning (bl. a. framförd i skrivelse 1974-01-18 till kommunikationsministern) synes förutsättningarna för KOLT inte vara särskilt goda att genom prioritering skapa gynnsammare betingelser för kollektivtrafiken i tätorterna. Även om en prioritering medför sådana ändringar i statsbidragsreglerna, att statsbidrag också skulle utgå till t. ex. nybyggnad av bussgata, investeringar för gatas ombyggnad till bussgata, ombyggnad till reserverade körfält, busstationer etc., torde dessa ändringar enligt Kommunförbundet inte nämnvärt kunna bidra till att lösa kollektivtrafikens successivt allt svårare ekonomiska situation. För vissa kommuner skulle de nämnda ändringarna innebära ett ökat statligt stöd medan det för andra skulle medföra minskade statliga bidrag. Ändringarna synes, enligt Kommunförbundet, i första hand komma att drabba de mindre, väghållande kommunerna.

Övervägande skäl synes därför, enligt Kommunförbundet, tala för att KOLT:s arbete vad avser den statliga bidragsgivningen inte enbart begränsas till en fråga om prioritering inom ramen för anvisade medel. Utredningen bör i stället genom tilläggsdirektiv ges möjligheter, att förutsättningslöst granska statsbidragsgivningen utifrån rationella och ekonomiska synpunkter med iakttagande av de krav som kan ställas på dimensioneringen och utformningen av den kollektiva trafiken. Då en förutsättningslös prövning av statsbidragsgivningen kan komma att resultera i förslag som ändrar kostnadsfördelningen mellan stat och kommun utgår Kommunförbundet från att KOLT i denna del av sitt arbete skall samråda med kommunalekonomiska utredningen innan något slutligt förslag avlämnas.

Det torde stå tämligen klart, att även om man genom ökade anslagsramar eller ändrade prioriteringsregler skulle få större möjligheter att ge bidrag till kollektiva trafikplaneringar (det senare har KOLT enligt

sina direktiv närmast att överväga), blir dock effekterna härav för kollektivtrafikens del tämligen blygsamma. Önskar man en lösning av detta problem torde det vara nödvändigt att gå andra vägar.

5.4.3 Statsbidragssystemets medverkan till att tillgängliga resurser används för en effektiv och rationell verksamhet

Det kan hävdas att en hög statsbidragsprocent ger risk för onödigt hög standard på väg- och gatunätet. I medvetande om att "staten betalar" eftersträvas måhända inte alltid en ekonomisk optimal trafiklösning. Från denna utgångspunkt skulle det vara riktigare, att bidragsprocenten sänktes och att därigenom det kommunala ekonomiska engagemanget i varje projekt ökade. I samband med en sådan förändring kunde då övervägas, att i motsvarande mån öka det statsbidragsberättigade väg- och gatunätets omfattning.

Riskerna med en hög statsbidragsprocent vid nuvarande ordning bör inte överdrivas. Statsbidragsbestämmelserna föreskriver, att om väg eller gata bygges efter högre standard än som betingas av trafiken skall den merkostnad som uppkommer härigenom inte beaktas vid bidragsberäkningen. Vägverket granskar ingående arbetsplanerna. Sedan arbetsplanen fastställts eller godkänts bestämmer vägverket den preliminära kostnad, som skall ligga till grund för beräkning av bidrag till företaget. Den preliminära kostnaden jämkas endast om detta påkallas av större prisändring, medgivna tilläggsarbeten eller annan omständighet, som i väsentlig mån inverkar på beräkningen. Har företaget eller del därav utförts på entreprenad, skall entreprenadsumman ligga till grund för fastställande av bidraget, om ej särskilda skäl föranleder annat.

Bidragen till driften fördelas på grundval av driftkostnadsberäkningar inom vägverket. Dessa kalkyler är baserade på av vägverket vart fjärde år infordrade uppgifter angående längder, ytor, trafikmängder, kostnader etc. i de väghållande kommunerna. Bidragsunderlaget bestäms sedan med kommunernas beräkningar som underlag och med ledning av erfarenheter från vägverkets egen driftverksamhet. För mellanliggande tvåårsperiod bestäms bidragsunderlaget efter indexjustering av tidigare värden med hänsyn dessutom till inträffade väsentliga förändringar i det bidragsberättigade nätets omfattning.

Fördelen med bidrag, som utgår på grundval av en i förväg gjord kostnadsberäkning, vilket här är fallet, består främst i att den bidragstagande kommunen får ett eget intresse av att begränsa kostnaderna för företagets utförande. Denna synpunkt är av särskild betydelse när det, som i förevarande fall, gäller ett bidrag som syftar till nära nog fullständig kostnadstäckning.

Det bör också påpekas, att en utökning av det bidragsberättigade nätet skulle, med nuvarande ordning, medföra en motsvarande ökning av den administrativa apparaten. Vägverkets granskande och övervakande funktion skulle få en större omfattning, vilket också skulle kunna ses som en inskränkning i den kommunala friheten.

Det kan ifrågasättas om det från kommunal eller statlig synpunkt är

tillfredsställande, att det statsbidragsberättigade nätet i stor utsträckning vidgas till gator med lokal karaktär med därav, enligt väglagen, följande krav på statlig tillsyn över förekommande åtgärder. Styrsystem och regelsystem som utformas på riksplanet utgår i allmänhet från någon modell av "Medel-Sverige". En sådan utgångspunkt torde också vara riktig i fråga om ett statsbidragssystem för de huvudtrafikleder, som kommunerna är väghållare för. Vidgas bidragsgivningen till att också omfatta gator med lokal karaktär kan regelsystemet omöjligen möta hela den variationsrikedom som finns på det lokala planet. Det statsbidragsberättigade nätet bör därför sannolikt, som hittills, vara av karaktären huvudtrafikleder.

5.4.4 Statsbidragssystemets effekter på det kommunala ansvaret för och inflytandet över verksamheten

5.4.4.1 Vägplaneringen

Bebyggelseplaneringen och genomförandet av denna är i princip en kommunal angelägenhet. Med hänsyn till att väg- och gatuhållningen utgör en väsentlig komponent i denna verksamhet bör det kommunala inflytandet över vägplaneringen vara betydande.

Till grund för fördelning av bidrag till det statsbidragsberättigade vägnätet skall enligt statsbidragskungörelsen ligga en fördelningsplan. Fördelningsplanen skall avse fem år.

Arbetsgången vid upprättandet av fördelningsplan är den, att länsstyrelsen med biträde av vägförvaltningen och med utgångspunkt i långtidsplanen och uppgifter från kommunerna i första omgången upprättar och till vägverket överlämnar ett förslag till fördelningsplan. Vägverket gör sedan upp ett slutligt förslag, i vilket de länsvis upprättade planerna sammanjämkas inom den tillgängliga anslagsramen. Över denna plan yttrar sig länsstyrelsen efter hörande av kommuner och länsvägnämnd.

Om vägverket och länsstyrelsen är överens fastställs planen av vägverket. I annat fall hänskjutes planen till den del den berör länet till Kungl. Maj: ts prövning.

Prioriteringen vid upprättandet av fördelningsplaner sker på tre nivåer, först kommunalt, sedan länsvis och slutligen på riksplanet. Vägverket framhåller att kommunernas önskemål om en viss ordningsföljd mellan de egna objekten sällan frångås. Vägverkets slutliga sammanställning av de länsvisa planerna innebär främst att objektlistan krymps så att den volymmässigt ryms inom de givna anslagsramarna. Prioriteringen har inneburit att arbeten på trafikleder av hög dignitet, främst infarts- och förbifartsleder, placeras högst på de kommunala önskelistorna. Sekundär- och motorleder av mera lokal karaktär kommer i efterhand och faller därmed lättast bort vid fördelningsplanens upprättande. Den genomsnittliga storleken på objekten i 1973–1977 års fördelningsplan (exklusive tunnelbanor) är 7–8 mkr. Endast ett fåtal objekt understiger 1 mkr.

Det kan synas som om vägverket i praktiken har ett avgörande inflytande på planernas innehåll och utformning genom sin centrala

position vid utarbetandet av planerna och genom sin dominerande roll vid medelsfördelningen. Att såväl kommunerna som länsstyrelsen med sina expertorgan deltar får dock anses ge garantier för att prioriteringen blir ingående prövad. Ett viktigt kriterium för de upptagna projekten är, enligt vad vägverket uppger, att de ingår i kommunalt och helst även statligt förankrade översiktsplaner (t. ex. trafikledsplaner, generalplaner).

I vad mån nuvarande system med fördelningsplaner skapar den avsedda rättvisan mellan kommunerna kan det råda delade meningar om. Den kritik som framkommit vid intervjuer med företrädare för kommunerna har dock mera rört de otillräckliga anslagsramarna, kollektivtrafiken och saneringsmöjligheterna än systemet som sådant.

5.4.4.2 Införande av schablonbidrag i fördelningsplanen

Från kommunhåll har framhållits, att det nuvarande statsbidragssystemet innebär en låsning av kommunernas handlingsfrihet när det gäller att avgöra hur bidragen skall användas. Man anser att kommunerna i större utsträckning skall kunna göra egna prioriteringar t. ex. till förmån för miljöförbättrande och trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder.

Reglerna för fördelning av statsbidragsmedlen medger redan nu ett betydande kommunalt inflytande över verksamheten. Kommunerna har möjlighet att praktiskt taget helt efter eget gottfinnande disponera driftbidragen. Inom ramen för årlig tilldelning av bidrag till byggande för de i fördelningsplanen upptagna projekten, kan kommunerna utföra arbetena på tid och sätt som de själva väljer.

Ytterligare kommunal handlingsfrihet skulle kunna skapas genom den i samband med 1960 års bidragsförordning framlagda, men ej realiserade, tanken på att införa schablonbidrag i fördelningsplanen. En del av anslaget till byggande av statsbidragsberättigade vägar skulle, enligt förslaget, utan närmare specificering fördelas på de väghållande kommunerna i proportion till trafikarbete, invånarantal eller liknande. Detta belopp skulle efter kommunens eget bedömande få användas för byggnadsarbeten som främst främjar den kollektiva trafiken, bussgator, terminaler osv. men även trafiksanering.

Ett sådant system skulle vara administrativt enkelt och ge kommunerna större frihet att efter egen önskan bl. a. gynna kollektivtrafik eller trafiksanering. Problemen att vid fördelningsplanens upprättande jämföra och prioritera objekt skulle i viss utsträckning elimineras.

Förslagets ekonomiska konsekvenser kan belysas med följande exempel:

Antag att 20 % av statsbidragen till byggande, dvs. 65 mkr./år, avsätts till nämnda schablonbidrag. Med en fördelning efter invånarantal skulle en kommun med 50 000 invånare få 0,8 mkr./år att efter eget gottfinnande disponera för åtgärder på det statsbidragsberättigade väg- och gatunätet.

Ett alternativ till förslaget om schablonbidrag i fördelningsplanen skulle vara, att skapa ett särskilt statsbidrag, vid sidan av nuvarande bidragssystem med dess anknytning till väganlagen, som skulle främja

miljöförbättrande och trafiksanerande åtgärder i kommunerna. Härigenom skulle nuvarande bidrag, som hittills, främst komma att avse huvudtrafiklederna i kommunerna.

Det bör påpekas, att ändringar i statsbidragsreglerna även skulle beröra de tätorter, där staten svarar för väghållningen på det allmänna vägnätet. Vill man upprätthålla den gamla målsättningen om rättvisa mellan "stad" och landsbygd, måste också här motsvarande förändringar genomföras.

5.5 Sammanfattning av fallstudierna

5.5.1 *Bidragskonstruktionens betydelse för verksamhetens utformning*

Den viktigaste fördelen med prestationsrelaterade bidrag anses vara den möjlighet och de incitament de ger huvudmännen att söka sig fram till den effektivaste lösningen. Den ökade handlingsfrihet på kommunnivå, som följt av barnstugebidragets konstruktion som ett prestationsrelaterat bidrag, torde ha underlättat att ordna verksamheten med hänsyn till de skilda förutsättningar, som föreligger i kommuner med olika geografiska förutsättningar, olika näringskaraktär osv.

Problemen med prestationsrelaterade bidrag anses främst ha att göra med kvalitetskontroll. Valet av bidragsform kan vara en faktor som bidragit till att den rekommenderade personaltäteten inte kunnat följas av alla kommuner. Varken föredragande statsrådet eller barnstugeutredningen anser det dock nödvändigt med några stadgebundna bestämmelser om personaltäteten. I stället beräknas den föreslagna personaltäteten i daghemmen förverkligas i den takt ekonomiska resurser och tillgångar på personal gör detta möjligt.

Kostnadsrelaterade bidrag ger kommunerna kompensation för en del av den kostnadsökning, som uppkommer då kvaliteten förbättras eller då effektiviteten av olika skäl är låg. Det kan därför hävdas att en så hög bidragsprocent som utgår till väghållningen medför risk för onödigt hög standard respektive låg effektivitet på väg- och gatunätet, men eftersom statsbidragsbestämmelserna föreskriver, att om väg eller gata byggs efter högre standard än som betingas av trafiken skall den merkostnad, som uppkommer härigenom, inte beaktas vid bidragsberäkningen. Vägverket granskar ingående arbetsplaneringen. Vidare fördelas bidragen på grundval av driftkostnadsberäkning inom vägverket. Kraven på kostnadskontroll vad gäller väg- och gatuhållningen medför dock administrativa merkostnader och försvårar i viss mån decentralisering av beslut till kommunnivå.

Vissa effektivitetsproblem kan hävdas ha uppkommit genom den utformning statsbidraget till social hemhjälp fått. Undersökningen av detta bidrags verkningar tyder på att kommunerna i valet av produktionsmetoder kan ensidigt styras mot ett utnyttjande av den subventionerade faktorn. Till bilden hör dock att statsmakterna med detta bidrag försökt klara av beroendeförhållandet mellan olika aspekter på samhällsplaneringen. Med bidraget till social hemhjälp har man försökt samordna såväl

sysselsättningspolitiska som socialpolitiska målsättningar. Konsekvenserna kan dock bli att sysselsättningstillfällena för kvinnor ökar, men att man riskerar att försvåra för åldringarna att bryta isoleringen och initiera kontakter och gemenskap som en satsning på kollektiva men mindre personalintensiva insatser kunde ha åstadkommit.

5.5.2 Administrationen av statsbidragen

Även om det av varje särskild statsbidragsförfattning direkt föranledda administrativa och kamerala arbetet för kommunen kan te sig relativt enkelt och mindre betungande, kan man inte bortse ifrån att den samlade arbetsbördan för kommunerna, på grund av statsbidragssystemets utformning som en mängd speciella bidrag, är betydande. Fallstudierna visar hur olika utformningen av statsbidragsbestämmelserna är och att skillnaderna bidrar till att försvåra kommunernas handläggning av arbetet. Härtill kommer det fortlöpande bokförings- och redovisningsarbete, som måste bedrivas av kommunerna som underlag för kommande statsbidragsansökningar och rekvisitioner.

Även för de statliga myndigheterna medför statsbidragsärendena omfattande arbetsuppgifter. Fallstudierna visar att en väsentlig del av statsbidragsärendena hänför sig till detalj- och sifferkontroll. Till detta kommer arbetet med att årligen beräkna medelsbehovet för de olika statsbidragen samt att pröva och utbetala ansökningar eller rekvisitioner.

5.5.3 Vilken skulle utvecklingen varit utan statsbidrag?

Bidragen till social hemhjälp och barnstugeverksamhet tillkom mindre för att statsmakterna önskade uppmuntra kommunerna att bedriva verksamhet, som de eljest inte skulle befatta sig med, utan mera för att statsmakterna önskade att kommunerna ökade omfattningen av den redan igångsatta verksamheten. I fråga om bidraget till väg- och gatuhållningen förelåg från statsmakternas sida vid statsbidragets tillkomst en önskan att skapa rättvisa mellan väghållande kommuner och övriga.

Fallstudierna ger ingen bestämd uppfattning om vilken betydelse statsbidragen haft för verksamheternas utbyggnad. Klart är att de underlättat bedrivandet av frivilliga verksamheter som social hemhjälp och daghem. Emellertid torde den betydelse stimulanssynpunkten kan ha haft från början minska allteftersom utvecklingen medfört att respektive förvaltningsrutin anses vara en kommunal angelägenhet. Verksamhetens uppehållande blir inte längre betingad av att kommunens kostnader reduceras med det belopp som utgår i statsbidrag. I stället torde medborgarnas krav på jämställdhet utgöra ett starkt incitament att driva ifrågavarande verksamhet.

Avgörande vid fördelning av inflytande och bestämmanderätt torde ytterst vara den vikt som läggs vid å ena sidan den lokala förvaltningens kapacitet och den förtroenhet den äger genom sin närhet till arbetsfältet och å andra sidan de statliga organens större överblick och tillgång till

expertis. Tillkomsten av större kommuner genom sammanläggningar kan förmodas ha medfört ökad kommunal handlingsfrihet.

5.5.4 Kommunens ansvar för och bestämmande över verksamheten

De utförda fallstudierna visar att det föreligger betydande avgränsningar i kommunens ansvar för och bestämmande över verksamheten.

Den styrning och kontroll, som nuvarande bidragsgivning medger, eliminerar i viss mån risken för en sänkt standard av den statsunderstödda verksamheten. Utmönstras ett speciellt statsbidrag kan detta försvåra eller omöjliggöra ett från skilda synpunkter önskvärt statligt inflytande. För sådana verksamheter som har intresse endast för en relativt begränsad grupp kommunmedlemmar skulle en förändring kunna medföra påtagliga negativa effekter. Risk kan då föreligga att kommunen upphör eller begränsar verksamheten, om det specialdestinerade bidraget upphör att utgå.

Det bör dock samtidigt noteras att en kommun och dess olika organ arbetar i ständig kontakt med medborgarna. Detta gäller också i fråga om social hemhjälp, barnstugor osv. Genom denna kontakt sker en ständig påverkan från kommunen till medborgarna och från medborgarna till kommunen. Det kan därför sägas att kommunen och medborgarna är ömsesidigt beroende av varandra samt att det pågår en kontinuerlig relationsprocess mellan kommunen och medborgarna. Denna process kan störas eller påverkas av att den statsunderstödda verksamheten är mer eller mindre reglerad. Genom att stödet binds till vissa former för att tillgodose ett visst behov, som skett i fråga om statsbidraget till social hemhjälp, kan kommunen få det svårare att anpassa verksamheten till regionala och lokala olikheter och särdrag.

Det är svårt att utveckla statsbidragsregler, som möter hela variationsrikedomen i de problem kommunerna har att lösa, och man kan inte i bidragssystemet förutse alla tänkbara händelser. Därför tyder resultaten av fallstudierna på att det är en fördel när statsbidragssystemen tar mindre fasta på detaljkontroll och mera på institutionella arrangemang, som överläter detaljstyrningen på kommunerna. Barnstugeutredningens modell för styrningsrelationen stat-kommun, för vilken redogjorts ovan, är ett steg i denna riktning genom att detaljstyrningen överläts på kommunerna, medan den centrala tillsynsmyndigheten svarar för det viktiga arbetet med översiktlig planering och policyskapande.

6 Allmänna synpunkter på statsbidrags- givningen till kommunerna

6.1 Innebörden av det nuvarande systemet

Den redogörelse som i denna rapport lämnats för statsbidragssystemet har uppehållit sig vid systemets yttre konturer – antal, belopp, ändamålsfördelning, konstruktion m. m.

Fig. 6:1 visar bidragens fördelning efter typ. De allmänna bidragen svarar för ca 20 % av anslagen till kommunerna. I fråga om de speciella bidragen, som alltså utgör 80 % av anslagen, gäller att de alla är bundna till ett visst bestämt verksamhetsområde eller ändamål. Det framgår även av figuren att ca 2/3 av antalet bidrag avseende kommunernas förvaltningsuppgifter svarar för endast en procent av den totala bidragssumman.

Redan en så begränsad genomgång ger en bild av ett komplicerat och oenhetligt system. Detta drag skulle ha framträtt än starkare om det varit möjligt att i en sammanpressad och enkel systematiserad redovisning även ta med de detaljbestämmelser rörande olika villkor, bidragsunderlag, kontroller, uppgiftsskyldighet etc. som gäller för de skilda anslagen.

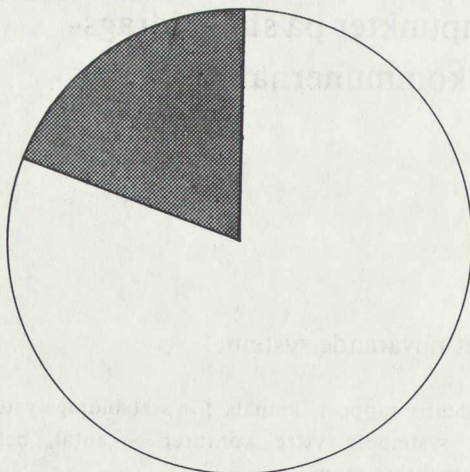
Många förhållanden har bidragit till att bidragssystemet är så komplicerat. Tidpunkten då de olika bidragen tillkom är högst varierande. Även om gällande bestämmelser för bidragen mestadels inte daterar sig längre tillbaka än senare delen av 1950-talet är de inte sällan moderniseringar av en grundstomme, som går ganska långt tillbaka i tiden. Högst förklarligt är därför om bidragen, som en återspeglings av med tiden inträdda förändringar i behov och syften som de varit avsedda att tillgodose, uppvisar betydande inbördes olikheter.

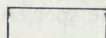
Helt bortsett från inverkan från en sådan tidsfaktor gäller att olika bidrag är och har varit avsedda att fylla väsentligt skilda uppgifter. Syftet kan i olika fall vara

- att ge kommunerna ett allmänt finansiellt stöd,
- att stimulera tillhandahållande och utbyggnad av viss kommunal service,
- att utjämna skillnader i kostnadsnivå för kommunal service,
- att av konjunktur- och arbetsmarknadspolitiska skäl stimulera kommunerna till en anpassning av verksamheten.

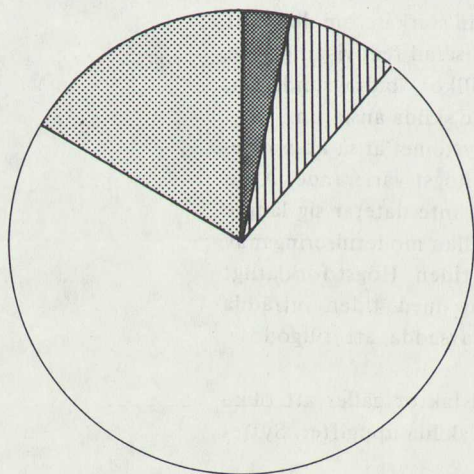
Bidragen måste naturligtvis ges en viss utformning varierad efter de syften de är avsedda att tjäna. Den differentiering som därav följer i fråga

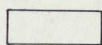
1. ALLMÄNNA- OCH SPECIELLA STATSBRIDRAG budgetåret 1972/73
Summa: 12 950 Antal: 75

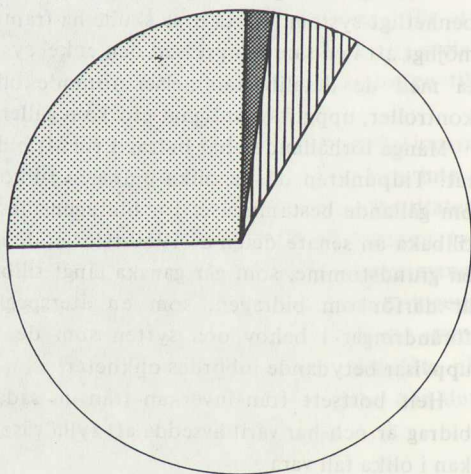
 Allmänna statsbidrag summa: 2 532 antal: 5
 Speciella statsbidrag summa: 10 418 antal: 70

2. SPECIELLA STATSBRIDRAG
Summa: 10 418 Antal: 70

 : Statsbidrag till affärsdrivande verksamhet summa 326 antal: 4
 : Statsbidrag till sysselsättningsskapande åtgärder summa: 806 antal: 3
 : Avtals och avlösningsbidrag summa 1 739 antal: 5
 : Övriga speciella statsbidrag summa: 7 554 antal: 58

3. ÖVRIGA SPECIELLA STATSBRIDRAG
FÖRDELADE EFTER BIDRAGENS
STORLEK
Summa: 7 545 Antal: 58

 : Statsbidrag understigande 25 milj kr summa: 113 antal: 36
 : Statsbidrag ≥ 25 resp ≤ 100 milj kr summa: 468 antal: 10
 : Statsbidrag ≥ 100 resp ≤ 1000 milj kr summa: 1958 antal: 10
 : Statsbidrag ≥ 1000 milj kr summa: 5 018 antal: 2

Fig. 6:1 Statsbidrag till primär- och landstingskommuner budgetåret 1972/73. Milj. kr.

om bidragens typ och konstruktion, får sedan en vidare förgrening genom den mångfald ändamål som stöds med anslag. Att statsmakterna önskat stimulera många olika aktiviteter inom kommunernas omfattande verksamhetsfält behöver i och för sig inte göra systemet oenhetligt. Men då de enskilda verksamhetsgrenarnas speciella förhållanden ofta blivit beaktade i bidragskonstruktionen genom villkorsbestämmelser etc. — blir resultatet ett i hög grad sammansatt och svåröverskådligt system. De administrativa besvärligheter detta medför förstärks vidare av en annan faktor. Ett önskemål från statens sida att vara garanterad att anslagna medel kommer till användning på ett från statens synpunkt riktigt sätt har föranlett ofta detaljerade föreskrifter rörande kontroll över den understödda kommunala verksamheten samt en omfattande uppgifts- och anmälningskyldighet för de kommunala organen. I dessa regleringar kan även ligga en stark begränsning av handlingsutrymmet inom de kommunala verksamheterna.

I de här berörda förhållandena återfinns en del av bakgrunden till att en översyn av statsbidragsgivningen bedömts vara behövlig.

De fördelar som vore att vinna genom en omläggning och förenkling av statsbidragsgivningen är lätta att identifiera. Ett sammanförande av ett antal speciella statsbidrag till ett mera enhetligt bidragssystem skulle uppenbarligen medföra förenklingar av det administrativa arbetet på olika nivåer. I detta sammanhang bör erinras om att många bidrag kan sökas av annan än kommun. Vid en eventuell omläggning av statsbidragsgivningen måste därför även konsekvenserna för enskilda organisationer, företag etc. beaktas.

Kommunerna skulle befrias från arbetet att ansöka om och rekvirera ett antal speciella bidrag samt att utarbeta redogörelser av skilda slag för den statsunderstödda verksamhetens bedrivande.

Även för de statliga myndigheterna skulle bortfallet av ett antal individuella bidragsansökningar från kommunerna beträffande skilda statsunderstödda verksamhetsgrenar medföra kostnadsbesparande förenklingar.

De förhållanden som kan tala mot en omläggning till större enhetliga bidrag kan inte så lätt preciseras och bedömas. Många skilda omständigheter kommer här in i bilden. Här kan endast antydvas vissa av de frågeställningar som därvid anmält sig i KEU:s arbete med statsbidragsgivningen. En självklar utgångspunkt för överväganden om behövliga och möjliga reformer är genomgång och prövning av hur det hittillsvarande systemet fungerat i olika avseenden. De redovisade fallstudierna är en del i en sådan kartläggning. Svårigheterna att i en sådan utvärdering täcka in flertalet områden av bidragssystemet är uppenbara. De komplicerade och svårångade sammanhang det här rör sig om förutsätter en ingående kunskap och förtrogenhet med de speciella förhållandena inom olika områden som endast kan inhämtas genom bedömningar av utredningar och expertis på annat håll. Stora och viktiga avsnitt som i detta sammanhang är av intresse utreds av andra statliga utredningar t. ex. utredningen om skolan, staten och kommunerna, socialutredningen samt kollektivtrafikutredningen. Med dessa utredningar bedriver KEU ett samarbete.

6.2 Frågor kring en reformering av statsbidragssystemet

En reformering av gällande statsbidragssystem kan givetvis åstadkommas på olika sätt. En väg kan vara att begränsa ingreppen till tekniska förändringar i hittills gällande statsbidragssystem. En andra ambitionsnivå representeras av en strävan att åstadkomma ett begränsat antal mer enhetliga statsbidrag.

Vad först beträffar möjligheterna att sammanföra nuvarande bidrag till kommunerna beror dessa ytterst på syftet med statsbidragsgivningen. Frågan gäller där hur specificerade mål statsmakterna vill sätta upp och i vilken grad man önskar påverka utvecklingen inom olika enskilda områden. Behovet och vikten av enhetliga mål och styrmöjligheter för begränsade verksamhetsgrenar kan förutsättas variera väsentligt mellan olika bidragsområden. Ett antagande av denna art har legat bakom den indelning som använts i denna rapport och varigenom registrerats om bidragen gått till ändamål som är en obligatorisk eller frivillig verksamhet för kommunerna. Det kan sålunda tänkas att ett sammanförande av bidrag som avser obligatoriska kommunala uppgifter skulle från olika synpunkter vara förenat med mindre problem. Verksamheten ifråga regleras genom författningar och möjligt är att den styrning och den enhetlighet som anses behövlig kan uppnås inom den ramen och utan stöd av specificerade bidragsbestämmelser.

För kommunernas frivilliga verksamhet kan situationen te sig annorlunda. En fortsatt specialdestinering kan där bedömas utgöra en garanti för att verksamheten bedrivs enhetligt och med en i huvudsak likvärdig standard över hela landet. Genom ett specialdestinerat bidrag önskar staten måhända mera uttalat än med ett allmänt finansieringsbidrag markera ett ansvar för verksamhetens mål och innehåll. Ytterligare en omständighet i detta sammanhang kan vara att specialdestineringen anses skapa trygghet i kommunerna att verksamheten i fråga även fortsättningsvis kan tillförsäkras en rimlig andel av de kommunala resurserna.

Det kan vidare finnas omständigheter, som talar för att bidrag bör bibehållas, om risk föreligger för att dess slopande medför mer eller mindre allvarliga avbräck för respektive verksamhet. På samma sätt torde det förhålla sig med nya förvaltningsrutiner, som ännu inte vunnit önskvärd omfattning eller utbredning. Omvänt skulle kunna gälla att ett sammanförande av bidrag lättare skulle kunna ske beträffande statsunderstödd kommunal verksamhet, som vunnit sådan utbredning och hävd att dess bedrivande allmänt betraktas som en självklar kommunal uppgift.

I olika sammanhang är det självfallet viktigt att pröva den betydelse bidragen har från stimulanssynpunkt. Men i en sådan prövning ingår även att betrakta om och i vad mån eftersträvar resultat kan uppnås efter andra vägar. Som exempel kan erinras om det arbete olika statliga myndigheter bedriver i form av utvecklingsarbete och kontinuerlig information rörande utvecklingen på olika områden. Av stor betydelse är om sådana vägar kan utvecklas från att vara ett komplement till statsbidrag till att utgöra en ersättning för specialdestineringen av dessa.

Möjligheterna att använda sådana alternativa vägar har att bedömas

även utifrån andra utgångspunkter. Behovet av en detaljstyrning genom statsbidrag får även ses mot bakgrund av den nya kommunindelningen. Den starka expansionen har stöpt om kommunerna. Betydande förändringar i kommunernas storlek och organisation har skett de senaste årtiondena. Just dessa förskjutningar mot större kommunenheter har inte sällan anförts som skäl för att ändringar i statsbidragssystemet kunde vara möjliga eller önskvärda. Därvid har det ansetts befogat att undersöka hur en vidgad kommunal handlingsfrihet åstadkomes. Dessa nu berörda frågor har som grundproblem hur skilda mål och syften i statsmakternas politik kan inbördes övervägas och relateras. Önskemål om lokal förankring och inflytande i fråga om skilda verksamheter bryter sig här mot olika krav på likartad standard och enhetlig service inom skilda delar av landet.

Vissa andra problem rörande målrelationer i statsbidragsgivningen har en mer teknisk innebörd och karaktär. Ett visst bestämt ändamål har inte alltid kunnat tillgodoses genom något eller några speciellt därför konstruerade bidrag. För andra syften utformade bidrag har genom olika tillägg och modifieringar fått användas för att möta även det förstnämnda behovet. Detta gäller exempelvis på det stabiliseringspolitiska området. I det föregående redovisades bidrag, som främst är av intresse i ett sådant sammanhang och som även används i konjunkturreglerade syften. Dessa bidrag har mestadels en helt annan uppgift. Den utformning som de därför fått kan göra det svårt att uppnå en ändamålsenlig och effektiv användning av dem även i konjunkturpolitiken. En fråga anmäler sig då ganska naturligt om en renodling av syftena och bidragen kunde ge bättre förutsättningar för den styrning som eftersträvas.

Bidragens förmåga att ge effekter som motsvarar statsmakternas intentioner är i ett flertal andra avseenden beroende av deras konstruktion. Vissa frågor av betydelse i detta sammanhang har berörts i tidigare avsnitt och en redovisning har getts av statsbidragens tekniska uppbyggnad för att skapa en utgångspunkt för överväganden rörande de förändringar som kan tänkas vara behövliga och möjliga. KEU har redan till viss mindre del utgått från detta material i sina överväganden rörande statsbidrag till kommunal färdtjänst, hemhjälp och familjedaghemssamhet. I sitt betänkande rörande dessa verksamheter (SOU 1974:41) föreslog utredningen sådana förändringar i statsbidragsreglerna för hemhjälp och familjedaghem, att kommunerna skulle ha möjlighet att friare välja verksamhetsformer, som med hänsyn till lokala förhållanden är mest ändamålsenliga.

De kostnadsrelaterade speciella bidragen står i förgrunden för intresset vid en diskussion av tänkbara tekniska förändringar i statsbidragsgivningen. Detta hänger både samman med att de belopps- och antalsmässigt är dominerande samt och kanske framför allt med att de kan tänkas ha olika snedvridande effekter på resursanvändningen. Frågeställningar som berör sådan inverkan på effektiviteten har tidigare berörts. Till dessa kan här fogas en annan aspekt. Som visats medför de kostnadsrelaterade statsbidragen genom sin konstruktion en differentiering mellan olika kommuner. Detta kan också uttryckas så, att statsbidragsnivån anpassar

sig till skillnader i förutsättningar kommunerna emellan betingade av vederbörande kommuns geografiska läge, bebyggelsestruktur, näringsliv m. m. Slopas speciella bidrag, som på detta sätt differentierar det statliga stödet, uppkommer frågan om man med det allmänna skatteutjämningsstödet i stället kan uppnå en lika god anpassning till olikheterna i kommunernas förutsättningar, som med nuvarande statsbidragssystem. Det gäller sålunda att pröva om man med ett allmänt finansieringsbidrag kan ersätta bidrag till verksamheter, som av skilda anledningar måste få en förhållandevis skiftande omfattning.

Vid en översyn av statsbidragsgivningen, vare sig den begränsas till tekniska förändringar av existerande bidrag eller vidgas till ett sammanförande av olika bidrag till mer enhetliga system måste även beaktas faktorer av mer allmän och svårgripbar natur. Statsbidragens effekter är ytterst beroende av hur de uppfattas, tolkas och används av de beslutsfattare som medverkar i samhällsplaneringen. Höga krav måste därför ställas på klarhet och enkelhet samt på en lätt tillgänglig information om gällande bestämmelser för statsbidragen, så att störningar förorsakade av en felaktig tillämpning kan undvikas. Samtidigt bör olika förändringar av bidragen lätt och snabbt kunna genomföras. Ändrade ekonomiska förutsättningar, förskjutningar i syften och förväntningar i bestämmande instanser och hos medborgarna utlöser också önskingar om förändringar i statsbidragsgivningen. Svårigheterna att förutse utvecklingen i sådana grundläggande avseenden ger ökad vikt åt en avvägning mellan krav på bidragens förmåga att ge effektiva resultat vid varje tidpunkt och krav på god anpassbarhet i bidragsgivningen till nya förhållanden. I den mån metoder kan åstadkommas för en fortlöpande uppföljning och utvärdering av statsbidragssystemet kan denna avvägning underlättas.

Bilaga A Metoder vid insamling och analys av uppgifter rörande statsbidragsgivningen

A 1 Metodik

A 1.2 Definition av statsbidrag

Formellt sett kan begreppet statsbidrag få olika innebörd över tiden liksom beroende på de kriterier utifrån vilka bidragen härleds. AG III definierar statsbidrag som en transaktion från staten direkt till primär- och landstingskommuners kassa. För undervisning inkluderar dock bidragsbeloppen, som hämtats ur den statliga redovisningen, lönekostnadspålägg vilka ej noteras i den kommunala bokföringen. Statliga åtaganden som direkt berör kommunens verksamhetsområden, men finansieras via en statlig myndighet och ej via den kommunala budgeten har inte ansetts som statsbidrag. De transaktioner som innefattar statliga utbetalningar till kommuner men berör verksamheter staten formellt har huvudmannaskap för betraktas som en köpt tjänst och inte som statsbidrag.

Statsbidrag till kommunala bolag och stiftelser har ej, i enlighet med utredningens definition av statsbidrag, medräknats i bidragsgivningen. I del 2 har dock statsbidrag till stiftelser, som driver barnstugor och stadsteatrar förtecknats men ej medräknats.

A 1.3 Statsbidragsbeloppen

Att exakt ange storleken av statsbidragsgivningen till kommunerna erbjuder stora svårigheter. Riksstatens olika anslagsrubriker ger härvidlag inte tillräcklig vägledning. Dels förekommer en bidragsgivning enligt särskilda kungl brev och författningar som inte direkt framgår av anslagen i riksstaten, dels är det inte ens alltid möjligt att på grundval av de utfärdade dispositionsbestämmelserna avgöra om visst anslag utnyttjats för att bestrida utgifter inom den kommunala sektorn. Vidare är den kommunala redovisningen av statsbidrag inte fullständig, beroende på dels att många kommuner endast nettoredovisar vissa verksamhetsområden, dels att definitionen av statsbidrag varierat. Statsbidragsgivningen har kartlagts på följande sätt:

1. Riksstatens olika anslagsrubriker har undersökts för varje budgetår mellan 1955/56 och 1972/73.

2. Då riksstatens uppgifter inte varit tillräckligt utförliga har de bidragsbestämmelser som styr varje anslag i riksstaten undersökts. Dessa bestämmelser finns redovisade i statsliggaren.
3. Ett anslag kan avse såväl kommunal, statlig som privat verksamhet. Fördelningen har ofta totalt och procentuellt varierat över tiden. I den mån fördelningen inte framgått av de under punkt 1 och 2 nämnda publikationerna har den myndighet som förvaltat anslaget tillfrågats om hur anslaget destinerats.
4. Den enligt punkt 1, 2 och 3 beräknade statsbidragsgivningen har jämförts med RRV:s utgiftsstatistik varvid skillnader framkommit. Viss del av skillnaderna kan förklaras av den omläggning i utgiftsstatistiken som gjordes av RRV budgetåret 1962/63 och av den skillnad som råder mellan RRV:s och KEU:s definition av statsbidrag.
5. Anslagen har sammanställts efter K-planens och L-planens verksamhetsområden.
6. Representanter från Kommunförbundet respektive Landstingsförbundet har tagit del av materialet och framfört synpunkter.
7. I de fall ett anslag enligt riksstaten utgår till både primär- och landstingskommun har den procentuella fördelningen beräknats med hjälp av den myndighet som förvaltar anslaget.
8. Statsbidragen har indelats i allmänna och speciella.

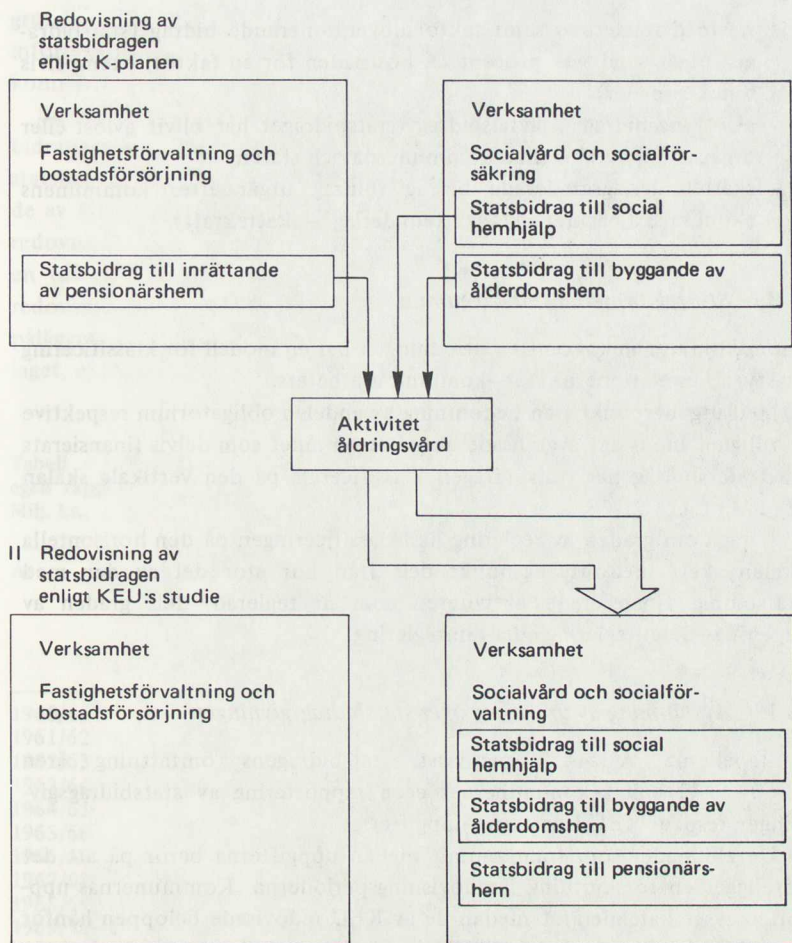
A 1.4 Ändamålsredovisning av statsbidragen

Statsbidragen har transformerats – dock något modifierat – enligt K- respektive L-planens förvaltningsindelning och redovisningsformer. I del 2 har statsbidragen indelats enligt följande.

- 1 Rätts- och samhällsskydd m. m.
- 2 Fastighetsförvaltning och bostadsförsörjning
- 3 Byggnads- och planväsen, gatu- och parkförvaltning
- 4 Hamnar, kommunikationer och näringsliv
- 5 Industriell verksamhet
- 6 Undervisning och annan kulturell verksamhet
- 7 Socialvård och socialförsäkring
- 8 Hälso- och sjukvård
- 9 Finansiering.

Den ändrade indelningen får utifrån statsbidragssynpunkt en mer funktionell utformning.

De olika statsbidragen kan hänföras till olika aktiviteter. Åldringsvården får här stå som exempel på en aktivitet. Till åldringsvården har för undersökningsperioden olika former av statsbidrag utgått, vilka har redovisats under olika kommunala verksamhetsområden. För att få en enhetlig bas för slutsatser har de olika statsbidragen till åldringsvård förts samman och sedan hänförts till ett och samma verksamhetsområde – i detta fall socialvård och socialförsäkring. Se fig A 1.

Figur A 1 Beskrivning av redovisning av statsbidragen enligt K-planen respektive KEU:s studie

A 1.5 Statsbidragens konstruktion

En typindelning av statsbidragen med utgångspunkt i statsbidragens konstruktion har utarbetats inom AG III.

De speciella statsbidragen har klassificerats efter nedanstående grunder.

1. statsbidrag, som kan sökas enbart av kommun
2. statsbidrag, som kan sökas av kommun eller annan
3. ersättningar till kommun för köpta tjänster

A = allmänna bidrag (statsbidraget utgör ett allmänt tillskott till den kommunala ekonomin)

a = prestationsrelaterade bidrag (statsbidraget utgår per plats, enhet etc.)

b = kostnadsrelaterade bidrag (statsbidraget utgår med en viss procent av kostnaden)

- bI= kostnadsrelaterade samt faktorsubventionerande bidrag (statsbidraget utgår med viss procent av kostnaden för en faktor, exempelvis lönekostnader)
- c = avlösningsbidrag – avtalsbidrag (statsbidraget har blivit avlöst eller utgår enligt avtal mellan kommunerna och staten)
- d = skatteunderlagsgraderade bidrag (bidrag utgår efter kommunens ekonomiska bärkraft dvs skatteunderlag – skattekraft).

A 1.6 Styrrelationerna stat–kommun

Inom kommunalekonomiska utredningen har en modell för klassificering av styrningsrelationerna stat–kommun utarbetats.

Med utgångspunkt i en bedömning av andelen obligatorium respektive frivillighet inom det avgränsade aktivitetsområdet som delvis finansierats med statsbidrag har statsbidragen klassificerats på den vertikala skalan (I–IV) i fig. A 2.

I fråga om graden av reglering har klassificeringen på den horisontella skalan skett med utgångspunkt dels från hur stor del av den med statsbidrag finansierade aktiviteten som är reglerad, dels graden av reglering—detaljreglering eller ramreglering.

A 1.7 Avstämning av uppgifter över statsbidragsgivningen

I tabellerna A 1–A 5 redovisas statsbidragens omfattning åren 1960–1972 enligt kommunernas egen rapportering av statsbidragsgivningen resp. av KEU framtagna uppgifter.

De skillnader som framkommit mellan uppgifterna beror på att det föreligger en förskjutning i redovisningsperioderna. Kommunernas uppgifter avser kalenderåret medan de av KEU redovisade beloppen hänförs till det statliga budgetåret. Vidare föreligger skillnader i redovisningsmetoder. Kommunerna tillämpar bokföringsprinciper medan staten redovisar efter kontantprincipen. Reservationer måste också göras på

Figur A 2 Modell för klassificering av styrrelationerna stat–kommun

	Reglerad verksamhet	Övervägande reglerad	Övervägande fri	Fri verksamhet
	1	2	3	4
Obligatorisk verksamhet (I)				
Övervägande obligatorisk (II)				
Övervägande frivillig (III)				
Frivillig verksamhet (IV)				

grund av att kontoplanerna inte tillämpats lika i kommunerna samt att införandet av gällande kontoplaner skett vid olika tillfällen i olika kommuner.

Skolbidragen har, som tabell A 4 visar, genom sin betydande vikt i bidragsgivningen i hög grad påverkat skillnaderna i redovisade summor av statsbidragsgivningen. Under hela perioden, med undantag för ett år, har de av KEU framtagna bidragssummorna överstigit av kommunerna själva redovisade belopp. Mot slutet av perioden ökar skillnaderna. Förklaringen till skillnaderna torde främst vara att hänföra till förskjutningen i redovisningsperioderna. Härutöver tillkommer att det s. k. lönekostnads-pålägget, som beräknas motsvara en summa av ca 10 % av bidragsunderlaget, ej redovisas i den kommunala bokföringen.

Tabell A I Speciella statsbidrag till primär- och landstingskommuner enligt deras egen rapportering resp. av KEU framtagna uppgifter över statsbidragsgivningen. Milj. kr.

År	Statsbidrag enligt		Andel proc.	Index	
	Kommunernas egen redo- visning	KEU:s uppgifter		Kommun	KEU
1960/61 ^a	1 680	1 672	99,5	100	100
1961/62	1 843	1 870	101,4	109,7	111,8
1962/63	2 092	2 030	96,7	124,5	121,4
1963/64	2 142	2 497	116,5	127,5	149,3
1964/65	2 822	2 900	102,7	167,9	173,4
1965/66	3 171	3 075	96,9	188,7	183,9
1966/67	3 636	4 314	79,5	216,4	258,0
1967/68	5 234	5 317	101,6	311,5	318,0
1968/69	5 678	5 623	99,0	337,9	336,3
1969/70	6 305	6 693	106,2	375,2	400,3
1970/71	7 014	7 128	101,6	417,5	426,3
1971/72	7 635	8 371	109,6	454,4	500,7
1972/73	9 651	9 616	99,6	574,4	575,1

^aKommunernas uppgifter avser kalenderåret 1960, medan de av KEU redovisade beloppen hänför sig till det statliga budgetåret 1960/61. Samma tidsförskjutning gäller för hela undersökningsperioden.

Tabell A 2 Speciella statsbidrag till primärkommuner enligt deras egen rapportering resp. av KEU framtagna uppgifter över statsbidragsgivningen. Milj. kr.

År	Statsbidrag enligt		Andel proc.	Index	
	Kommunernas egen redo- visning	KEU: s uppgifter		Kommun	KEU
1960/61	1 547	1 471	95,1	100	100
1961/62	1 710	1 650	96,5	110,5	112,2
1962/63	1 927	1 805	93,7	124,6	122,7
1963/64	2 218	2 201	99,2	143,4	149,6
1964/65	2 588	2 542	98,2	167,3	172,8
1965/66	2 882	2 727	94,6	186,3	185,4
1966/67	3 302	3 645	110,4	213,4	247,8
1967/68	4 237	4 125	97,4	273,9	280,4
1968/69	4 546	4 359	95,9	293,9	296,3
1969/70	5 155	5 383	104,4	233,2	365,9
1970/71	5 719	5 698	99,6	369,7	387,4
1971/72	6 004	6 753	112,5	388,1	459,1
1972/73	7 516	7 448	99,1	485,8	506,3

Tabell A 3 Speciella statsbidrag till landstingen enligt deras egen redovisning resp. av KEU framtagna uppgifter över statsbidragsgivningen. Milj. kr.

År	Statsbidrag enligt		Andel proc.	Index	
	Landstingens egen redo- visning	KEU: s uppgifter		Landsting	KEU
1960/61	134	201	150,0	100	100
1961/62	134	219	163,4	100	109,0
1962/63	166	225	135,5	123,8	111,9
1963/64	195	296	151,8	145,5	147,3
1964/65	233	357	153,2	173,8	177,6
1965/66	290	349	120,3	223,1	173,6
1966/67	334	669	200,2	249,2	332,8
1967/68	997	1 192	119,6	744,0	593,0
1968/69	1 133	1 264	111,6	845,0	628,9
1969/70	1 150	1 311	114,0	858,2	652,2
1970/71	1 294	1 431	110,6	956,6	711,9
1971/72	1 632	1 618	99,1	1 217,9	805,0
1972/73	2 135	2 168	101,5	1 593,3	1 078,6

Tabell A 4 Statsbidrag till undervisning och annan kulturell verksamhet enligt kommunernas egen redovisning resp. av KEU framtagna uppgifter. Milj. kr.

År	Statsbidrag enligt		Andel proc.	Index	
	Kommunernas egen redo- visning	KEU: s uppgifter		Kommun	KEU
1960/61	979	990	101,2	100	100
1961/62	1 089	1 117	102,5	111,3	112,8
1962/63	1 216	1 251	102,9	124,2	126,3
1963/64	1 392	1 427	102,5	142,3	144,1
1964/65	1 607	1 684	104,8	164,2	170,0
1965/66	1 802	1 799	99,9	184,1	181,7
1966/67	2 125	2 613	123,0	217,2	263,8
1967/68	2 785	2 945	105,7	284,6	297,3
1968/69	2 955	3 133	106,0	302,0	316,3
1969/70	3 322	4 035	121,4	339,5	407,4
1970/71	3 644	4 239	116,4	372,4	428,1
1971/72	4 032	4 925	122,1	412,1	497,3
1972/73	4 596	5 152	112,1	469,7	520,2

Tabell A 5 Allmänna statsbidrag till primär- och landstingskommuner enligt deras egen rapportering resp. av KEU framtagna uppgifter. Milj. kr.

År	Allmänna bidrag enligt		Andel proc.	Index	
	Kommunernas egen redo- visning	KEU: s uppgifter		Kommun	KEU
1960/61	597	614	103,0	100	100
1961/62	555	560	101,1	92,9	91,2
1962/63	498	941	189,0	83,4	153,1
1963/64	733	789	107,6	123,0	128,4
1964/65	747	772	103,5	125,1	125,7
1965/66	715	876	122,6	119,8	142,6
1966/67	990	1 052	106,2	165,9	171,1
1967/68	1 092	1 172	107,3	183,1	190,8
1968/69	1 192	1 316	110,4	199,8	214,2
1969/70	1 321	1 463	110,7	221,4	238,1
1970/71	1 501	1 629	108,6	251,6	265,2
1971/72	1 701	1 808	106,3	285,0	294,3
1972/73	1 857	1 914	103,1	311,1	411,6

Bilaga B Statsbidragsgivningen 1955/56— 1972/73

Förklaringar till beteckningar använda i tabellerna

I.1	—	I.2	=	Obligatorisk verksamhet	—	reglerad resp övervägande reglerad verksamhet.
II.1	—	II.2	=	Övervägande obligatorisk verksamhet	—	reglerad resp övervägande reglerad verksamhet.
I.3	—	I.4	=	Obligatorisk verksamhet	—	övervägande fri resp fri verksamhet.
II.3	—	II.4	=	Övervägande obligatorisk verksamhet	—	övervägande fri resp fri verksamhet.
III.1	—	III.2	=	Övervägande frivillig verksamhet	—	reglerad resp övervägande reglerad verksamhet.
IV.1	—	IV.2	=	Frivillig verksamhet	—	reglerad resp övervägande reglerad verksamhet.
III.3	—	III.4	=	Övervägande frivillig verksamhet	—	övervägande fri resp fri verksamhet.
IV.3	—	IV.4	=	Frivillig verksamhet	—	övervägande fri resp fri verksamhet.

A = allmänna bidrag (statsbidraget utgör ett allmänt tillskott till den kommunala ekonomin)

Speciella bidrag

a = prestationsrelaterade bidrag (statsbidraget utgår per plats, enhet etc)

b = kostnadsrelaterade bidrag (statsbidraget utgår med en viss procent av kostnaden)

bI = kostnadsrelaterade samt faktorsubventionerande bidrag (statsbidraget utgår med viss procent av kostnaden för en faktor, exempelvis lönekostnader)

c = avlösningssbidrag — avtalsbidrag (statsbidraget har blivit avlöst eller utgår enligt avtal mellan kommunerna och staten)

d = skatteunderlagsgraderade statsbidrag (bidrag utgår efter kommunens ekonomiska bärkraft dvs. skatteunderlaget—skattekraft)

Tabell B 1 Allmänna och speciella statsbidrag till primär- och landstingskommuner. 1955/56 - 1972/73. Antal. Milj. kr.

År	Primärkommuner				Landstingskommuner				Summa			
	Allmänna		Speciella		Allmänna		Speciella		Allmänna		Speciella	
	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant
1955/56	65	893	9	123	54	132	74	113	5	74	113	1 016
1956/57	66	1 033	9	139	54	148	75	114	5	75	114	1 172
1957/58	285	1 170	63	156	55	219	348	113	5	348	113	1 326
1958/59	515	1 248	120	175	51	295	635	102	5	635	102	1 423
1959/60	534	1 423	124	186	54	310	658	106	5	658	106	1 609
1960/61	532	1 471	120	201	53	321	652	103	5	652	103	1 672
1961/62	490	1 650	109	219	50	328	599	97	5	599	97	1 869
1962/63	753	1 805	227	225	49	452	980	94	7	980	94	2 030
1963/64	649	2 201	180	296	47	476	829	93	7	829	93	2 497
1964/65	645	2 542	54	357	49	527	815	96	7	815	96	2 899
1965/66	661	2 727	57	349	46	606	918	96	7	918	96	3 076
1966/67	720	3 645	38	669	40	1 037	1 088	75	3	1 088	75	4 314
1967/68	791	4 125	36	410	26	1 602	1 201	59	3	1 201	59	5 317
1968/69	877	4 359	40	1 264	24	1 725	1 338	61	3	1 338	61	5 623
1969/70	965	5 383	39	1 311	22	1 823	1 477	58	3	1 477	58	6 694
1970/71	1 065	5 698	44	1 431	23	2 001	1 635	64	3	1 635	64	7 129
1971/72	1 172	6 753	45	1 618	24	2 248	1 802	66	3	1 802	66	8 371
1972/73	1 621	7 448	47	2 168	24	3 079	2 532	67	5	2 532	67	9 616

Tabell B 2 Sysseleättningskapande åtgärder. Primär- och landstingskommuner. Drift- och investeringsbidrag, 1955/56-1972/73. Antal, Milj. kr.

År	Driftbidrag				Inv bidrag				Summa				Summa totalt	
	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr
1955/56	1	-	1	1	1	-	1	1	2	1	2	2	1	1
1956/57	1	-	1	1	1	-	1	1	2	1	2	2	1	1
1957/58	1	-	1	1	1	-	1	1	2	1	2	2	1	1
1958/59	1	-	1	1	1	-	1	1	2	1	2	2	1	1
1959/60	1	-	1	1	1	-	1	1	2	1	2	2	1	1
1960/61	1	-	1	1	1	-	1	1	2	2	2	3	4	4
1961/62	1	-	1	1	1	-	1	1	2	2	2	3	5	5
1962/63	1	-	1	1	1	-	1	1	2	3	3	1	3	4
1963/64	1	-	1	1	1	-	1	1	2	4	6	1	4	10
1964/65	1	-	1	1	1	-	1	1	2	7	2	11	7	18
1965/66	1	-	1	1	1	-	1	1	2	11	14	1	12	26
1966/67	1	-	1	1	1	-	1	1	2	18	18	1	9	27
1967/68	1	-	1	1	1	-	1	1	2	13	22	1	13	35
1968/69	1	-	1	1	1	-	1	1	2	20	29	1	20	49
1969/70	1	-	1	1	1	-	1	1	2	19	43	1	19	62
1970/71	1	-	1	1	1	-	1	1	2	24	68	1	24	92
1971/72	1	80	1	65	1	66	2	12	1	23	145	3	63	208
1972/73	1	66	1	66	2	12	1	461	1	16	251	3	728	806

Tabell B 3 Speciella statsbidrag till primär- och landstingskommuner, 1955/56-1972/73. Antal. Milj. kr.

År	Primärkommuner						Landstingskommuner						Summa primär- och landsting		Summa totalt					
	Förvaltning			Aff mässig v			Summa			Förvaltning			Drift			Inv				
	Drift	Inv	Ant	Drift	Inv	Ant	Drift	Inv	Ant	Drift	Inv	Ant	Drift	Inv	Ant	Mkr	Mkr			
	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr		
1955/56	41	727	16	135	3	32	41	727	19	167	42	116	11	7	83	843	30	174	113	1 017
1956/57	40	852	18	156	3	26	40	852	21	182	42	131	11	9	82	983	32	191	114	1 174
1957/58	40	943	16	200	3	27	40	943	19	227	42	146	12	10	82	1 089	31	237	113	1 326
1958/59	32	1 003	17	208	3	27	32	1 003	20	245	39	160	11	15	71	1 163	31	260	102	1 423
1959/60	33	1 161	17	227	3	35	33	1 161	20	262	39	171	14	15	72	1 332	34	277	106	1 609
1960/61	32	1 194	16	225	3	51	32	1 194	19	276	37	181	15	20	69	1 375	34	296	103	1 671
1961/62	31	1 331	14	262	3	58	31	1 331	17	320	36	200	13	20	67	1 531	30	340	97	1 871
1962/63	30	1 462	14	289	3	53	30	1 462	17	342	36	204	11	21	66	1 666	28	363	94	2 029
1963/64	30	1 711	15	426	3	65	30	1 711	18	491	34	277	11	19	64	1 988	29	510	93	2 498
1964/65	31	2 019	15	459	3	65	31	2 019	18	524	34	330	13	28	65	2 349	31	552	96	2 901
1965/66	34	2 150	15	508	3	69	34	2 150	18	577	33	318	11	30	67	2 468	29	607	96	3 075
1966/67	21	2 976	12	581	3	88	21	2 976	15	669	30	652	9	17	51	3 628	24	686	75	4 314
1967/68	21	3 346	10	675	3	105	21	3 346	13	780	17	1 153	8	39	38	4 499	21	819	59	5 318
1968/69	23	3 611	12	665	3	82	23	3 611	15	747	14	1 172	9	93	37	4 783	24	840	61	5 623
1969/70	24	4 622	11	678	2	83	24	4 622	13	761	13	1 205	8	106	37	5 827	21	867	58	6 694
1970/71	27	4 975	12	650	1	73	28	4 975	14	723	14	1 318	8	112	42	6 293	22	835	64	7 128
1971/72	28	5 878	12	712	1	162	29	5 878	14	874	14	1 511	10	107	43	7 289	24	981	66	8 370
1972/73	29	6 488	11	634	2	318	31	6 497	13	951	14	1 941	9	228	45	8 438	22	1 180	67	9 617

Tabell B 4 Primärkommuner. Speciella statsbidrag. Drift- och investeringsbidrag till förvaltningsområdet. 1955/56 - 1972/73. Antal. Milj. kr.

År	Rätts- o samhällsskydd			Fastighetsförv och bostadsf			Byggn- och planväsen			Undervisn o kult v			Socialv o socialför			
	Drift		Inv	Drift		Inv	Drift		Inv	Drift		Inv	Drift		Inv	
	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr
1955/56	9	57	5	11	1	32	2	42	21	616	6	61	10	21	3	21
1956/57	9	56	5	12	1	47	3	51	21	720	7	73	9	29	3	20
1957/58	9	77	5	11	1	48	2	82	21	786	6	83	9	32	3	24
1958/59	9	87	5	9	1	53	2	84	13	826	7	98	9	37	3	17
1959/60	9	92	5	10	1	51	2	88	14	970	7	110	9	48	3	19
1960/61	8	91	4	8	1	66	2	100	14	990	7	98	9	47	3	19
1961/62	7	98	3	7	1	61	2	126	14	1117	6	112	9	56	3	18
1962/63	7	86	3	8	1	67	2	125	13	1251	6	148	9	59	3	8
1963/64	8	129	3	9	1	67	2	244	13	1427	6	166	8	87	4	6
1964/65	8	137	2	15	1	78	3	256	14	1684	6	179	8	120	4	9
1965/66	9	93	2	10	1	79	3	302	16	1799	6	182	8	179	4	14
1966/67	3	57	2	17	1	87	3	350	9	2613	3	184	8	220	4	31
1967/68	3	54	2	13	1	89	2	358	9	2945	2	258	8	258	4	45
1968/69	4	65	2	14	1	93	3	288	9	3133	3	314	8	320	4	50
1969/70	4	79	2	15	1	99	3	326	9	4035	2	285	9	375	4	52
1970/71	5	70	2	17	1	124	3	306	10	4240	2	270	10	488	4	54
1971/72	6	74	2	38	1	116	3	325	10	4925	2	289	10	638	2	59
1972/73	6	79	1	28	1	226	3	348	11	5152	2	220	10	889	2	31

*Inklusive pensionsärsbostadsbidrag och bidrag till lärarbostäder.

Tabell B 5 Landstingskommuner. Speciella statsbidrag. Drift- och investeringsbidrag till förvaltningsområdet, 1955/56 - 1972/73. Antal. Milj. kr.

År	Hälsa- o sjukvård				Socialv o socialför				Undervisn o kult v				Kommuni- kation				Summa					
	Drift		Inv		Drift		Inv		Drift		Inv		Drift		Inv		Drift		Inv		Summa totalt	
	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr
1955/56	29	92	7	4	5	8	1	1	8	16	3	3	42	116	11	8	53	124				
1956/57	30	101	7	4	5	10	1	1	7	20	3	4	42	131	11	9	53	140				
1957/58	30	112	8	3	5	11	1	1	7	23	3	7	42	146	12	11	54	157				
1958/59	28	121	7	7	5	10	1	-	6	29	3	8	39	160	11	15	50	175				
1959/60	28	129	9	4	5	12	1	-	6	30	4	11	39	171	14	15	53	186				
1960/61	26	131	10	6	5	12	1	-	6	38	4	14	37	181	15	20	52	201				
1961/62	26	147	9	7	5	10	1	-	5	43	3	12	36	200	13	19	49	219				
1962/63	25	149	7	7	5	9	1	1	6	47	3	14	36	205	11	22	47	227				
1963/64	24	190	8	2	4	23	1	-	6	65	2	17	34	278	11	19	42	297				
1964/65	24	210	10	1	4	25	1	-	6	95	2	21	34	330	13	22	43	352				
1965/66	23	185	8	8	4	31	1	1	6	103	2	22	33	319	11	31	44	350				
1966/67	24	579	7	9	3	37	1	1	3	37	1	7	30	653	9	17	39	670				
1967/68	11	1065	6	34	3	47	-	-	3	42	2	4	17	1154	8	38	25	1192				
1968/69	9	1058	6	82	3	64	-	-	2	49	3	11	14	1171	9	93	23	1264				
1969/70	8	1081	5	91	3	81	-	-	2	44	3	9	13	1206	8	100	21	1306				
1970/71	8	1145	5	111	3	115	-	-	3	58	3	2	14	1318	8	113	22	1431				
1971/72	8	1251	5	71	3	136	-	-	3	124	4	5	1	1511	10	108	24	1619				
1972/73	8	1697	4	183	3	148	-	-	3	82	4	11	1	1927	9	228	23	2155				

a Bidrag till tunnelbana.

Tabell B 6 Rätts- och samhällsskydd. Primärkommuner. Drift- och investeringsbidrag. 1955/56–1972/73. Antal. Milj. kr.

År	Driftbidrag								Inv bidrag	
	I.1–I.2				III.1–III.2				I.1–I.2	
	II.1–II.2				IV.1–IV.2				II.1–II.2	
	a		b		bI		b		b	
Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	
1955/56	1	—	4	31	4	25			5	11
1956/57	1	1	4	21	4	34			5	12
1957/58	1	1	4	33	4	43			5	11
1958/59	1	3	4	40	4	45			5	9
1959/60	1	1	4	41	4	50			5	10
1960/61	1	1	3	41	4	49			4	8
1961/62	1	3	3	40	3	54			3	7
1962/63	1	5	3	44	3	38			3	8
1963/64	1	4	4	55	3	71			3	9
1964/65	1	4	4	63	3	70			2	15
1965/66	1	4	5	58	3	31			2	9
1966/67	1	5	2	51					2	17
1967/68	1	2	2	52					2	13
1968/69	1	2	3	63					2	14
1969/70	1	—	3	78					2	15
1970/71	1	—	3	70			1	—	2	17
1971/72	2	2	3	72			1	—	2	38
1972/73	2	3	3	76			1	—	1	28

Tabell B 7 Fastighetsförvaltning och bostadsförsörjning. Primärkommuner. Drift- och investeringsbidrag. 1955/56–1972/73. Antal. Milj. kr.

År	Driftbidrag				Inv bidrag			
	III.1–III.2				III.1–III.2		III.3–III.4	
	IV.1–IV.2				IV.1–IV.2		IV.3–IV.4	
	b		b		b		b	
Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	
1955/56								
1956/57								
1957/58								
1958/59								
1959/60								
1960/61								
1961/62								
1962/63								
1963/64								
1964/65								
1965/66								
1966/67								
1967/68								
1968/69	1	—						
1969/70	1	35						
1970/71	1	54					1	3
1971/72	1	116			2	—	1	—
1972/73	1	226			2	—	1	6

Tabell B 8 Byggnads- och planväsen. Primärkommuner. Drift- och investeringsbidrag. 1955/56–1972/73. Antal. Milj. kr.

År	Driftbidrag		Inv bidrag					
	I.1–I.2		I.1–I.2		III.1–III.2			
	II.1–II.2		II.1–II.2		IV.1–IV.2			
	b		b		d		b	
Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	
1955/56	1	32	1	42	1	—	—	—
1956/57	1	47	2	51	1	—	—	—
1957/58	1	48	1	82	1	—	—	—
1958/59	1	53	2	84	—	—	—	—
1959/60	1	51	2	88	—	—	—	—
1960/61	1	66	2	100	—	—	—	—
1961/62	1	61	2	126	—	—	—	—
1962/63	1	67	2	125	—	—	—	—
1963/64	1	67	2	244	—	—	—	—
1964/65	1	78	3	256	—	—	—	—
1965/66	1	79	3	302	—	—	—	—
1966/67	1	87	3	350	—	—	—	—
1967/68	1	89	2	358	—	—	—	—
1968/69	1	93	3	288	—	—	—	—
1969/70	1	99	2	320	—	—	1	6
1970/71	1	124	2	301	—	—	1	5
1971/72	1	126	2	317	—	—	1	8
1972/73	1	142	2	336	—	—	1	13

Tabell B 10 Undervisning och annan kulturell verksamhet. Landstingskommuner. Drift- och investeringsbidrag. 1955/56 - 1972/73. Antal. Milj. kr.

År	Driftbidrag						Inv bidrag								
	I.1-I.2		III.1-III.2		III.3-III.4		I.1-I.2		III.1-III.2		III.3-III.4				
	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr			
1955/56	1	1	2	1	2	8	1	1	1	6	1	2	1	1	1
1956/57	1	1	1	1	1	12	1	1	1	6	1	2	1	1	1
1957/58	1	1	2	1	1	14	1	1	1	7	1	2	1	1	5
1958/59	1	1	2	2	1	18	1	1	1	9	1	1	1	1	7
1959/60	1	1	2	2	1	19	1	1	1	9	1	3	1	1	8
1960/61	1	1	2	2	1	25	1	1	1	11	1	2	1	1	11
1961/62	1	1	2	2	1	30	1	1	1	11	1	1	1	1	12
1962/63	1	1	2	2	2	34	1	1	1	12	1	2	1	1	12
1963/64	1	1	2	11	2	41	1	1	1	13	1	3	1	1	14
1964/65	1	1	2	15	2	64	1	1	1	16	1	7	1	1	14
1965/66	1	1	2	14	2	70	1	1	1	19	1	5	1	1	17
1966/67	1	1	1	16	1	16	1	1	1	21	1	7	1	1	17
1967/68	1	1	1	18	1	18	1	1	1	24	1	4	1	1	1
1968/69	1	1	1	19	1	19	1	1	1	31	1	3	1	1	7
1969/70	1	1	1	19	1	19	1	1	1	25	1	4	1	1	4
1970/71	1	1	1	15	1	11	1	1	1	32	1	2	1	1	2
1971/72	1	29	1	11	1	84	1	1	1	84	1	1	1	1	4
1972/73	1	29	1	15	1	52	1	1	1	52	1	2	1	3	7

Tabell B 12 Socialvård och socialförsäkring. Landstingskommuner. Drift- och investeringsbidrag, 1955/56-1972/73. Antal. Milj. kr.

År	Driftbidrag								Inv. bidrag	
	I.1-I.2 II.1-II.2				III.1-III.2 IV.1-IV.2				I.1-I.2 II.1-II.2	
	b		bI		a		b		bJ	
	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr
1955/56	2	7	1	-	1	-	1	1	1	1
1956/57	2	7	1	-	1	2	1	1	1	1
1957/58	2	7	1	-	1	3	1	1	1	1
1958/59	2	7	1	-	1	2	1	1	1	-
1959/60	2	7	1	-	1	3	1	1	1	-
1960/61	2	7	1	-	1	3	1	1	1	-
1961/62	2	8	1	-	1	-	1	2	1	-
1962/63	2	7	1	-	1	-	1	2	1	1
1963/64	2	21			1	-	1	2	1	-
1964/65	2	23			1	-	1	2	1	-
1965/66	2	27			1	1	1	2	1	1
1966/67	1	34			1	-	1	3	1	1
1967/68	1	43			1	1	1	3		-
1968/69	1	61			1	1	1	3		
1969/70	1	77			1	1	1	3		
1970/71	1	111			1	1	1	4		
1971/72	1	129			1	2	1	5		
1972/73	1	145			1	1	1	3		

Tabell B 14 Hälso- och sjukvård. Landstingskommuner. Investeringsbidrag. 1955/56–1972/73. Antal. Milj. kr.

År	I.1–I.2 II.1–II.2						III.1–III.2 IV.1–IV.2			
	a		bI		c		a		c	
	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr
	1955/56	6	3					1	—	
1956/57	6	4					1	—		
1957/58	7	3					1	—		
1958/59	6	7					1	—		
1959/60	7	3					1	—	1	1
1960/61	8	5					1	—	1	1
1961/62	8	7					1	—		1
1962/63	6	7					1	—		
1963/64	7	1					1	—		—
1964/65	8	6	1	1			1	—		
1965/66	5	7	1	1	1	1	1	—		
1966/67	5	9	1	—		—	1	—		
1967/68	1	10			4	25	1	—		
1968/69	1	7			4	75	1	—		
1969/70	1	7			3	90	1	—		
1970/71	1	13			3	97	1	—		
1971/72	1	9			3	62	1	—		
1972/73	1	11			2	172	1	—		

Tabell B 15 Affärsmässig verksamhet. Primärkommuner. Drift- och investeringsbidrag. 1955/56–1972/73. Antal. Milj. kr.

År	Driftbidrag									
	III.1–III.2 IV.1–IV.2				I.1–I.2 II.1–II.2				III.1–III.2 IV.1–IV.2	
	a		bI		b		d		b	
	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr	Ant	Mkr
1955/56							1	39	2	3
1956/57							1	24	2	2
1957/58							1	25	2	2
1958/59							1	35	2	2
1959/60							1	31	2	4
1960/61							1	48	2	3
1961/62							1	56	2	2
1962/63							1	52	2	2
1963/64							1	64	2	1
1964/65							1	62	2	3
1965/66							1	67	2	2
1966/67							1	85	2	4
1967/68							1	99	2	6
1968/69					1	79			2	3
1969/70					1	82			1	—
1970/71			1	—	1	73			1	—
1971/72			1	—	1	161			1	2
1972/73	1	8	1	1	1	316			1	2

Tabell B 16a Styrrelation stat-kommun. Speciella statsbidrag. Drift- och investeringsbidrag. 1955/56-1972/73. Antal.

År	I.1-I.2		I.3-I.4		III.1-III.2		III.3-III.4		Summa totalt	
	Drift	Inv	Drift	Inv	Drift	Inv	Drift	Inv	Drift	Inv
1955/56	56	22	2	2	17	8	8	8	25	8
1956/57	56	24	2	2	16	8	8	8	24	8
1957/58	55	23	2	2	17	8	8	8	25	8
1958/59	47	22	1	1	17	9	6	6	26	6
1959/60	48	23	1	1	17	10	6	1	27	7
1960/61	45	23	1	1	17	10	6	1	27	7
1961/62	43	22	1	1	17	8	6	6	25	6
1962/63	41	20	1	1	17	8	7	7	25	7
1963/64	39	21	1	1	16	8	8	8	24	8
1964/65	37	23	1	1	18	8	9	9	26	9
1965/66	39	21	1	1	18	8	9	9	26	9
1966/67	31	19	1	1	10	5	9	9	15	9
1967/68	21	15	36	36	10	5	7	1	15	8
1968/69	20	17	37	37	11	5	6	2	16	8
1969/70	19	14	33	33	12	5	6	2	17	8
1970/71	19	14	33	33	16	5	7	3	21	10
1971/72	22	14	36	36	14	7	7	3	21	10
1972/73	23	12	35	35	15	7	7	3	22	10

Tabell B 16b Styrrelation stat-kommun. Speciella statsbidrag. Drift- och investeringsbidrag. 1955/56-1972/73. Mijl. kr.

År	I.1-I.2		I.3-I.4		III.1-III.2		III.3-III.4		Summa totalt		
	II.1-II.2		II.3-II.4		IV.1-IV.2		IV.3-IV.4				
	Drift	Inv	Summa	Drift	Inv	Summa	Drift	Inv			
1955/56	692	167	859	3	3	114	7	121	33	33	1 016
1956/57	811	182	993	3	3	131	8	139	38	38	1 173
1957/58	903	219	1 122	4	4	138	18	156	45	45	1 327
1958/59	958	235	1 193	3	3	155	25	180	47	47	1 423
1959/60	1 104	243	1 347	3	3	181	34	215	43	43	1 608
1960/61	1 129	254	1 383	3	3	196	42	238	47	47	1 672
1961/62	1 262	295	1 557	3	3	214	44	258	52	52	1 870
1962/63	1 373	319	1 692	3	3	235	44	279	55	55	2 029
1963/64	1 638	458	2 096	3	3	281	51	332	66	66	2 497
1964/65	1 890	495	2 385	3	3	390	57	447	66	66	2 901
1965/66	1 935	539	2 474	4	4	451	68	519	79	79	3 076
1966/67	3 366	656	4 022	4	4	183	30	213	75	75	4 314
1967/68	4 266	773	5 039	-	-	201	45	246	33	33	5 318
1968/69	4 486	786	5 272	-	-	257	47	304	40	40	5 623
1969/70	5 429	804	6 233	-	-	365	57	422	34	34	6 693
1970/71	5 765	772	6 537	-	-	485	59	544	44	44	7 129
1971/72	6 655	908	7 563	-	-	640	69	709	95	95	8 371
1972/73	7 491	1 118	8 609	-	-	887	48	935	59	59	9 615

Tabell B 17a Typologisk indelning. Speciella statsbidrag. Drift- och investeringsbidrag. 1955/56 - 1972/73. Antal

År	a			b			bl			c			d			Summa tot.	
	Drift	Inv	Summa	Drift	Inv	Summa	Drift	Inv	Summa	Drift	Inv	Summa	Drift	Inv	Summa	Drift	Inv
1955/56	26	9	5	28	13	41	26		26	2		2	1	8	9	83	30
1956/57	27	9	36	27	15	42	25		25	2		2	1	8	9	82	32
1957/58	27	10	37	27	13	40	25		25	2		2	1	8	9	82	31
1958/59	23	9	32	24	15	39	21		21	2		2	1	7	8	71	31
1959/60	24	10	34	24	16	40	21		21	1	1	2	1	7	8	72	34
1960/61	23	11	34	22	15	37	21		21	2	1	3	1	7	8	69	34
1961/62	23	11	34	22	12	35	19		19	2		2	1	7	8	67	30
1962/63	23	9	32	19	12	31	21		21	2		2	1	7	8	66	28
1963/64	22	11	33	18	11	29	20		20	3		3	1	7	8	64	29
1964/65	21	12	33	18	11	29	22	1	23	3		3	1	7	8	65	31
1965/66	21	9	30	19	11	30	23	1	24	3		4	1	7	8	67	29
1966/67	19	9	28	13	10	23	15	1	16	4		4		4	4	51	24
1967/68	9	5	14	13	8	21	12		12	4	4	8		4	4	38	21
1968/69	8	5	13	15	11	26	11		11	3	4	7		4	4	37	24
1969/70	8	5	13	15	10	25	11		11	3	3	6		3	3	37	21
1970/71	8	5	13	18	11	29	13		13	3	3	6		3	3	42	22
1971/72	9	5	14	18	15	33	13		13	3	3	6		1	1	43	28
1972/73	10	5	15	18	14	32	14		14	3	2	5		1	1	45	22

Tabell B 17b Typologisk indestning. Speciella statsbidrag. Drift- och investeringsbidrag. 1955/56-1972/73. Milj. kr.

År	a			b			bl			c			d			Summa	
	Drift	Inv	Summa	Drift	Inv	Summa	Drift	Inv	Summa	Drift	Inv	Summa	Drift	Inv	Summa	Drift	Inv
1955/56	64	8	72	118	60	178	607	607	607	27	27	27	26	106	132	842	174
1956/57	65	8	73	156	69	225	707	707	707	30	30	30	24	113	137	982	190
1957/58	71	9	80	183	101	284	780	780	780	34	34	34	22	127	149	1 090	237
1958/59	61	11	72	199	99	298	842	842	842	39	39	39	22	150	172	1 163	260
1959/60	66	7	73	212	107	319	989	989	989	45	45	45	21	162	183	1 333	277
1960/61	64	9	73	228	117	345	1 020	1 020	1 020	43	43	43	20	170	190	1 375	297
1961/62	70	8	78	245	137	382	1 147	1 147	1 147	51	51	51	18	194	212	1 531	340
1962/63	76	8	84	255	151	406	1 267	1 267	1 267	51	51	51	17	204	221	1 666	363
1963/64	88	2	90	325	276	601	1 491	1 491	1 491	70	70	70	15	231	246	1 989	509
1964/65	95	9	104	397	300	697	1 782	1 782	1 782	78	78	78	15	241	256	2 349	551
1965/66	100	11	111	442	333	775	1 873	1 873	1 873	36	36	36	17	262	279	2 468	608
1966/67	84	31	115	413	380	793	2 704	2 704	2 704	427	427	427	275	368	368	3 628	686
1967/68	68	44	112	427	381	808	3 025	3 025	3 025	980	980	980	25	1 005	1 005	4 500	818
1968/69	74	45	119	515	394	909	3 189	3 189	3 189	1 005	1 005	1 005	326	326	326	4 783	840
1969/70	85	52	137	622	432	1 054	4 105	4 105	4 105	1 016	1 016	1 016	90	1 062	1 062	5 828	866
1970/71	124	65	189	748	400	1 148	4 363	4 363	4 363	1 058	1 058	1 058	97	1 155	1 155	6 293	834
1971/72	182	69	251	923	562	1 485	5 108	5 108	5 108	1 176	1 176	1 176	62	1 238	1 238	7 389	982
1972/73	259	42	301	1 230	744	1 974	5 387	5 387	5 387	1 562	1 562	1 562	172	1 734	1 734	8 438	1 178

Tabell C 1 Statliga bidrag till primärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter befolkningsstorlek

Befolknings- storlek	Statliga driftbidrag			Statliga inv bidrag			Drift- och inv b		Skatteutjämn b		Summa bidrag	
	% av brutto- drift- kostn.	Kr/inv.	Kr/skr	% av brutto- investerings- utgifter	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	% av totala utgifter brutto	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	
9 999												
1968	21	365,40	5,84	16	85,74	18	11	259	711	29		
1972	20	598,37	6,99	27	197,01	20	10	398	1 193	30		
10 000—19 999												
1968	20	360,89	5,37	12	71,60	17	6	161	594	23		
1972	20	645,80	6,92	23	169,48	19	6	236	1 051	25		
20 000—49 999												
1968	21	426,51	5,51	12	86,22	17	4	104	616	21		
1972	20	720,11	6,76	18	154,69	19	3	136	1 011	22		
50 000—99 999												
1968	18	470,44	5,70	11	87,81	15	3	100	658	18		
1972	19	784,25	6,96	17	159,17	17	3	135	1 078	20		
100 000—												
1968	18	464,49	5,60	14	98,45	16	1	44	606	17		
1972	19	812,74	7,26	15	134,89	17	1	71	1 019	18		
Malmö												
1968	15	580,79	5,88	11	112,30	14	—	—	693	14		
1972	15	994,30	7,63	11	138,76	14	—	—	1 133	14		
Göteborg												
1968	14	608,94	6,01	17	240,57	14	—	—	849	14		
1972	14	1 049,31	7,90	16	215,83	14	—	—	1 264	14		
Stockholm												
1968	13	701,10	5,25	9	134,04	12	—	—	853	12		
1972	12	770,27	4,20	13	138,79	11	—	—	909	11		
Gotland												
1968	20	378,28	6,52	17	120,34	18	8	226	724	26		
1972	19	1 075,29	13,30	18	92,19	18	12	779	1 946	30		

Tabell C 2 Statliga bidrag till primärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter befolkningsstruktur

Befolkningsstruktur	Statliga driftbidrag			Statliga inv. bidrag			Drift- o. inv. b.			Skatteutjämn. b.			Summa bidrag		
	% av brutto-drift-kostn.	Kr/inv.	Kr/skr	% av brutto-investerings-utgifter	Kr/inv.		% av totala utgifter brutto	Kr/inv.		% av totala utgifter brutto	Kr/inv.		% av totala utgifter brutto	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto
1	1968	19	469,98	14	107,33		17	75		2	652		19	652	19
	1972	20	784,96	18	159,89		18	98		2	1 043		20	1 043	20
2	1968	17	438,99	10	70,70		14	90		3	600		17	600	17
	1972	18	743,36	11	108,89		16	136		3	988		19	988	19
3	1968	21	444,64	12	87,94		17	103		3	636		20	636	20
	1972	21	775,26	19	159,12		19	152		3	1 086		22	1 086	22
4	1968	20	399,19	12	68,05		17	196		7	663		24	663	24
	1972	20	689,75	25	195,88		20	270		6	1 156		26	1 156	26
5	1968	20	429,36	11	79,03		16	125		4	634		20	634	20
	1972	20	693,88	20	183,77		18	168		3	1 046		21	1 046	21
6	1968	19	326,16	12	66,32		16	174		7	566		23	566	23
	1972	19	572,64	22	143,27		18	258		7	974		25	974	25

1= andel av befolkning i förvärvs-
arbetande åldrar dvs 16-66
år > 66,0 %

kvoten
barn

_____ > 1,74
pensionärer

2. 16-66 > 66,0 % $\frac{B}{P} \leq 1,74$

3. 16-66 ≥ 64,0 % $\frac{B}{P} \leq 66,0 \% > 1,74$

4. 16-66 ≥ 64,0 % $\frac{B}{P} \leq 66,0 \% \frac{B}{P} \leq 1,74$

5. 16-66 64,0 % $\frac{B}{P} > 1,74$

6. 16-66 64,0 % $\frac{B}{P} \leq 1,74$

Tabell C 3 Statliga bidrag till primärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter befolkningsutveckling

Befolknings- utveckling	Statliga driftbidrag			Statliga inv. bidrag		Drift- o. inv. b.		Skatteutjämn. b.		Summa bidrag	
	% av brutto- drift- kostn.	Kr/inv.	Kr/skkr	% av brutto- investerings- utgifter	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	
1	1968	19	386,90	15	86,18	17	217	9	690	26	
	1972	19	662,65	24	184,17	19	319	7	1 166	26	
2	1968	19	439,23	12	85,48	16	86	3	610	19	
	1972	20	747,21	18	148,77	19	123	3	1 019	22	
3	1968	20	435,90	10	81,18	15	37	1	554	16	
	1972	20	740,40	15	147,48	17	51	1	938	18	

1 = retarderande kommuner

2 = bef. ökning < 10 %

3 = bef. ökning ≥ 10 %

Tabell C 4 Statliga bidrag till primärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter geografisk belägenhet

Geografisk belägenhet	Statliga driftbidrag		Statliga inv. bidrag		Drift- och inv. b.		Skatteutjämn. b.		Summa bidrag	
	% av brutto-drift-kostn.	Kr/inv.	Kr/skkr	% av brutto-investerings-utgifter	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto
1	1968	22	482,15	17	122,16	20	413	14	1 017	34
	1972	22	836,90	29	260,22	22	632	13	1 729	35
2	1968	21	440,12	14	89,91	18	250	8	780	26
	1972	21	744,03	24	194,96	20	347	7	1 286	27
3	1968	19	410,49	11	80,10	16	64	2	554	18
	1972	19	703,26	17	143,36	18	92	2	938	20

1 = inre stödområdet

2 = allmänna stödområdet exkl. inre stödområdet

3 = övriga kommuner

Tabell C 5 Statliga bidrag till prismärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter tätortsgrad

Tätortsgrad	Statliga driftbidrag		Statliga inv. bidrag		Drift- och inv.b.		Skatteutjämn. b.		Summa bidrag	
	% av brutto-drift-kostn.	Kr/inv.	% av brutto-investerings-utgifter	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	
1-4	1968	338,09	16	83,59	18	348	15	770	33	
	1972	581,77	30	201,72	20	517	13	1 301	33	
5	1968	371,51	12	72,39	17	193	7	637	22	
	1972	638,86	21	146,36	19	286	7	1 071	26	
6	1968	431,45	12	85,94	17	105	3	622	20	
	1972	738,01	20	167,77	19	144	3	1 050	22	
7-8	1968	469,01	11	94,45	15	20	1	583	16	
	1972	785,21	15	140,47	17	30	1	955	18	

1-4 = tätortsbefolkning - 49,9 %

5 = 50,0 - 69,9 %

6 = 70,0 - 89,9 %

7-8 = 90,0 - 100,0 %

Tabell C 6 Statliga bidrag till primärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter näringskaraktär

Näringskaraktär	Statliga driftbidrag		Statliga inv bidrag		Drift- och inv.b.		Skatteutjämn. b.		Summa bidrag	
	% av brutto-drift-kostn.	Kr/inv.	Kr/skkr	% av brutto-investerings-utgifter	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto
1	1968	383,95	5,22	13	82,96	17	78	3	545	20
	1972	697,24	6,90	18	135,06	19	112	3	944	22
2	1968	461,97	5,33	12	97,17	16	71	2	629	18
	1972	777,36	6,58	16	162,14	17	96	2	1 035	19
4	1968	453,35	6,06	11	76,45	17	126	4	655	21
	1972	744,18	7,31	21	165,51	19	168	4	1 078	23
3,5	1968	340,55	5,60	15	81,78	17	265	11	688	28
	1972	587,87	6,94	26	179,57	19	406	10	1 174	29

1 = industri ≥ 50 %

2 = service ≥ 60 %

4 = industri + service ≥ 80 %
(bivillkor industri ≤ 60 %
service ≤ 60 %)

3,5 = övriga kommuner, inkl. jordbrukskommuner

Tabell C 7 Statliga bidrag till primärkommunerna åren 1968 och 1972. Kommunerna grupperade efter skattekraft

Skattekraft	Statliga driftbidrag		Statliga inv bidrag		Drift- och inv.b.		Skatteutjämn. b.		Summa bidrag	
	% av brutto-drift-kostn.	Kr/inv.	Kr/skk	% av brutto-investerings-utgifter	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto	Kr/inv.	% av totala utgifter brutto
- 69	1968	21	374,17	17	87,42	19	416	17	877	36
	1972	20	630,01	30	214,87	21	600	15	1 445	30
70 - 79	1968	20	338,29	14	81,02	17	200	8	619	25
	1972	20	600,74	23	154,43	19	295	7	1 050	26
80 - 89	1968	20	414,31	11	72,77	17	124	4	611	21
	1972	20	691,61	24	192,02	19	182	4	1 066	23
90 - 99	1968	19	441,29	11	83,92	16	75	2	600	18
	1972	20	771,82	15	137,46	18	108	2	1 017	20
100 - 109	1968	20	475,06	11	90,39	16	40	1	605	17
	1972	19	768,51	15	132,72	17	42	1	943	18
110 -	1968	18	498,09	11	124,76	16	5	-	620	16
	1972	18	806,68	16	159,05	16	16	-	982	16

Förklaringar till beteckningar i tabellerna.

Beloppen i tabellerna i tusental kronor

- K = konsumtion
 I = investering
 PK = primärkommun
 LK = landstingskommun

Inom parentes anges den huvudtitel i den statliga budgetredovisningen under vilken statsbidraget redovisats.

Klassificeringar av styrrelation

- I.1 – I.2 = Obligatorisk verksamhet – reglerad resp. övervägande reglerad verksamhet
 II.1 – II.2 = Övervägande obligatorisk verksamhet – reglerad resp. övervägande reglerad verksamhet
 I.3 – I.4 = Obligatorisk verksamhet – övervägande fri resp. fri verksamhet
 II.3 – II.4 = Övervägande obligatorisk verksamhet – övervägande fri resp. fri verksamhet
 III.1 – III.2 = Övervägande frivillig verksamhet – reglerad resp. övervägande reglerad verksamhet
 IV.1 – IV.2 = Frivillig verksamhet – reglerad resp. övervägande reglerad verksamhet
 III.3 – III.4 = Övervägande frivillig verksamhet – övervägande fri resp. fri verksamhet
 IV.3 – IV.4 = Frivillig verksamhet – övervägande fri resp. fri verksamhet.

Bidragskonstruktion

- 1 = statsbidrag, som kan sökas enbart av kommun
 2 = statsbidrag, som kan sökas av kommun eller annan
 3 = ersättning till kommun för köpta tjänster

A = allmänna bidrag (statsbidraget utgör ett allmänt tillskott till den kommunala ekonomin)

Speciella statsbidrag

- a = prestationsrelaterade bidrag (statsbidrag utgår per plats, enhet etc)
 b = kostnadsrelaterade bidrag (statsbidraget utgår med en viss procent av kostnaden)
 bI = kostnadsrelaterade samt faktorsubventionerande bidrag (statsbidraget utgår med viss procent av kostnaden för en faktor, exempelvis lönekostnader)

- c = avlösningsbidrag – avtalsbidrag (statsbidraget har blivit avlöst eller utgår enligt avtal mellan kommunerna och staten)
- d = skatteunderlagsgraderade bidrag (statsbidrag utgår efter kommunens ekonomiska bärkraft dvs. skatteunderlag – skattekraft)

Bidragsbestämmelser

exempel 1947: 343 = SFS 1947: 343

ä s = ändrad senast

O = omskriven

K br = Kungligt brev

Ämbs skr = ämbetsskrivelse

x = redovisning av till kommunerna utbetalt belopp har inte kunnat erhållas

* = bidraget har upphört, men en eftersläpning i avräkningen har förelegat.

1 N. R.	Rätts- och samhällsskydd samt folkbokföring och beskattningsväsen. (1) Bidrag	Titel		Klassificering av	Bidragsbestämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59	
		PK	LK							
1.1	<i>Brandförsvar</i>									
1.10	K Bidrag till förebyggande och släckning av brand. (XII)	x		1.1	1b	1974:343 äs 1970:351	x	x	x	x
1.11	K Beredskap för oljebekämpning till sjöss. (XII)	x		IV.2	1b	Beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall 1944:697				
1.12	I Bidrag till kommunerna för upprättande av brandstationer. (XI)	x		1.1	1b		136	103	137	126
1.13	I Bidrag till kommunerna för anläggande av branddammar för allmänna ändamål. (XI)	x		1.1	1b	Beslut av Kungl. Maj:t 1951-01-26	514	365	471	488
1.2	<i>Övrigt Taxering</i>									
1.20	K Kostnader för årlig taxering. (VII)	x		1.1	1a	1928:379 äs 1954:205 1956:623 o. 1971:399	360	567	1 059	2 662
1.21	K <i>Domstolsväsendet</i> Understöd för utomprocessuell rätts- hjälp. (II)		x	III.2	1b	1) 1919:639 äs 1965:301 2) 1946:619 äs 1965:302 1969:122	x	x	x	x
1.22	K Ersättning till domares vittnen och parter. (II)	x		1.1	1b					
1.3	<i>Civilförsvaret och familjebidrag</i>									
1.30	K Familjebidrag. (IV)	x		1.1	1b	1946:99 ä.s. 1968:425	26 574	16 559	25 860	31 966
1.31	I Bidrag till byggande av skyddsrum. (IV)	x		1.1	2b	1963:268	9 239	9 461	8 310	6 420
1.32	K Drift av skyddsrum. (IV)	x		1.1	1b	Anslaget beviljas år från år.				
1.33	I Civilförsvaret: Anskaffning av skyddsrum m.m. för delprogrammen ledning i krig, skydd för allmänheten och undsättning. (IV)	x		1.1	1b	Civilförsvarslagen 1960:74 ä.s. 1971:619. Civilförsvarskungörelsen 1960:371 ä.s. 1972:457.				
1.34	K Totalförsvarsverksamhet.	x		1.1	1b	1970:301 ä.s. 1971:1139				
1.35	K Ersättning till kostnader för kommunal beredskap. (XII)	x		I:1	1b	1964:63 ä.s. 1971:134				
1.36	K Utbildning och övningsverksamhet. (XI)	x		I:1	1b	1) 1944:546 ä.s. 1948:44 2) 1948:662	45 1*	45	43	42
1.37	I Bidrag till byggande av branddammar för civilförsvaret.	x		I:1	1b	Kbr 26/1 1951 ä.s. kbr 7/12 1956	36	365	493	412
1.38	I Bidrag till anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum. (XI)	x		I:1	2b	1) Kbr 24/11 1944 2) Kbr 26/4 1957	1 293	1 479	1 681	1 454
1.4	<i>Polisväsendet</i>									
1.40	K Gottgörelse till polisdistrikten. "Statspolisen". (XI)	x		I:1	1bI	1) 1932:532 Kungörelse 26 maj 1954	11 607	14 729	20 370	22 091
1.41	K Bidrag till reservpolisorganisationerna m. m. (XI)	x		I:1	1bI	1932:532	878	949	1 276	1 062
1.42	K Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden. (XI)	x		I:1	1bI	15 § 2 polislagen	12 621	17 839	21 149	21 533
1.43	K Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m.m. (XI)	x		I:1	1b	Kungl. Maj:t beslutar i varje enskilt fall.	511	792	1 345	1 171
1.44	K Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av spioneri m.m. (XI)	x		I:1	1b	1) 1946:408 2) Kbr. 1953-02-13	4 274	4 036	5 840	6 461
1.45	K Bidrag till främjande av rekrytering av vissa polisdistrikt. (XI)	x		I:1	1bI	Kbr. 27/5 1955	4	19	49	39
1.5	<i>Folkbokföring</i>									
1.50	K Ersättning till Göteborgs stad för vissa kostnader för folkbokföringen. (VII)	x			3c	Avtal mellan staten och Göteborgs stad 1) 30/4 1954 2) 21/3 1958	53	57	57	65

1 N. R.	Rätts- och samhällsskydd samt folk- bokföring och beskattningsväsen. (2) Bidrag	Titel		Klassifice- ring av	Bidragsbe- stämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59
		PK	LK						
				styr- kon- rela- struk- tioner tion					
1.51	K Ersättning till Malmö stad för vissa kostnader för folkbokföringen. (VII)	x		3c	Kbr. 30/4 1954, av- tal mellan staten och Malmö stad.	27	29	30	33
1.52	K Ersättning till Stockholm, Göteborg och Malmö för vissa kostnader för folkbokföringen. (VII)	x		3c	Avtal mellan staten och Stockholms stad.				
1.53	K Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för folkbokföringen. (VII)	x		3c	31/5 1957 Avtal			692	66

Huvudlinjer i bidragens konstruktion

- 1.10 Statsbidrag för huvudmans kostnader i samband med släckning av brand bl. a. med 2 kr 50 öre/deltagare och timme (1957). Uppgifter, om transfereringarna mycket svåra att uppskatta.
- 1.11 Bidrag till kommun för oljebekämpning i kustområdena. (Transfereringen för 1970/71 uppskattad.)
- 1.12 Statsbidrag med 1/3 av anläggningskostnaderna dock max. 6 000 kr.
- 1.13 Bidraget utbetalas och disponeras av civilförsvarsstyrelsen.
- 1.20 Bidrag för kostnader som uppstår på grund av 15 § 1 mom. taxeringsförordningen 1928:379, ändrad senast 1954:205 samt 16 § 1 och 2 mom. taxeringsförordningen 1956:623, omtryckt 1971:399.
- Fr. o. m. 1 januari 1967 förstatligades uppbördsväsendet varpå transfereringen till städerna, för medverkan i taxeringsarbetet enligt 16 § 1 mom. 1 taxeringsförordningen bortföll. Fr. o. m. 1 januari 1967 återstår transfereringar till kommunerna, för kommunernas medverkan i taxeringsarbetet enligt 16 § 2 mom. 1 taxeringsförordningen.
- 1.21 Bidraget redovisas under "Socialvård och socialförsäkring".
- 1.22 Kommun äger rätt till statsbidrag för kostnader för borgerlig medling med 50 % av kostnaderna dock max. 40 kr/medling.
- 1.30 Kommun äger rätt till statsbidrag för familjebidrag med 100 % av familjepeningen och 88 % för bostadsbidraget, näringsbidraget och sjukbidraget.
- 1.31 Statsbidrag till kommun för kostnad i samband med byggande av skyddsrum. Bidraget är starkt beroende av arbetsmarknadssituationen. Fr. o. m. budgetåret 1972/73 redovisas bidraget under Civilförsvaret 1.33.
- 1.32 Statsbidrag till åtgärder som kommun vidtagit för att ställa i ordning lokaler vilka anordnats som allmänna skyddsrum med statsbidrag men som ej längre tas upp i organisationsplanen för civilförsvansområden. Fr. o. m. budgetåret 1972/73 redovisas bidraget under Civilförsvaret 1.33.
- 1.33 Statsbidrag med 2/3 av de kommunala kostnaderna. Bidraget är sammanslaget av 1.31 och 1.32.
- 1.34 Medlen utbetalas av arbetsmarknadsstyrelsen, samtliga länsstyrelser och försvarets civilförvaltning.
- 1.35 Ersättning till kommunerna för beredskapsplanläggning enligt 7 § i lagen om kommunal beredskap med 90 % av planeringskostnaderna.
- 1.36 Ersättning för kostnader för instruktörsarvodet och förbrukningsmateriel vid skolundervisning i olycksfallsvård och brandskydd.
- 1.37 Statsbidrag utgår med 50 % av de beräknade kostnaderna.
- 1.38 Statsbidrag med 2/3 av kommunens beräknade kostnader. Huvudparten av bidragen går till skyddsrum i skolor.
- 1.40 Enligt 15 § 1 andra stycket polislagen gottgöres stad som skall tillhandahålla statspolis, av statsverket del av stadens kostnader för avlöning, pensionering, begravningshjälp och andra förmåner åt polispersonalen.
- 1.41 Statsbidrag med 1/3 av de sammanlagda löneförmånerna.
- 1.42 Statsbidrag med 50 % av lönekostnaderna, familjeunderstöd, begravningshjälp samt för sjukvård och skada som åsamkats vid tjänstgöring.
- 1.43 Bidrag bestäms av Kungl. Maj:t enligt av riksdagen godkända grupper. Bidraget bestäms med viss andel av vederbörande polisdistrikts kostnader.
- 1.44 Statsbidrag utgår vid användande av statspolispersonal för vissa särskilda uppgifter.
- 1.45 Statsbidrag utgår till polisdistrikt, för rekrytering och grundläggande utbildning av polispersonal, med belopp motsvarande löne- och resekostnader.
- 1.50 Ersättning för stadens kostnader för tryckning av register.
- 1.51 Ersättning för stadens kostnader för tryckning av register.
- 1.52 Ersättning för städernas kostnader för tryckning av register.
- 1.53 Ersättning för stadens kostnader för tryckning av register.

2 N. R.	Fastighetsförvaltning och bostadsför- sörjning. (1) Bidrag	Titel		Klassifice- ring av	Bidragsbe- stämme- lser	55/56	56/57	57/58	58/59
		PK	LK						
				styr- kon- rela- struk- tion er tion					
2.1	<i>Hysesfastigheter</i>								
2.10	I Bidrag till anordnande samt till om- och tillbyggnad av ålderdomshem. (V) (Redovisas under socialvård och socialförsäkring)	x		I:2 1d (klas- sifice- ring enl. äld- rings- vård)	1953:339	12 054	11 980	11 889	7 951
2.11	I Bidrag till inrättande av pensionärs- hem. (V) (Redovisas under socialvård och socialförsäkring)	x		I:2 1d (klas- sifice- ring enl. äld- rings- vård)	1939:462 ä.s. 1958:483	8 579	8 005	11 705	8 014
	<i>Skogsfastigheter</i>								
2.12	I Åtgärder för ökad skogsproduktion. (IX)	x		IV.2 2b	1940:599 ä.s. 1960:327	x	x	x	x
2.13	I Bidrag till skogsförbättringar. (IX)	x		IV.2 2b	1948:239 O. 1960:324 ä.s. 1961:109	x	x	x	x
	<i>Tjänstebostäder</i>								
2.14	I Bidrag till bostäder för lärare inom det obligatoriska skolväsendet. (VIII) (Redovisas under undervisning och annan kulturell verksamhet)	x		I.1 1a	1) 1946:887 ä.s. 1960:387 2) 1960:387 ä.s. 1967:470	4 149	3 981	5 652	3 733
2.15	K Övergångsbidrag till tjänstebostäder (lärare). (VIII) (Redovisas under undervisning och annan kulturell verksamhet)	x		I:1 1a	1946:887 ä.s. 1960:387	204	171	172	155
2.16	I Bidrag till anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden. (XI) (Redovisas under socialvård och social- försäkring)	x		IV.2 1b	1921:687 ä.s. 1947:393	75	155	25	—
	<i>Bostadspolitiska åtgärder</i>								
2.20	K Bostadstillägg för barnfamiljer m. m. (V)	x		III.2 1b	1968:426 O. 1971:1258 ä.s. 1972:47				
2.21	I Pensionärsbostadsbidrag. (V) (Redovi- sas under socialvård och socialförsäk- ring)	x		(II.2) IV.2 2d	1948:547 ä.s. 1962:542				
2.22	K Bostadstillägg för pensionärer. (V)	x		IV.2 1d	1958:483 ä.s. 1962:125	160	274	450	572
	<i>Övrigt</i>								
2.30	I Ersättning vid bildande av naturvårds- reservat. (IX)	x		IV.3 2b	Meddelande från statens naturvårds- verk NI 1968				
2.31	K Vård av naturvårdsområden. (IX)	x		IV.3 2b	Prop. 1972:1 bil. 11				
2.32	I Vissa väg- och flottledsbyggnader. (IX)	x		IV.2 2b	1943:530 O. 1957:142 ä.s. 1967:376	x	x	x	x
2.33	K Allmän fastighetstaxering 1957. (VII)	x		I.1 3c	Kommunalskatte- lagen 1928:370 12 § 1 mom. ä.s. 1954:46				
2.34	I Bidrag till Stockholms läns landsting för förvärv av mark till Danderyds sjukhus. (V)	x		I:2 3c	Avtal				

Huvudlinjer i bidragens konstruktion

2.10 Statsbidrag till kommun eller kommunalförbund för anordnande och omfattande om- och tillbyggnad av ålderdomshem. Bidrag utgår, beroende på skatteunderlaget, vid nybyggnad med 10–50 % av kostnaden/vårdplats. Bidraget upphörde vid utgången av 1965, då det m. fl. avlöstes av det allmänna skatteutjämningsbidraget till kommunerna. Beviljade anslag utbetalades t. o. m. 1968/69.

2.11 Statsbidrag till kommun med $(15-25) - (60-80)\%$ av kommunens kostnad för inrättande av pensionärshem. Procentsatsen varierar med uttaxering per inkomstskattekrona efter avdrag för understöd av skatteutjämningsmedel. Bidraget upphörde vid utgången av 1958. Beviljade anslag utbetalades t. o. m. budgetåret 1962/63.

2.12 Kommer i fråga då kommun äger skogsfastigheter och kommun är medlem i ett samverkansområde.

2.13 Kommer i fråga då kommun äger skogsfastigheter.

2.14 1) Statsbidrag med 20 000 kr/nybyggd eller nyinredd tjänstebostad för ordinarie folkskolelärare och 14 000 kr/tjänstebostad för annan lärare.

2) Statsbidrag utgår för anskaffande av lärarbostad vid skola inom landskommun, såvida icke skolan är belägen på ort, som vid senast företagna folkräkning upptagits såsom tätort med minst 200 invånare.

Statsbidrag utgår med 18 000 kr för varje lärarbostad. I de fyra nordligaste länen utgår tillägg med 4 000 kr för varje lärarbostad.

2.15 Förevarande bidrag utgår till skoldistrikt, som under de tjugo åren 1927–1947, vilka närmast föregick ikraftträdandet av nu gällande bidragssystem, (se ovan) verkställt nybyggnad av tjänstebostad eller nedlagt mera avsevärda kostnader på om- eller tillbyggnad av tjänstebostad. Bidrag utgår med visst belopp per byggnadsåtgärd.

2.16 Statsbidrag utgår med 1/3 av beräknad byggnads- eller inköpskostnad, dock max. 25 000 kr för provinsialläkarbostad. För rikets ödemarksområden utgår 2/3 av kostnaderna dock max. 35 000 kr.

2.20 Statsbidrag utgår med 60 % av kostnaden för bostadstillägg dock högst med belopp motsvarande 12 kr/mån. för varje helt 25-tal kr varmed familjens bostadskostnad överstiger 400 kr/mån. Vid beräkningen beaktas dock icke sådan del av bostadskostnad som överstiger för familj med ett eller två barn 650 kr/mån, tre eller fyra barn 800 kr/mån, fem eller flera 925 kr/mån.

2.21 Ett löpande pensionärsbostadsbidrag för anordnande av pensionärlägenheter i kommunala och allmännyttiga bostadsföretag. Bidraget utgår med 3 kr 80 öre – 12 kr 50 öre/kvm bostadslägenhetsyta, beroende på den kommunala uttaxeringen.

2.22 Statsbidrag utgår till kommun som genom hyresavtal upplåter lägenhet till pensionär eller lämnar sin medverkan vid dylikt avtal mellan fastighetsägare och pensionär. Bidrag utgår med 175 kr – 625 kr/år och pensionärer beroende på kommuns skattekrona/invånare.

2.30 Bidrag kan ges till kommun, landsting, stiftelser eller i vissa fall till riksorganisation.

Bidragets storlek varierar beroende på om området är av lokalt – regionalt – riksintresse. Vidare bör högre bidrag kunna påräknas ju större de vetenskapliga eller kulturella naturvårdsvärdena är inom det område som säkerställs genom bidraget. Procentsatsen kan också påverkas av tillgången på disponibla medel. Bidragen har hittills varierat mellan 10 och 60 %.

2.31 Bidrag med högst 50 % av kostnaden för skötsel. Försöksverksamhet. Bidrag för landskapsvårdande åtgärder.

2.32 Statsbidrag till skogshuvudväg, flottningsleder med 40–50 % av kostnaderna om verksamheten har väsentlig betydelse för skogsbruket.

2.33 Ersättning för kostnader för tryckning av register.

2.34 Statsbidrag till Stockholms läns landsting för förvärv av mark till Danderyds sjukhus.

3 N. R.	Byggnads- och planväsen, gatu- och parkförvaltning, fritidsförvaltning. (1) Bidrag	Titel		Klassifice- ring av	Bidragsbe- stämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59	
		PK	LK							
3.1	<i>Stadsbyggnad (byggnads- och planväsen)</i>									
3.10	I Statsbidrag till vissa plankostnader. (Regionplaner resp. översiktlig plane- ring.) (XII)	x		1.1	1b	1958:163	-	1	-	1
3.11	I Statsbidrag till upprättande av bygg- nadsplaner. (VI)	x		1.1	1d	1948:411	17	18	15	11
3.2	<i>Gator och vägar</i>									
3.20	K Bidrag till underhåll av vägar och gator. (VI)	x		II.2	1b	1943:431 O. 1971:948 ä.s. 1972:186	32 161	47 429	48 142	53 095
3.21	I Bidrag till byggande av kommunala vä- gar och gator. (VI) * Äldre anslag Stensättning av vägar.	x		II.2	1b	1943:431 O. 1971:948 ä.s. 1972:186	40 451 1 140*	50 905	81 981	84 391
3.22	I Statsbidrag för kostnader till följd av övergången till högertrafik. (VI)	x		I.1	2b	1964:99 ä.s. 1968:535				
3.23	I Statsbidrag till upprustning av väg- belysning i vissa fall. (VI)	x		III.3	2b	1971:957				
3.24	I Säkerhetsanordningar vid järnvägs- korsningar. (VI)	x		II.2	2b	1) 1933:469 ä.s. 1964:147 2) K.br 21/10 1955 3) K.br 3/5 1963				
	<i>Fritidsanläggningar</i>									
3.25	I Stöd till idrotten: Anläggningsstöd. (IX)	x		IV.2	2b	1) Naturvårdsverkets publikation 1970:10 2) 1969:323 ä.s. 1971:372				
3.26	I Fritidsfiske. (IX)	x		IV.2	2b	1) K.br 23.5.1969 2) § 10 kap. 2 vat- tenlagen				

59/60	60/61	61/62	62/63	63/64	64/65	65/66	66/67	67/68	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73
24	-	-	1 230	-	381	-	-	-	350	532	13	162	321
-	1												
51 368	65 991	60 727	66 612	66 733	78 328	79 050	86 631	89 307	92 996	99 365	123 618	125 599	142 010
87 752	100 256	125 731	123 871	243 164	211 026	251 097	281 009	260 471	276 453	309 582	295 097	308 442	322 558
				1 259	44 484	51 120	67 993	97 574	10 942	4 440*	495*		
											x	x	x
	29	6	-	-	-	65	780	-	-	-	-	-	-
										5 511	4 955	8 012	12 618
										x	x	x	x

Huvudlinjer i bidragens konstruktion

- 3.10 Statsbidrag med 60 % av kostnaderna för genomförande av byggnadsplan. Om statsbidrag till kostnaderna för upprättande eller ändring av regionplan beslutar Kungl. Maj: t efter ansökan i varje särskilt fall.
- 3.11 Statsbidrag utgår till kommun för upprättande av byggnadsplan efter en graderad skala beroende på antalet skattekonor/invånare. Bidraget varierar mellan 20 och 50 % av kommunens kostnader.
- 3.20 I mån av tillgång på medel utgår statsbidrag med 95 % av driftkostnaderna för väg- och gatunderhållning i städer och stadsliknande samhällen.
- 3.21 I mån av medel utgår statsbidrag med 95 % av kostnaderna för byggande av vägar och gator i städer och stadsliknande samhällen. Kungl. Maj: t kan om särskilda skäl föreligger besluta om högre bidragsprocent.
- 3.22 Ersättning av statsmedel för kostnader till följd av övergången till högertrafik. Ersättning för ombyggnad och projekt för spårvägstrafiken, väg- och gatunderhållning etc.
- 3.23 Till upprustning av vägbelysning som anordnats av annan än väghållaren på sådan del av allmän väg som sträcker sig genom tätbebyggt område lämnas statsbidrag med 50–55 % av kostnaderna.
- 3.24 Statsbidrag kan utgå med 90 % av kostnaderna för de åtgärder väghållare vidtagit för siktförbättringar vid järnvägs korsningar.
- 3.25 Statsbidrag utgår enligt följande:
- 1) Anläggningar för friluftsliv.
Friluftsgårdar, mottagningscentraler, raststugor, spår och leder, förvärv av mark för anläggningar etc. med 30 % av anläggningskostnaderna.
Elljusspår med 30 % av anläggningskostnaderna dock max. 4 000 kr/km.
Friluftsbad med 30–60 % av anläggningskostnaderna.
Badbassänger med 30 % av anläggningskostnaderna dock max. 100 000 kr.
Campingplatser med 30–50 % av anläggningskostnaderna.
Semesterstugor med 30–50 % av anläggningskostnaderna dock max. 10 000 kr/stugenhhet.
Fjällstugor med 100 % av anläggningskostnaderna.
 - 2) Hamnar för fritidsbåttrafik.
Hamnar, bryggor för fritidsbåtar med max. 50 % av anläggningskostnaderna. Om särskilda skäl föreligger kan högre procentsats tillämpas.
- 3.26 Statsbidrag har under perioden beviljats med 50–80 % av förrättningskostnaderna för bildande av fiskevårdsområde som är öppet för allmänheten.

4 N. R.	Hamnar, kommunikationer och närings- liv. (1) Bidrag	Titel		Klassifice- ring av	Bidragsbe- stämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59
		PK	LK						
4.1	<i>Hamnar</i>								
4.10	I Byggande av tunnelbana. (VI)	x	x	II.2 1b	1965:138 ä.s. 1971:956				
4.11	I Bidrag till allmänna hamnar och far- leder. (VI)	x		IV.2 2b	1928:328 ä.s. 1963:156		x	x	x
4.12	I Byggande av fiskehamnar. (IX)	x		IV.2 2b	1948:525 O. 1971:384	2 308	1 763	1 448	1 775
4.13	K Bidrag till byggande och underhåll av +I mindre hamnar och farleder. (VI)	x		IV.2 2b	1935:189 ä.s. 1964:282		365	541	123
4.14	I Bidrag till småbåtshamnar m.m. (VI)	x		IV.2 2b	1) 1935:189 ä.s. 1964:282 2) Naturvårdsverkets publikation 1970:10				
4.2	<i>Flygplatser</i>								
4.20	I Bidrag till flygplatser. (VI)	x		före 1b 1968 IV:3 därefter II:2	1) Prop. 1970:200 2) Prop. 1971:1 bil. 8				
4.3	<i>Regional politik</i>								
4.30	I Statligt regionalpolitiskt stöd. (XI)	x		IV.2 2b	1970:180 ä.s. 1972:297				
4.31	K Regionalpolitiskt transportstöd. (XI)	x		IV.2 2b	1970:592 ä.s. 1973:895				
4.32	K Särskilda stödåtgärder i glesbygder. (XI)	x		IV.2 1bl	Ämbs. skr. 1971- 02-18, ä.s. 1972-01-28				
4.4	<i>Övrigt</i>								
4.40	K Bidrag till lokal landsbygdstrafik. (VI)	x		IV.2 2a	1973:639				

Huvudlinjer i bidragens konstruktion

- 4.10 Statsbidrag utgår i mån av medel med 95 % av kostnaderna.
- 4.11 Statsbidrag till byggande av handelshamnar med högst 2/3 och för farleder med högst 9/10 av beräknade byggnadskostnader. Bidraget överförs budgetåret 1966/67 till bidrag till småbåtshamnar.
- 4.12 Statsbidrag med max. 90 % av de verkliga kostnaderna. Statsbidrag utgår till kommun samt om särskilda skäl föreligger till aktiebolag och enskild förening.
- 4.13 I mån av medel utgår bidrag med 50 % av ny-, till- eller ombyggnad av hamnar, bryggor avsedda att tjäna den mindre sjöfarten och motorbåtstrafiken. För markförvärv utgår 70 % av den skäligen kostnaden. Bidraget överförs budgetåret 1966/67 till bidrag till småbåtshamnar.
- 4.14 Anslaget utbetalas och disponeras av sjöfartsstyrelsen. Bidraget överförs budgetåret 1969/70 till bidrag till småbåtshamnar och utgår om ej särskilda skäl föreligger med 50 % av anläggningskostnaderna.
- 4.20 Före 1968 träffades avtal i varje särskilt fall mellan stat och kommun om statsbidrag till investering och drift av flygplatser. Fr. o. m. budgetåret 1971/72 lämnas investeringsbidrag till kommuner motsvarande ränte- och avskrivningskostnader.
- 4.30 Statsbidrag utgår som lokaliseringssöd, utbildningssöd, sysselsättningsstöd samt flyttningssöd. Bidraget kommer endast i fråga då kommun är engagerad i en affärsdrivande verksamhet inom stödområdet.
- 4.31 Statsbidrag utgår med 15–35 % av fraktkostnaderna beroende på geografiskt läge.
- 4.32 Bidrag till vissa arbetsprojekt drivna i kommunal regi där staten står för personalkostnaderna medan kommunerna står för övriga kostnader.
- 4.40 Statsbidrag utgår med 50 % – 75 % av bidragsgrundade kostnader till kommun som antagit lokal trafikförsörjningsplan för icke ekonomiskt bärkraftig lokaltrafik på landsbygdslinje.

5 N. R.	Industriell verksamhet. (1) Bidrag	Titel		Klassifice- ring av	Bidragsbe- stämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59
		PK	LK						
				styr- kon- rela- struk- tioner tion					
5.1	<i>Vatten och avloppsverk</i>								
5.10	I Bidrag till anläggningar för vatten- försörjning och avlopp. (IX)	x		I:1 1d	1953:40 ä.s. 1967:374 K.br. 21/10 1966 ä.s. K.br. 18/5 1967	29 147	23 601	24 949	34 742
5.11	I Bidrag till kommunala avloppsre- ningsverk. (IX)	x		I:1 1b	1968:308 ä.s. 1971:914				
5.2	<i>Renhållning</i>								
5.20	I Stöd till avfallsbehandling. (IX)	x		I:1 2b	1972:280				

59/60	60/61	61/62	62/63	63/64	64/65	65/66	66/67	67/68	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73
30 805	48 336	55 606	51 730	63 587	61 587	67 255	84 479	98 847					
									78 756	82 362	72 567	160 702	315 849

Huvudlinjer i bidragens konstruktion

5.10 Bidragets storlek varierar med kommunens skattekraft. I mån av tillgång på medel utgår statsbidrag för anläggningar för vattenförsörjning och avlopp motsvarande 60 % av det kapitaliserade värdet av anläggningens beräknade kostnad. Dock högst med 75 % av de beräknade anläggningskostnaderna.

5.11 Bidrag bestäms med hänsyn till reningsgraden och utgår med belopp som motsvarar lägst 30 och högst 50 % av kostnaderna för ny-, till- eller ombyggnad av reningsverk samt från ledning från detta till utsläppspunkten. Bidrag till en och samma anläggning får överstiga 5 milj. kr endast om särskilda skäl föreligger.

5.20 Statsbidrag utgår med max. 50 % av kostnaderna för anläggningen och de anordningar som tillhör den, om ej anläggningen bedömes bli lönsam från företagsekonomisk synpunkt. Bidragsgivningen prövas av Kungl. Maj: t.

6 N.R.	Undervisning och annan kulturell verksamhet. (I) Bidrag	Titel		Klassificering av styrrela- tioner	Bidragsbestämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59	
		PK	LK							
<i>Skoladministration</i>										
6.10	K Statsbidrag till skoldirektör och skolledares (rektors) löner. (VIII)	x		I:1	1bl	1958:665 O. 1971:348				
6.11	K Bidrag till skolekreterare. (VIII)	x		I:1	1bl	K.br. 5/6 1963 ä.s. K.br. 29/5 1964				
<i>Lokaler och inventarier för skolväsendet</i>										
6.20	I Bidrag till byggnadsarbeten m.m. vid yrkesskolor. (VIII) Fr. o. m. budgetåret 1966/67 redovisas bidraget under Bidrag till byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet. (p. 6.22) Bidraget fördelas %-uellt på landsting och kommun efter den %-uella andelen av bidrag till verkstadsskolor 1) 30 % landsting 2) 70 % kommun	x	x	IV:1	1d	1957:480 ä.s. 1964:454	2 801 156*	4 507	14 936	22 062
6.21	K Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten för folkskoleväsendet. (VIII)	x		I:1	1b	1936:45 ä.s. 1958:665 samt brev till SÖ 1968-02-16	1) 887 2) 2 070 2 958	1 352 3 155 3 056	4 481 10 455 2 966	6 619 15 443 3 034
6.22	I Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m. (VIII) Under bidraget redovisas fr. o. m. budgetåret 1966/67 även bidrag till elevhemsbyggnader och bidrag till byggnadsarbeten vid yrkesskolor.	x		I:1	1d	1945:882 O. 1962:479 ä.s. 1971:1273	52 247	63 885	62 758	76 168
6.23	I Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler. (VIII)	x		I:1	1b	1963:45 ä.s. 1958:665	281	417	267	211
6.24	K Hyresbidrag för undervisningslokaler. (VIII)	x		I:1	1b	1) 1936:45 ä.s. 1952:559 2) K.br. 1/6 1956	1 818	3 013	2 967	324*
6.25	I Bidrag till byggnadsarbeten för lantbrukets yrkesutbildning. (VIII)		x	I:1	2b	1) 1939:910 ä.s. 1960:45 2) 1961:405 ä.s. 1972:139 3) 1949:455 ä.s. 1971:156	1 492	1 983	2 021	828
6.26	I Bidrag till byggnadsarbeten vid skogsbrukets yrkesutbildning. (VIII)		x	III:1	2b	Ämbs.skr. 1971-04-23 ä.s. 1972-04-14				
6.27	I Bidrag till maskinmateriel för maskinundervisning. (VIII)		x	IV:1	2b	1949:455 ä.s. 1971:156	151	99	159	82
<i>Skolmältider</i>										
6.30	K Bidrag till anordnande av skolmältider. (VIII)	x		III:2	1d	1946:553 O. 1959:352 ä.s. 1965:451	26 449	24 188	21 767	21 961
6.31	I Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmältider. (VIII)	x		III:2	1d	1946:553 O. 1959:352 ä.s. 1965:451	714	422	337	273
<i>Skolskjutsar och inackordering</i>										
6.32	K Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga elever. (VIII)	x		II:2	1b	1932:589 ä.s. 1965:452	30 512	33 207	40 257	43 010
6.33	K Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem eller enskilda hem. (VIII)	x		II:2	1a	1932:589 ä.s. 1965:452	1 999	1 492	1 665	1 296
6.34	K Bidrag till centralisering av fortsättningskoleväsendet. (VIII)	x		II:2	1a	1932:589 ä.s. 1952:603	1 095	1 296	1 332	
<i>Skolhälsovård</i>										
6.35	K Bidrag till hälsovården vid kommunala flickskolor, kommunala realskolor, praktiska kommunala realskolor samt högre folkskolor och yrkesskolor. (Bidrag till hälsovården vid vissa högre kommunala skolor.) (VIII)	x		I:1	bl	1944:584 ä.s. 1957:491	232 179 4	188 12	205 6	
6.36	K Bidrag till hälsovården vid folk- och småskolor. (Bidrag till arvoden åt skolläkare.) (VIII)	x		I:1	1a	1944:585 ä.s. 1957:490	1 541	1 596	1 962	
6.37	K Bidrag till arvode åt skolläkare för folkskolan. (VIII)	x		I:1	1a	1944:585 ä.s. 1957:490				
6.38	K Avlöning åt folkskolans distriktsöverläkare. (VIII)	x		I:1	1bl	1944:585 ä.s. 1957:490				

59/60 60/61 61/62 62/63 63/64 64/65 65/66 66/67 67/68 68/69 69/70 70/71 71/72 72/73

26 578 35 951 39 444 38 937 46 866 47 386 57 856

7 973 10 785 11 833 11 681 14 060 14 216 17 357
 18 605 25 166 27 611 27 256 32 806 33 170 40 499
 2 952 2 949 3 626 3 021 2 924 2 992 3 332 2 220 1 618 1 992 2 885 1 542 1 572 1 271

85 241 66 037 80 891 105 687 113 912 125 995 126 693 182 385 258 048 313 970 284 604 269 605 289 013 220 142

192 317 13
 9* 1* 17* 356*

2 458 2 096 546 1 609 2 728 7 019 4 614 7 402 4 316 3 380 4 160 1 598 739 1 794

65 2 780

102 139 111 189 64* 28*

21 444 20 271 18 381 16 533 15 105 14 752 17 165 x x 42*

272 76 157 154 96 69 63

45 642 46 925 53 823 59 536 68 956 73 906 77 231 743* 4* 3* 19*

1 852 1 882 1 421 1 532 1 380 1 408 1 207 1* 4*

6 N. R.	Undervisning och annan kulturell verksamhet. (2) Bidrag	Titel		Klassifice- ring av		Bidragsbe- stämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59
		PK	LK	styr- rela- tion	kon- struk- tion					
6.39	K Resekostnadsersättning åt skolläkare vid folk- och småskolor. (VIII)	x		I:1	1b	1945:17	42	42	38	34
6.40	K <i>Elevhem</i> Bidrag till avlöning av föreståndare vid skolhem för lärljungar vid högre skolanstalter. (VIII)	x		II:2	1bl	1945:594 ä.s. 1971:217	62	69	66	82
6.41	K Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid folkskolans skolhem. (VIII)	x		II:2	1bl	1948:208 ä.s. 1956:335	940	787	792	
6.42	I Bidrag till inrättande av skolhem för elever vid högre läroanstalter. (VII)	x		II:2	1b	1945:594 ä.s. 1971:217	1 308	576		
6.43	I Bidrag till inrättande av elevhem inom det allmänna skolväsendet. (VIII)	x		II:2	1b	1936:202	357*	—	2 874	2 401
6.5	<i>Pedagogiska anordningar för skolväsen- det</i>									
6.50	K Bidrag till skolbiblioteken i folkskolan. (VIII)	x		I:1	1a	1955:506 ä.s. 1957:275		—	—	—
6.51	K Bidrag till skolbiblioteken vid högre kommunala skolor. (VIII)	x		I:1	1a	1955:506				
6.52	K Pedagogiskt utvecklingsarbete inom det +I allmänna skolväsendet. (VIII)	x		I:1	b	K.br. 15/3 1963 ä.s. 29/10 1964 Bidragens storlek och inriktning beslutas från fall till fall. 1969:54 ä.s. 1971:103 Ämbs.skr. 21 apr. 1972 ä.s.				
6.53	I Bidrag till vissa särskilda skoländamål. (VIII)	x		IV:1	b	Bidragen beslutas av Kungl. Maj:t från fall till fall. K.br 18/4 1958 ä.s. 2/6 1961				19
6.6	<i>Grundskolan</i>									
6.60	K Bidrag till driften av grundskolor. (VIII)	x		I:1	1bl	1958:665 O. 1971:348				
6.61	K Bidrag till driften av folkskolor (bidrag till löner vid folk- och småskolor). (VIII)	x		I:1	1bl	1934:199 ä.s. 1955:403	5 369	547 674	602 008	653 863
6.62	K Bidrag till driften av högre kommunala skolor. (VIII)	x		IV:1	bl	1) 1951:451 2) 1958:665 ä.s. 1971:348	1 647	38 145	42 527	45 764
6.63	K Bidrag till högre folkskolor och fort- sättningsskolor: lönebidrag samt drift- bidrag. (VIII)	x		I:1	1bl	1) 1934:199 2) 1951:541 ä.s. 1955:705	7 261 232	7 904	7 490	
6.64	K Försökskostnadsbidrag. (VIII)	x		IV:1	1a	1) K.br. 30/6 1955 O. 22/2 1957 2) 10/5 1957 1946:292 ä.s. 1954:825	205	371	514	2 464
6.65	K Bidrag till fria böcker. (VIII)	x		II:1	1a	1) 1947:400 ä.s. 1954:826	9 580	9 882	10 009	30*
6.66	K Bidrag till undervisningsmateriel vid folk- och småskolor (bidrag till under- visningsmateriel). (VIII)	x		I:1	1a	2) Beslut sker i varje särskilt fall.	2 753	2 730	2 767	10*
6.67	K Bidrag till svensk undervisning i utlan- det. (VIII)	x		I:1	1bl	1) 1968:321 ä.s. 1971:206				
6.68	K Bidrag till avlöning åt lärare m. m. vid vissa sjukvårdsanstalter och barn- hem. (VIII)	x	x	I:1	1bl	2) Ämbs.skr. 3/3 1972 1) 1934:199 2) 1948:203 ä.s. 1955:430	529	531	565	700
6.69	K Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hus- hållsgöromål vid särskilda anstalter. (V)	x	x	IV:1	2bl	3) 1960:507 1) 1920:573 2) 1931:191 ä.s. 1950:479	2	—		
6.7	<i>Gymnasieskolan</i>									
6.70	K Bidrag till gymnasieskolan. (VIII)	x		III:1	1bl	1966:155 O. ä.s. 1972:313	585 80*	398 53*	335 105*	353 203*

59/60	60/61	61/62	62/63	63/64	64/65	65/66	66/67	67/68	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73
30	30	22	4*										
59	82	109	97	85	205	184	245	328	299	367	232	181	118
1 825	2 648	1 175	1 818	3 094	2 130	4 055	x	x	x	x	x	x	x
4 056	4 028	4 082	2 345	157	-	369	154	13*					
			12 635	15 530	16 968	9 942	1 131*	434	539	393	535	570	436
31	36												
1139350 1337551 1415011 1805857 2048622 2219965 2908720 3082144 3584843 3762935													
771 793	784 207	885 037	995 368										
57 307	58 480	62 916	68 947	65 035	68 514	51 281	41 791	28 070	16 960	14 029	7 069	2 886	828
3 734	5 202	8 122	9 942	16 968	15 530	12 635	431*						
										x	x	x	x
712	708												100
358	370	590	753	2 271	3 485	19 333	750 537	847 576	846 808	1037016	1051811	1 211 044	1 254 935

6 N.R.	Undervisning och annan kulturell verksamhet. (3) Bidrag	Titel		Klassifice- ring av	Bidragsbe- stämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59	
		PK	LK							
				styr- kon- rela- struk- tion tion						
6.71	K Bidrag till kommunala skolor för vuxna. (VIII) Bidrag till 1) grundskolekurser 2) gymnasiekurser	x		IV:1	1bl	1967:452 ä.s. 1972:313				
6.72	K Bidrag till handelsgymnasier. (VIII)	x		IV:1	1bl	1953:528 ä.s. 1966:115	1 687	2 126	2 309	2 482
6.73	K Bidrag till särskild gymnasial utbildning i glesbygd. (VIII)	x		I:1	1bl	Ämb.skr. 23/4 1971				
6.74	K Bidrag till kombinerad korrespondens- och radioundervisning. (VIII)	x		I:1	1bl	1) 1945:593 ä.s. 1950:322 2) Ämb.skr. 30/6 1971	x	x	x	x
6.75	K Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter. (VIII)	x		I:1	1bl	K.br. 2/6 1950 ä.s. K.br. 28/6 1963	x	x	x	x
6.8	<i>Yrkeskolor</i>									
6.80	K Bidrag till driften av lantbrukets yrkesutbildning. (VIII) 1) Lantbrukets yrkesutbildning 2) Specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsbruksstudier.	x		III:1	2b	1) 1950:495 ä.s. 1971:258 1971/ 72 K.br 28/6 1963 2) 1963:493 ä.s. 1971:154	1) 826	798	1 289	1 625
6.81	K Bidrag till skogsbrukets yrkesutbildning. (VIII)	x		III:1	2bl	Ämb.skr. 1971-04-23 ä.s. 1972-04-14				
6.82	K Bidrag till driften av centrala yrkeskolor. (VIII)	x		III:1	1bl	1951:586 ä.s. 1965:482 K.br. 3/6 1965	6 744	12 387	13 835	17 474
6.83	K Bidrag till driften av lokala yrkeskolor. (VIII)	x		IV:1	1bl	1955:504 ä.s. 1963:438 K.br. 27/11 1964 ä.s. K. br. 3/6 1965 K.br. 29/4 1955	23 702 3 705*	33 212	33 551	40 249
6.84	K Bidrag till anordnande av kurser för elektriska installatörer. (VIII)	x		IV:1	1b	ä.s. K.br. 1/6 1956	40	93	49	80
6.85	K Bidrag till fackskolor. (VIII)	x		IV:1	1bl	1958:665 ä.s. 1965:481 K.br. 25/3 1966				x
6.86	<i>Folkhögskolor</i> I Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor. (VIII) Bidrag till: - ny-, till- och ombyggnad - förvärv och iordningställande av byggnad - provisoriska lokaler - första uppsättningen av stadigvarande undervisningsmaterial - uppförande av elevhemsplatser för svårt handikappade.	x		IV:3	2b	1958:480 ä.s. 1969:111			x	x
6.87	I Bidrag till engångsanskaffning av utrustning m. m. till folkhögskolor. (VIII)	x		IV:3	2b	Prop. 1966:42 ä.s. Prop. 1968:1 bil. 10				
6.88	K Bidrag till driften av folkhögskolor. (VIII)	x		IV:3	1bl	1) 1951:837 ä.s. 1955:710 2) 1958:479 ä.s. 1963:253	6 199	6 281	7 611	9 039
6.89	K Bidrag till hälsovården vid folkhögskolor. (Bidrag till arvoden åt skolläkare.) (VIII)	x		IV:3	2a	1946:373 ä.s. 1966:759	26	30	37	23
6.90	K Förberedande samhällsvetenskapliga kurser. (VIII)	x		IV:3	b	K.br 1/6 1956	59	44	30	17*
6.91	<i>Övrig undervisning och kulturell verksamhet</i>									
6.911	K Bidrag till folkbiblioteken. (VIII)	x		IV:3	1a	1955:540 ä.s. 1971:125	8 758	8 545	10 352	10 778
6.912	K Bidrag till särskilda kulturella ändamål. (VIII)	x		IV:3	2b	Kungl. Maj:t beslutat				
6.913	K Bidrag till stadsteatrar och därmed likställda teatrar. (VIII) 1. Avser stadsteatrar som drivs i kommunal regi. 2. Avser statsteatrar där kommun är intressent.	x		IV:3	2bl	Statsbidrag enl. beslut för varje enskild teater.				

59/60	60/61	61/62	62/63	63/64	64/65	65/66	66/67	67/68	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73
							6088	11295	39350	65181	87132	115900	126 145
2 591	2 685	3 641	5 969	11303	18598	23153							
												x	x
x	x	x	x	x	x	x							
x	x	x	x	x	x	x	x						
1 620	1 679	2 173	1 469	10619	14835	14189	16222	18026	18807	18747	15284	28770	28504
				x	x	x	x	x	x	x	11163	11161	15005
19 165	25 340	30 285	34 035	40690	64411	69649							
51 359	59 620	67 720	78 519	95650	136101	140765							
52	37	54	75	84	91	135							
x	x	x	x	x	3097	8225							
281	838	x	x	x	x	x	x	x	7031	4325	x	2581	3168
							x	113	254	108	137	1450	3362
8 723	10 465	10 515	11 596	13322	15788	18709	20534	23544	30557	24973	31558	83700	51502
4	45	7	14	43	2	38	44	39					
-													
6 941	7 228	7 423	7 860	8069	6983	9495	4095	6436	6635	5441	7393	6758	3712
4*				x	x	x	x	x	x	x	355	433	390
				1) 346	372	380	428	475	525	1150	1024	1354	
				2) 11512	11998	16256	16417	19739	22773	21310	24565	32488	

Huvudlinjer i bidragens konstruktion

6.10 Statsbidrag med 79 % av skoldirektörs och biträdande skoldirektörs lönekostnad. (Bidraget redovisas under bidrag till driften av grundskolor och gymnasieskolor.)

6.11 Bidraget redovisas under bidrag till driften av grundskolor respektive gymnasieskolor.

6.20 Statsbidrag till

1) anskaffande av undervisningslokaler enligt följande

Antal skattekronor/invånare	Statsbidrag i % av bidragsunderlaget
högst 5	80 - 70
mellan 5 - 7	75 - 65
” 7 - 9	70 - 60
” 9 - 11	65 - 55
” 11 - 13	60 - 50
” 13 - 15	55 - 45
” 15 - 17	50 - 40
över 17	45 - 35

2) anordnande av elevhem

3) anskaffande av undervisningsmateriel

4) kostnad för årlig undervisning

För skola med enskild huvudman utgår bidrag enligt 3 och 4.

För provisoriska skollokaler utgår bidrag med 325 kr/kvm nettogolvyta.

6.21 Bidrag utgick tidigare till bl. a.

a) anskaffande av nya undervisningslokaler

b) vissa redan uppförda undervisningslokaler

c) förhyrande av undervisningslokaler

Fr. o. m. 1958 utgår bidrag som driftbidrag.

6.22 För permanenta skollokaler avseende grundskolor, gymnasier och fackskolor bestäms bidragsunderlaget med utgångspunkt i ett grundbelopp av 900 kr/kvm nettogolvyta. Detta grundbelopp, som hänför sig till kostnadsläget den 1 januari 1956, skall omräknas med hänsyn till därefter inträffade kostnadsförändringar enligt byggnadsstyrelsens byggnadskostnadsindex. På bidragsunderlaget utgår statsbidrag med procenttal som fastställts med hänsyn till bl. a. skatteunderlaget enligt följande i bidragskungörelsen intagna tabell.

Antal skattekronor/invånare	Statsbidrag i % av bidragsunderlaget
högst 5	80 - 70
över 5	75 - 65
” 7	70 - 60
” 9	65 - 55
” 11	60 - 50
” 13	55 - 45
” 15	50 - 40
” 17	45 - 35

Till provisoriska lokaler utgår bidrag med ett fast belopp per kvm nettogolvyta (325 kr). Omräkning av bidragsbelopp med hänsyn till byggnadskostnads- eller årsindex skall icke ske.

För gymnasieskola utgår statsbidrag till kostnader för anskaffande av första uppsättningen stadigvarande undervisningsmateriel, däri inbegripet laboratorieutrustning och elevbibliotek. Statsbidrag till kommun eller landstingskommun utgår med 50 % av den beräknade kostnaden enligt normalutrustningslista, som SÖ utfärdar. Statsbidrag till landstingskommun utgår dock med 90 % av den sålunda beräknade kostnaden, om skolanläggningens upptagningsområde för elever omfattar hela länet.

Ur anslaget D. 31, bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m. ersätts också kostnader för

– statsbidrag enligt kungörelsen (1963:202) angående statsbidrag till skolhemsbyggnader och deras inredning

statsbidrag till uppförande, inredning av skolhemsbyggnader samt till anskaffande av erforderliga inventarier för skolhem må utgå med belopp, som Kungl. Maj: t i varje särskilt fall bestämmer.

- statsbidrag enligt kungörelsen (1945: 594) angående statsbidrag till skolhem för lärjungar vid högre skolor och till avlöning av föreståndare vid dylika skolhem
- statsbidrag utgår med 75 % av de styrkta verkliga kostnaderna för skolhemsbyggnader och inredning därav jämte inventarier.
- statsbidrag enligt brev den 27 maj 1971 till SÖ angående bestämmelser om statsbidrag till elevhem för elever i gymnasieskolan
- statsbidrag till lokaler för elevhem utgår i förhållande till ett bidragsunderlag. Detta bestäms på grundval av de beräknade kostnaderna för lokalerna m. m. Statsbidragets belopp bestäms i fråga om anskaffande av lokaler för elevhem till hälften av bidragsunderlaget.
- 6.23 Statsbidrag utgår till skoldistrikt för ny-, till- och ombyggnad av skollokaler samt bidrag till byggande av tjänstebostäder. Bidrag utgår med 2/3 av styrkta kostnader. Om kostnaderna överstiger 5 000 kr (1936) utgår bidrag med 50 %.
- 6.24 För undervisningslokaler och för lokaler som vederbörande kommun har att tillhandahålla utgår statsbidrag med 50 % av erlagd hyra (i förekommande fall jämkning enligt skäligt pris för orten), under förutsättning att inspektör godkänt lokalerna.
- 6.25 1) Statsbidrag utgår till huvudman för lantbruksskola med max. 50 % (eller om särskilda skäl föreligger med 75 %) av kostnaderna. Bidraget är maximerat till 900 kr/kvm golvyta.
- 2) I mån av tillgång på medel kan statsbidrag beviljas huvudman för lantbruksskola eller lanthushållsskola. Statsbidrag må utgå med högst hälften eller, om särskilda skäl är till högre bidrag, högst tre fjärdedelar av ett bidragsunderlag, som bestäms i varje enskilt fall på grundval av de beräknade kostnaderna för lokaler m. m. Vid ny- och tillbyggnad av permanenta skollokaler må bidragsunderlaget dock ej utan särskilda skäl överstiga ett belopp beräknat i ett grundbelopp av 900 kr/kvm nettogolvyta. Detta grundbelopp, som hänför sig till kostnadsläget den 1 januari 1956, skall omräknas med hänsyn till därefter inträffade kostnadsförändringar enligt byggnadsstyrelsens byggnadskostnadsindex.
- Till kostnaderna för uppförande av provisoriska lokaler utgår statsbidrag med 325 kr/kvm nettogolvyta.
- 3) Till anskaffning av maskiner m. m.
- 6.26 Statsbidrag utbetalas av skolöverstyrelsen till anskaffning av undervisningsmateriel och hyran av maskiner.
- 6.27 Statsbidrag med 75 % av kostnaderna för anskaffning och montering av undervisningsmateriel. Fr. o. m. 1962/63 höjs statsbidraget till 90 % av ovanstående kostnader samt för övrigt undervisningsmaterial. Redovisas fr. o. m. budgetåret 1963/64 under Bidrag till driften av lantbrukets yrkesskolor.
- 6.30 Statsbidrag utgår till skolmältider inom det obligatoriska skolväsendet och vid vissa högre skolor såvida skolmältiderna tillhandahållas kostnadsfritt. Bidraget varierar med typ av måltid (A, B och C måltid) samt kommunens skattekraft.
- 6.31 Statsbidrag utgår som engångsbidrag efter bidragsunderlaget (jfr ovan) med lägst 1 200 kr och högst 20 000 kr.
- 6.32 Statsbidrag med 80 % av kostnaderna för elever i årskurs 1-3 vid minst 3 kilometers skolväg, för övriga elever vid minst 4 och för elever i lägst sjunde årskursen minst 5 kilometer. För fortsättningsskolans elever utgår bidrag med den faktiska kostnaden dock högst 2 kr och 50 öre/elev. Bidrag utgår även till elev vid självskjuts.
- 6.33 Statsbidrag med 80 % av de för orten skäliga hyreskostnaderna; för den obligatoriska skolan och för fortsättningsskolans lärjungar utgår statsbidrag med faktisk kostnad dock högst 2 kr och 5 öre/elev.
- 6.34 Statsbidrag med 2 kr och 50 öre/elev för de kostnader som uppstår genom kommuns centralisering av fortsättningsskolväsendet.
- 6.35 Statsbidrag till arvoden åt skolläkare med 2 kr 75 öre/elev samt arvode åt skolsköterska.
- 6.36 Till skolläkare utgår arvode av min. 3 kr 95 öre/elev. Till skolsköterska utgår arvode med 1 kr/elev.
- 6.37 Statsbidrag till arvode åt skolläkare med 2 kr och 75 öre. Bidraget redovisas under Bidrag till hälsovården vid folk- och småskolan. Jfr ovan.
- 6.38 Bidraget redovisas under bidrag till hälsovården vid folk- och småskolan.
- 6.39 Statsbidrag enligt allmänna resereglementet. (Reseklass II.)

- 6.40 Statsbidraget till lönekostnader har över perioden varierat mellan 4 500 kr och 5 500 kr/år.
- 6.41 Statsbidrag till lönekostnader har över perioden varierat mellan 4 500 kr och 5 500 kr/år. Jfr bidraget Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem eller enskilda hem.
- 6.42 Statsbidrag utgår med 75 % av de verkliga kostnaderna. Kungl. Maj: t kan dock besluta om höjning av bidraget till 90 % av kostnaderna. Fr. o. m. budgetåret 1957/58 redovisas bidraget under Inrättande av elevhem inom det allmänna skolväsendet. Jfr nedan.
- 6.43 Statsbidragets storlek bestäms från fall till fall. Kungl. Maj: t beslutar om bidragets storlek.
Fr. o. m. budgetåret 1966/67 redovisas bidraget under Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet.
- 6.50 Statsbidrag utgår med max. 5 kr/elev och år. Minimibidraget med 300 kr/år utgår till skolor med mindre än 60 elever. Dessutom utgår ett särskilt bidrag med 25–75 kr/läroavdelning och typ av skola. T. o. m. budgetåret 1958/59 redovisas bidraget under Bidrag till folkbiblioteken. Fr. o. m. budgetåret 1968/69 redovisas bidraget under Bidrag till grundskolan.
- 6.51 Statsbidrag utgår med max. 5 kr/elev och år. Minimibidraget med 300 kr/år utgår till skola med mindre än 60 elever. Dessutom utgår ett särskilt bidrag med 25–75 kr/läroavdelning. Fr. o. m. 1967/68 redovisas bidraget under Bidrag till grundskolan.
- 6.52 Försöksverksamhet. Statsbidrag utgår främst till utformning av pedagogiska hjälpmedel i undervisningen, fr. o. m. 1967/68 utgår viss % på anslaget Pedagogiskt utvecklingsarbete. Fr. o. m. budgetåret 1962/63 t. o. m. 1966/67 investeringsbidrag därefter driftbidrag.
- 6.53 Från anslaget bestrids främst kostnaderna för statsbidrag till
- 1) bidrag till inköp av apparatur
 - 2) framställning av undervisningsfilm
 - 3) standardprov
 - 4) standardisering av undervisningsmaterial och skolinventarier.
- Bidraget föregår Pedagogiskt utvecklingsarbete inom det allmänna skolväsendet.
- 6.60 Driftbidraget till grundskolan beräknas efter schablon på lönekostnaderna för skolledare och lärare. Som schabloner används begreppen bidragsgrundande tjänster, årslönebelopp och bidragsunderlag. Vid beräkningen tas hänsyn till antalet i föreskriven ordning inrättade tjänster som rektor, studierektor samt ordinarie och icke ordinarie lärare. Tjänst är bidragsgrundande endast i den mån däri ingår undervisning eller annan tjänstgöring som avses i timplan, annan föreskrift eller särskilt medgivande och som anordnas för helt redovisningsår eller helt läsår. Summan av de bidragsgrundande tjänsternas årslönebelopp utgör bidragsunderlag för allmänt statsbidrag.
- Det allmänna driftbidraget utgår med det för grundskolan i kommunen beräknade bidragsunderlaget, minskat med en kommunandel.
- Till kostnaderna för avlöning av skoldirektör, biträdande skoldirektör utgår statsbidrag med 79 % av årslönebelopp och årsbelopp av avlöningsförstärkning samt under redovisningsåret utbetalt kallortstillägg.
- Det allmänna driftbidraget för högre kommunal skola utgår med 78 % av det för skolan beräknade bidragsunderlaget (Avvecklas under år 1973/74.)
- 6.61 Statsbidrag till följande verksamheter; löner till lärare, överlärare och övningslärare vid folk- och småskolor, ersättning för sjukvårds- och flyttningskostnader, bidrag till svensk undervisning åt svenska barn i utlandet samt bidrag till Estniska folkskolan och Kristofferskolan. Bidrag utgår med 90 % av lärarlönekostnaderna. /Till bidraget sammanförs 1958/59 ett antal bidrag./ (Jfr med Bidrag till driften av grundskolan.)
- 6.62 Statsbidrag utgår med 78 % av lärarlönekostnaderna vid de av Kungl. Maj: t erkända skolorna.
- 6.63 Till avlönande av rektor och övriga lärare vid av Kungl. Maj: t erkänd kommunal flickskola, mellanskola eller högre folkskola erhåller vederbörande skolområde statsbidrag enligt vissa allmänna villkor.
- 6.64 1) Statsbidrag utgår som ett försökskostnadsbidrag och som ett extra försökskostnadsbidrag till Försöksverksamhet med nioårig enhetsskola. Bidrag utgår för folkskolans högstadium med 15–80 kr/elev för stad eller köping och med 22–80 kr/elev för annat distrikt. (Budgetåret 1958/59 höjdes beloppet till 80 kr/elev.)

- 2) Extra försökskostnadsbidrag kan utgå som stimulansbidrag till försöksdistrikt, för vilka högskoleverksamheten av olika skäl medför särskilt betungande ekonomiska konsekvenser. Kungl. Maj:t beslutar om extra försökskostnadsbidrag.
- 6.65 Statsbidrag utgår med 12 kr/elev och år då läroböcker och annat materiel utlämnas som gåva till eleverna. (Vissa undantag gäller dock.)
- 6.66 1) Statsbidrag utgår (oberoende av Bidrag till fria böcker för undervisning 1946:292) med 60–300 kr/läroavdelning beroende på skolform. (Till folk- och småskolor, inrättande av barnhem eller sjukvårdsanstalter för undervisning samt fr. o. m. 1954 till särskolor som bedriver externatundervisning.)
- 2) Statsbidrag utgår till framställning av pedagogiska hjälpmedel samt standardisering av skolinventarier.
- 6.67 1) Har kommun i grundskola eller gymnasieskola mottagit elev vars föräldrar är utlandssvenskar, är kommunen berättigad till statsbidrag för kostnaderna för undervisningen. Bidrag utgår med ett belopp för elev/läsår som gäller för motsvarande ersättning vid kommunal samverkan på skolväsendets område.
- 2) Statsbidrag till avgifter till försäkring för tilläggspension för lärare vid svenska utlandsskolor.
- 6.68 Statsbidrag till lärares löner, fria läroböcker och undervisningsmateriel.
- 6.69 Statsbidrag till lärares löner för sådan undervisning i hushållsgöromål, som i särskild anstalt anordnats av landsting eller hushållningssällskap (hela anslagen redovisas här).
- 6.70 Enligt bestämmelserna om statsbidrag till kostnader för driften av gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning samt för praktisk lärarutbildning som lärarhögskolan bedriver vid gymnasieskolan är huvudmannen berättigad till bidrag med 100 % av de lönekostnader som enligt gällande förordningar och ingångna avtal utbetalas till skolledare, biträdande skolledare och lärare. Vissa delvis schabloniserade bidrag utgår därjämte för timmar till förfogande och stödundervisning. Vidare utgår statsbidrag till kostnader för avlöning till bibliotekspersonal, till biträden och lärare och till institutionstekniker enligt särskilda bestämmelser.
- Statsbidrag utgår för särskilda kostnader vid sådan utbildning på heltid för industri och hantverk och därmed till sin art jämförligt område, för vilken kostnaderna för undervisningsmateriel är särskilt höga och för vilken skolöverstyrelsen medger det. Statsbidraget utgår för varje klass, om utbildningen omfattar läsår om 40 veckor, med 7 000 kronor för sådant läsår, och om utbildningen omfattar kortare tid än 40 veckor, med ett i förhållande till utbildningstiden minskat belopp.
- Statsbidrag för särskilda kostnader för inbyggd utbildning utgår för redovisningsår med högst
- a) 13 000 kronor i fråga om utbildning för industri och hantverk eller handel,
- b) 10 800 kronor för utbildning för husligt arbete eller vård. Statsbidrag beräknas särskilt för varje företag. Nyssnämnda belopp utgår när företag för utbildning tar emot minst åtta elever från en klass. Är antalet lägre, utgår statsbidrag för varje elev med en åttondel av beloppet. Omfattar utbildningen kortare tid än 40 veckor, utgår statsbidrag med ett i förhållande till utbildningstiden minskat belopp.
- Statsbidrag för särskilda kostnader för hyrande av skollokaler åt sådan gymnasieskola eller sådan skolenhet med gymnasieskola som omfattar antingen huvudsakligen utbildning för industri och hantverk eller utbildning för sjömän utgår med belopp som länskolnämnden bestämmer i varje särskilt fall.
- Ur anslaget Bidrag till driften av gymnasieskolor ersätts också kostnader för korrespondensundervisning på gymnasial nivå (ämb.skr. 30.6.1971), gymnasial utbildning i glesbygd (ämb.skr. 23.4.1971), sjuksköterskeskolor (KBr 31.1.1969).
- Till landstingskommun eller kommun utgår statsbidrag till bestridande av driftkostnaderna för grundutbildning av sjuksköterskor med 24 800 kr för varje klass och termin. Till grund för beräkningen av bidraget skall ligga det antal klasser som uppkommer om antalet vid terminens början i grundutbildning deltagande elever delas med 15.
- 6.71 Se 6.70.
- 6.72 Statsbidrag utgår med 60 % av gymnasiets kostnader för löner och pensionsutgifter. Fr. o. m. budgetåret 1966/67 redovisas bidraget under Bidrag till gymnasieskolor.

- 6.73 Statsbidrag utgår med belopp som motsvarar kostnaderna för:
- upplägning till administrativ ledare och timarvode till studieledare.
 - lön enligt 1966: 115 om statsbidrag till driftkostnader för gymnasieskolan.
 - kostnader för arbetsgivaravgift och försäkringsavgifter.
- Bidraget redovisas under Bidrag till gymnasieskolor respektive grundskolor.
- 6.74 1) Statsbidrag utgår till handledare för elever som studerar utländska språk genom radio eller korrespondensundervisning då annan undervisning ej kan beredas på platsen.
- Statsbidrag utgår med belopp som motsvarar kostnaderna för
 - upplägning till administrativ ledare och timarvode till studieledare.
 - lön enligt 1966: 115 om statsbidrag till driftkostnader för gymnasieskolan.
 - kostnader för arbetsgivaravgift och försäkringsavgifter.
- Bidraget berör även grundskolan. Fr. o. m. budgetåret 1966/67 redovisas bidraget under Bidrag till gymnasieskolor och grundskolor.
- 6.75 Bidrag till anordnande av språkundervisning genom infödda lärare Bidrag med max. 17 376 kr/år för heltidsanställd språkassistent och max. 17 kr och 90 öre/tim. för deltidanställd språkassistent.
- Fr. o. m. budgetåret 1966/67 redovisas bidraget under Bidrag till gymnasieskolor resp. grundskolor.
- 6.80 1) Statsbidrag i form av löne- och pensionsbidrag till lantbrukets undervisningsanstalter, trädgårds- och fruktodlingsskolorna utgår till samtliga ordinarie befattningshavare, extra ordinarie, extra ämneslärare samt till timlärare i den omfattning lantbruksstyrelsen bestämmer.
- Statsbidrag utgår till driftkostnader på basis av antalet skoldagar samt antalet elever per skoldag. Bidraget är maximerat till 3/4 av de godkända kostnaderna.
- Huvudman för bidragsberättigade lantbruksskolor och lanthushållsskolor erhåller ett på fyra olika bidrag uppdelat statligt driftbidrag, nämligen avlöningsbidrag, avgiftsbidrag, hälsovårdsbidrag och allmänt driftbidrag.
- 6.81 Enligt gällande provisoriska bestämmelser (ämbetskrivelse den 23 april 1971, Å 1972-04-14) utgår statsbidrag till gymnasieskolans tvååriga skogsbrukslinje och specialkurser inom skogsbrukets område med landsting som huvudman. Landstingskommun kan erhålla statsbidrag dels till lönekostnaderna för skolledare, biträdande skolledare och lärare vid skolan, dels till allmänna arbetsgivaravgiften enligt förordningen om allmän arbetsgivaravgift och avgifter till sjukförsäkring enligt lagen om allmän sjukförsäkring, dels som ett allmänt driftbidrag, dels till anskaffande och hyra av skollokalerna, elevhem och lärarbostäder, dels till anskaffande och hyra av undervisningsmaterial.
- 6.82 Under anslaget utgår statsbidrag bl. a. till centrala yrkesskolor och vissa kommunala tekniska skolor. Statsbidrag utgår med hela lönekostnaden för rektor, yrkeslärare och timlärare samt ett driftbidrag till övriga kostnader med 8 000 kr/år och kurs inom industri och hantverk, 1 500 kr/år för teoretisk kurs och 2 000 kr/år och huslig linje. (Fr. o. m. budgetåret 1966/67 redovisas bidraget under Bidrag till grundskolor.)
- 6.83 Statsbidrag utgår till kommunala yrkesskolor som har heltidskurs med 78 % av den beräknade normallönekostnaden samt med 8 000 kr/år och kurs inom industri och hantverk, med 1 000 kr/år och 1 500 kr/kurs för husligt arbete. Fr. o. m. budgetåret 1966/67 redovisas bidraget under Bidrag till gymnasieskolor.
- 6.84 Statsbidrag utgår till central och lokal yrkesskola för anordnande av yrkeskurser för installering av starkströmsanläggningar. Bidraget skall i princip täcka de kostnader som ej kan täckas med elevavgifter. Bidraget redovisas fr. o. m. budgetåret 1966/67 under Bidrag till gymnasieskolor.
- 6.85 Statsbidrag motsvarande bidrag till gymnasieskolor. Fr. o. m. budgetåret 1966/67 redovisas bidraget under Bidrag till gymnasieskolor.
- 6.86 Statsbidrag till kostnader för permanenta lokaler utgår med högst 75 % av ett bidragsunderlag, beräknat med utgångspunkt i ett grundbelopp av 900 kr/kvm nettogolvyta. Detta grundbelopp, som hänförs till kostnadsåret den 1 januari 1956, skall omräknas med hänsyn till därefter inträffade kostnadsförändringar enligt byggnadsstyrelsens byggnadskostnadsindex.
- Till kostnaderna för uppförande av provisoriska lokaler utgår statsbidrag med 325 kr/kvm nettogolvyta. Omräkningar av bidragsbelopp med hänsyn till byggnadskostnads- eller årsindex skall icke ske.
- 6.87 Bidrag till engångsanskaffning, bidrag till tekniska anordningar för handikappade samt bidrag för sanering av folkhögskolans ekonomi.

- 6.88 1) Bidrag med 90 % av lärarkostnaderna.
 2) Till huvudman för folkhögskola, som av Kungl. Maj: t förklarats berättigad till understöd, utgår statsbidrag i form av lönebidrag, avgiftsbidrag och allmänt driftbidrag (enl. 1958: 479).

Avlöningsbidrag utgår med 90 % av kostnaderna till löner.

Avgiftsbidrag utgår med 100 % av ATP-avgifter och avgifter för sjukförsäkring.

Driftbidrag utgår med 26 kr/dag och med 1 kr och 40 öre/dag och elev medan undervisningen pågår.

- 3) Statsbidrag till driftkostnader utgår med belopp som motsvarar lönekostnaderna för rektor och lärare samt till folkhögskolans kostnad för avgifter för rektor och lärare enligt lagen om allmän sjukförsäkring till sjukförsäkring och till försäkring för tilläggs pension i den mån statsbidrag till lönekostnad utgår för tjänstemannen.

Statsbidrag till kostnader för avlöning till annan personal än rektor och lärare samt för skolhälsovård utgår för redovisningsår med 65 000 kr, om summan av det tal som motsvarar antalet kursveckor för varje elev under redovisningsåret utgör 3 400. År talet högre eller lägre, ökas eller minskas beloppet i förhållande härtill, dock med högst hälften.

Statsbidrag till kostnader för pedagogisk utrustning såsom litteratur, tidningar, tidskrifter och förbrukningsmaterial utgår för redovisningsår med 13 000 kr, om summan av de tal som motsvarar antalet kursveckor för varje elev under redovisningsåret utgör 3 400. Beloppet jämkas enligt samma grunder som angivits ovan.

6.89 Statsbidrag utgår till hälsovården vid folkhögskolor som arvode åt skolläkare. Bidraget har varierat över perioden. Fr. o. m. budgetåret 1968/69 redovisas bidraget under bidrag till driften av folkhögskolor.

6.90 Statsbidrag till folkhögskolor till anordnande av samhällsvetenskapliga kurser.

6.911 Statsbidrag till kostnader för länsbibliotek utgår med högst 70 000 kr/år. Medför geografiska eller andra förhållanden särskilt höga kostnader för bibliotekets verksamhet kan i mån av tillgång på medel tilläggsbidrag utgå. Statsbidrag till kostnader för lånecentral utgår med belopp som Kungl. Maj: t bestämmer. (Fr. o. m. budgetåret 1957/58 t. o. m. 1959/60 redovisas här bidrag till skolbiblioteken.)

6.912 Bidrag utgår efter beslut av Kungl. Maj: t i varje särskilt fall.

Bidrag utgår till verksamheter såsom teater, musik och dans, samt konst och utställningsverksamhet.

6.913 Statsbidrag utgår till vissa i statsliggaren angivna stadsteatrar och därmed likställda teatrar. För budgetåret 1972/73 utgår enligt regleringsbrev statsbidrag i form av grundbidrag och tilläggsbidrag. Grundbidraget utgår med 55 % av personalkostnaderna enligt bokslut för spelåret 1970/71, dock högst med det för teatern i fråga i regleringsbrevet angivna beloppet. Tilläggsbidrag utgår varje budgetår med 55 % av det belopp med vilket de avsedda kostnaderna för lön och annan ersättning beräknats ha ökat med hänsyn till inträffade förändringar av statstjänstemännens löner efter det budgetår för vilket grundbidrag senast fastställts, samt ökningen av kostnaderna för avsedda arbetsgivareavgifter.

Bidrag har utgått sedan budgetåret 1964/65. Under budgetåret 1972/73 utgick bidrag till följande teatrar, där kommun är intressent. Borås stadsteater, Folkteatern i Göteborg, Göteborgs stadsteater, Göteborgs teater- och konsertaktiebolag, Helsingborgs stadsteater, Malmö stadsteater, Stadsteatern Norrköping-Linköping, Stockholms stadsteater, Uppsala stadsteater, Norrbottens länsteater samt Regionteatern i Västernorrlands län.

7 N. R.	Socialvård och socialförsäkring (1) Bidrag	Titel		Klassifice- ring av	Bidragsbe- stämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59
		PK	LK						
7	<i>Barna- och ungdomsvård utom insti- tutioner och fritidsverksamhet</i>								
7.10	K Mödrahjälp. (V)	x	I:1	1b	1937:338, 339 ä.s. 1956:227	4 541	5 214	5 477	5 823
7.11	K Mödrahjälpnsnämnderna. (V)	x	I:1	1b1	1937:847 ä.s. 1955:480	141	138	162	166
7.12	K Ersättning till barnvårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbi- drag. (V)	x	I.1	1b	1) 1943:382 ä.s. 1960:104 2) 1964:143 ä.s. 1971:902	7 313	9 404	10 810	9 893
7.13	K Bidrag till barnvårdsnämnderna för vissa kostnader enl. barnvårdslagen. (V)	x	I.1	1b	1924:361 ä.s. 1948:739				
7.14	K Ersättningar till kommunerna enl. social- hjälp- och barnvårdslagarna m. m. (V)	x	I.1	1b	1963:862 ä.s. 1971:981				
7.15	K Socialhjälp och barnavård för lappar. (V)	x	I.1	1b	1927:277 ä.s. 1971:981				
7.16	K Understöd åt zigenare. (V)	x	I.1	1b	K.br. 25/3 1960 ä.s. 17/12 1965				
7.17	K Understöd åt flyktingar, utlänningar, krigshjälp m.m. (V)	x	I.1	1b	1) 1950:383 ä.s. 1956:351 2) 1956:492 ä.s. 1960:544 3) 1956:492 ä.s. 1964:544 4) 1965:725 5) K.br 27.2.1959 6) 1966:500				
7.2	<i>Institutioner m. m. för barn och ung- domsvård</i>								
7.20	K Bidrag till driften av barnhem. (V)	x	I:2	2b	1945:508 ä.s. 1965:227	2 276	1 733	1 416	1 376
7.21	I Bidrag till inrättande av barnhem. (V)	x	I:2	2b	1945:507 ä.s. 1965:226	927	1 080	551	250
7.3	<i>Övriga institutioner</i>								
7.30	K Bidrag till driften av anstalter för halv- öppen barnavård. (V)	x	IV:2	2b	1) 1944:1 2) 1957:677 ä.s. 1959:201	3 011	3 054	4 052	4 214
7.31	K Bidrag till försöksverksamhet rörande barndaghem. (V)	x	IV:2	2b	K.br. 26/4 1957			24	91
7.32	K Bidrag till driften av barnstugor och jordbruksdaghem. (V)	x	IV:2	2a	1) 1957:677 ä.s. 1959:201 2) 1963:379 3) 1966:173 ä.s. 1972:424				
7.33	I Bidrag till anordnande av barnstugor. (V)	x	IV:2	2a	1963:379 ä.s. 1972:246				
7.34	K Bidrag till kommunala familjedaghem. (V)	x	IV:2	2b1	1968:236 ä.s. 1972:112				
7.35	K Bidrag till ferievistelse för barn. (V)	x	IV:2	1a	1967:473 K.br. 30/6 1967 ä.s. K.br. 10/5 1968 K.br. 20/5 1955 ä.s. K.br. 30/6 1967	1 602	1 699	1 701	1 699
7.36	K Bidrag till driften av barnkolonier m. m. (V)	x	IV:2	1a					
7.4	<i>Åldringvård</i>								
7.40	I Bidrag till anordnande av pensionärs- och ålderdomshem samt bostadstillägg för pensionärer. (V)	x	I:1	1d	1939:462 O. 1953:489 ä.s. 1967:158				
7.5	<i>Socialhjälp</i>								
7.50	K Socialvård i allmänhet. (V)	x	I:1	1b(3)	1) 1918:422 ä.s. 1948:720 2) 1948:742 3) 1951:124	4 397			

59/60	60/61	61/62	62/63	63/64	64/65	65/66	66/67	67/68	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73
5 853	5 823	6 496	5 199	603*	-*	58*	20*	4*	6*				
158	165	155	130	10*									
16 594	19 338	23 195	23 455	26 395	26 841	47 727	55 435	55 776	65 815	84 201	78 067	115 908	221 038
1 441	1 268	1 193	1 635	949	1 148	1 321	158*						
417	324	287	486	136	131	735	507	23*					
4 604	4 768												
82	69	140	126										
		1) 3 190	3 753	6 662	12 758	16 623	22 919	27 786	31 233	43 958	76 044	121 216	191 546
		2) 171	177	351	4 962	2 706	1 205	62	4 667	13 832	-	13 468	7 981
				1) 45	2 684	4 067	21 953	34 244	37 320	44 941	51 651	59 021	30 931
				2) -	511	-	5 475	699	692	917	2 718	13 844	8 162
										6 654	23 825	38 265	55 227
								1 506	3 707	3 013	3 674	3 776	3 573
1 700	1 700	1 700	1 700	2 857	3 766	2 975	2 958	594					

7 N. R.	Socialvård och socialförsäkring (2) Bidrag	Titel		Klassifice- ring av	Bidragsbe- stämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59
		PK	LK						
				styr- kon- rela- struk- tion- tion					
7.51	K Ersättningar till kommunerna enl. socialhjälp- och barnvårdslagarna m. m. (V)	x		I:1 1b	Se bilaga. 1937:862 ä.s. 1971:981		6 067	3 776	6 688
7.52	K Socialhjälp och barnvård för samer. (V)	x		I:1 1b	1927:277 ä.s. 1971:981	202	214	233	233
7.53	K Barnvård i allmänhet. (V)	x		I:1 1b	1924:361 ä.s. 1960:97 O. 1971:308 ä.s. 1971:885	769			
7.54	K Bidrag till barnvårdsnämnderna för vissa kostnader enl. barnvårdslagen. (V)	x		I:1 1b	1924:361 ä.s. 1960:97	177			
	<i>Social hemhjälp (äldrvård)</i>								
7.55	K Bidrag till avlöning av hemvårdarin- nor. (V)	x		IV:2 1a	K.br 13/5 1960	3 639	3 050	3 879	4 801
7.56	K Social hemhjälp. (V)	x		IV:2 2b	1964:427				
	<i>Nykerhetsvård</i>								
7.60	K Bidrag till kommunala nykerhetsnäm- der. (V) Ca 2 % av budgetanslaget går till privata stiftelser.	x		I:1 1b	1,2) 1954:431 ä.s. 1971:121 2) Prop. 1958:1 bil. 7 3) K.br 3/5 1963 4) Prop. 1963:1 bil. 7 5) Regl. brev 1963/64 6) 1955:428 ä.s. 1972:530	4 593	6 252	9 242	10 436
7.61	K Resekostnader vid intagning vid allmän- na vårdanstalter för alkoholmissbruka- re. (V)	x		I:1 1b	1955:427	133	155		
7.62	K Bidrag till främjande av nykerhets- nämndernas verksamhet m. m.	x		I:1 1b	K.br. 11/5 1956 ä.s. 25/6 1962	76	83	96	73
7.63	I Statsbidrag för anordnande av vårdan- stalter för alkoholmissbrukare samt behandlingshem och inackorderings- hem för narkotikamissbrukare. (V)	x		I:1 2a	1) 1955:425 ä.s. 1970:123 2) Brev 7/5 1971	9	28	63	96
7.64	K Bidrag till driften 1) av vårdanstalter för alkoholmissbru- kare. (V) 2) av behandlingshem och inackorde- ringshem för narkotikamissbrukare. 3) för sådana kostnader som föranletts av att narkotikamissbrukare vistats på inackorderingshem för alkohol- missbrukare. 4) av vårdcentral, som huvudsakligen är avsedd för narkotikamissbrukare under 25 år. (Utgår endast till kom- mun eller landstingskommun.) 5) kostnader för tillfälligt omhändertag- ande enl. lagen om nykerhetsvård.	x		I:1 2a	1) 1955:426 O. 1963:381 ä.s. 1972:235 2) Kungl. Maj: beslutat i varje särskilt fall 3) 1955:426 4) 1954:431 ä.s. 1971:121 5) 1955:428 ä.s. 1972:530	1 210	1 751	2 268	3 012
	<i>Övrig socialvård</i>								
	<i>Arbetsvård</i>								
7.70	K Bidrag till kommunal och enskild ar- betsvårdsverksamhet. (V)	x		IV.2 2b1	K.br. 3/6 1955 1958:287	559	700	874	1 041
7.71	K Bidrag till driftkostnader vid arbets- hem.	x		IV.2 1a	1918:422 ä.s. 1948:774	57	66	65	71
7.72	I Bidrag till anordnande av verkstäder för handikappade. (V) 1) 20 % kommun 2) 80 % landsting	x	x	IV.2 2b	1960:212 ä.s. 1971:107				
7.73	K Bidrag till driften av verkstäder för handikappade. (V) 1) 20 % kommun 2) 80 % landsting	x	x	II.2 2b	1960:212 ä.s. 1971:107				
7.74	K Särskilda åtgärder för arbetsanpassning + (arbetsvård). (XI) I 1) 20 % kommun därav 70 % invester- bidrag. 2) 80 % landsting därav 70 % invester- bidrag.	x	x	IV.2	1) 1966:368 O. 1968 246 ä.s. 1971:448 2) 1966:370 ä.s. 1971:107 Regl.br. 1972-06-02 ä.s. 1972-07-21				

59/60	60/61	61/62	62/63	63/64	64/65	65/66	66/67	67/68	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73
6 429	6 159	6 361	6 892	7 120	10 173	9 639	10 950	11 929	15 623	22 648	24 884	28 897	39 738
237	286	269											
4 395	2 484	99*											
					19 800	58 768	76 734	96 905	127 400	159 258	185 815	218 064	249 475
15 275	11 427	14 188	16 097	37 502	28 896	33 100	40 348	50 641	61 144	67 630	74 908	81 594	94 483
71	72	83	76	81									
58	40	22	20	45	107	85	174	123	45	207	474	394	304
3 444	5 512	6 386	6 588	6 810	7 965	9 517	10 898	12 804	15 159	16 698	19 992	29 741	30 891
1 235													
63	46	36	27	20	9								
	1 473	2 974	731	4 328	6 501	11 685	8 481	12 534	20 107	18 649	23 506	31 620	
1) 295	595	146	866	1 300	2 337	1 696	2 507	4 021	3 730	4 701	6 324		
2) 1 178	2 379	585	3 462	5 201	9 348	6 785	10 027	16 086	14 919	18 805	25 296		
1 521	1 980	2 476	5 869	10 782	13 895	17 715	21 623	29 093	43 246	67 685	79 464		
1) 304	396	495	1 174	2 156	2 779	3 543	4 325	5 819	8 649	13 537	15 892		
2) 1 217	1 584	1 981	4 695	8 626	11 116	14 172	17 298	23 274	34 597	54 148	63 571		
											255 000	341 300	
												1) 51 000	68 260
												2) 204 000	273 040

7 N. R.	Socialvård och socialförsäkring (3) Bidrag	Titel		Klassifice- ring av	Bidragsbe- stämnelser	55/56	56/57	57/58	58/59
		PK	LK						
7.8	<i>Åtgärder vid arbetslöshet</i>								
7.80	K Kontant stöd vid arbetslöshet. (XI)	x		IV.2 1b	1) 1949:278 ä.s. 1966:368 O. 1968:246 ä.s. 1972:300 2) 1972:811				
7.81	K Sysselsättningsskapande åtgärder för + arbetslösa. (XI) I 1) Driftbidrag. 2) Investeringsbidrag. 3) Beredskapsarbeten på vägar och ga- tor.	x	x	IV.2 1b I.1 1b	1) 1949:278 2) 1966:368 ä.s. 1972:118 3) Cirkulär H. 6/1968				
7.82	<i>Omskolning</i> K Yrkesutbildning vid arbetslöshet 1) Vissa statsunderstödda åtgärder vid arbetslöshet. 2) Kommunalt arkivarbete. 3) Projektering av kommunala bered- skapsarbeten.	x	x	IV:2 2b	1945:445 ä.s. 1971:818	x	x	x	x
7.9	<i>Övrigt</i> <i>Rättshjälp</i>								
7.90	K Understöd för utomprocessuell rätts- hjälp. (II)		x	IV.2 1b	1) 1919:639 ä.s. 1965:301 2) 1946:619 ä.s. 1965:302	769	942	1 053	1 246
7.91	<i>Husmoderssemesterverksamhet</i> K Bidrag till underlättande av husmoders- semester samt driften av semesterhem. (V) 1) Underlättande av husmoderssemester 2) Driften av semesterhem.		x	IV:2 2a	1946:233 ä.s. 1969:782				
7.92	K Familjerådgivning (V)		x	IV:3 1bI	1960:710	291	1) 1 741 2) 124	2 442 120	1 038 526
7.93	<i>Handikappvård</i> K Färdtjänst. (V)		x	IV.2 1b	1) ämb.skr. 1971-07-01 ä.s. 1972-01-28 2) 1965:254 ä.s. 1971:279				
7.94	K Hjälpmedel för handikappade. (V)		x	1.2 1b	1) K.br. 6/6 1962 2) 1968:238 ä.s. 1972:410 och 774 3) 1968:350 ä.s. 1970:262				
7.95	K Tolkar åt döva. (V)		x	IV:2 1bI	1968:204 ä.s. 1972:391				
7.96	K Pensionärsbostadsbidrag. (V)		x						
7.97	K Bostadstillägg för pensionärer. (V)		x						
7.98	K Invaliditetsförebyggande åtgärder m.m. (V) (Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet)		x	1.2 3c	Transfereringarnas storlek beslutas från fall till fall.	4 150	4 236	4 604	4 900

59/60	60/61	61/62	62/63	63/64	64/65	65/66	66/67	67/68	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73
													11 200
													1) 353
													2) 461 031
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1 327	1 394	1 521	1 623	1 711	1 805	2 328	2 777	2 723	2 957	3 143	3 517	5 236	2 533
2 947	3 099												
94	92	95	101	223	88	97	103	534	467	491	854	1 646	1 374
		-	1	24	44	84	115	172	320	242	406	346	430
											117	112	2 706
				19 461	21 549	26 047	33 467	43 436	60 544	76 965	110 471	128 851	144 503
			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4 722	5 371	5 899	5 670	6 860	7 455	7 143	8 018	255	8 540	9 555	10 027	11 480	13 615

Huvudlinjer i bidragens konstruktion

- 7.10 Fr. o. m. 1955 kompletterar mödrahjälpens moderskapshjälpens (allmänna sjukförsäkringen). Bidraget som är behovsprövat utgår med max. 600 kr/erkänd hjälpsökare. Statsbidrag utgår med kommunens hela kostnad.
- 7.11 Bidrag till landsting och stad utanför landsting för arvode åt ordf. och ledamot i mödrahjälpensnämnderna.
- 7.12 Utgift för bidragsförskott bestrids, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd utgivit förskottet.
- 7.13 Statsbidrag till kommuns kostnader för övervakare samt ersättning för utgifter för skyddsuffostrar av person i ålder 18–21 år, då dessa icke intagits på ungdomsvårdsskola. Bidraget redovisas under 7.5 Socialhjälp m. m.
- 7.14 Statsbidrag till kommuns kostnader för omhändertagande av barn ej bosatta i kommunen. Bidraget redovisas under 7.5 Socialhjälp m. m.
- 7.15 Statsbidrag till kommuns kostnader för socialhjälp och barnavård för lappar. Bidraget redovisas under 7.5 Socialhjälp m. m.
- 7.16 Statsbidrag till kommuns kostnader för vård och erforderligt understöd åt zigenare. Bidraget redovisas under 7.5 Socialhjälp m. m.
- 7.17 Statsbidrag till kommun för kostnader för vård och erforderligt understöd åt flyktingar m. m. Bidraget redovisas under 7.5 Socialhjälp m. m.
- 7.20 Statsbidrag utgår till barnhem med 1:50 kr/barn och dag om den vårdavgift som uttages ej överstiger 3 kr/barn och dag. För mödrahem utgår bidrag med 3:50 kr/barn och dag om vårdavgift ej uttages.
- 7.21 Statsbidrag med 75 % av byggnadskostnaderna – tomt och inventarier inräknade – dock max. 9 000 kr/vårdplats. Vid köp av byggnad eller vid ianspråktagande av byggnad tillhörande den sökande utgår bidrag med max. 6 000 kr resp. 4 000 kr per vårdplats. Den särskilda bidragsgivningen till uppförandet, inrättandet och driften av barnhem m. fl. avlöses av ett allmänt skatteutjämningsbidrag till kommunerna fr. o. m. 1/1 1966.
- 7.30 I mån av medel utgår statsbidrag till daghem, eftermiddagsskolor och jordbruksdaghem. För jordbruksdaghem utgår statsbidrag med högst 60 % av driftkostnaderna. För övriga institutioner utgår lönebidrag med max. 50 % av lönekostnaden samt kostbidrag med max. 30 öre/barn och dag. Redovisas fr. o. m. 1961/62 under Bidrag till driften av barnstugor.
- 7.31 Statsbidrag till försöksverksamhet rörande daghem utgick mellan 1957/58 och 1962/63 till vissa kommuner.
- 7.32 Fr. o. m. 1966 utgår statsbidrag/plats. Fr. o. m. 1972 är bidragsbeloppet 4 000 kr/plats för barnstuga och 2 000 kr/plats för eftermiddagshem, samt 60 % av driftkostnaderna för jordbruksdaghem.
- 7.33 Anordningsbidrag utgår för nybyggnad, om- eller tillbyggnad eller inköp av byggnad för barnstuga som anordnas på sådant sätt att varje plats kan användas för barn tillsyn minst fem timmar/barn och dag. – Anordningsbidrag utgår med 5 000 kr/plats. Bidrag må icke utgå med belopp som överstiger kostnaden för anordnandet av barnstugan.
- 7.34 Till kommun med högst 10 000 invånare utgår statsbidrag för kommunal familjedaghemverksamhet till den del det sammanlagda antalet inom kommunen anordnade platser i barnstuga eller kommunalt familjedaghem överstiger en plats för varje fullt 200-tal invånare.
- Till kommun med mer än 10 000 invånare utgår sådant statsbidrag till den del det sammanlagda antalet inom kommunen anordnade platser i barnstuga eller kommunalt familjedaghem överstiger, för det första 10 000-talet invånare, en plats för varje fullt 200-tal invånare och för överskjutande invånarantal en plats för varje 100-tal invånare.
- Statsbidrag utgår med 35 % av kommunens kostnader för lön och sociala förmåner åt dagbarnsvårdare efter avdrag av influtna föräldraavgifter.
- 7.35 Bidrag utgår för varje barn under 15 år, som av kommun eller genom kommuns förmedling under året bereds vistelse på barnkoloni eller i feriehem, med 100 kr eller, om barnet är handikappat eller sjukt, med 200 kr per år.
- 7.36 Statsbidrag utgår i mån av medel med max. 22 kr/dag och barn.
- 7.40 Bidragen redovisas under 2.1 Hyresfastigheter samt 2.2 Bostadspolitiska åtgärder.

7.50 Statsbidrag till kommun för kostnader enligt fattigvårdslagen för fattigvård åt i kommunen icke mantalsskriven person. (Fr. o. m. budgetåret 1956/57 redovisas bidraget under Ersättningar till kommunerna enligt socialhjäls- och barnavårdslagarna m. m.)

7.51 Statsbidrag till kommuns kostnader för personer ej bosatta i kommunen samt kostnader för omhändertagande och övervakande av barn för skyddsufffostran. Till bidraget sammanförs fr. o. m. budgetåret 1956/57 följande anslag: Socialvård i allmänhet, Barnavård i allmänhet samt Bidrag till barnavårdsnämnder för vissa kostnader enligt barnavårdslagen.

7.52 Statsbidrag till kommuns kostnader för socialhjälp och barnavård för lappar med 3/4 av kostnaden för vårdbidrag och med full kostnadstäckning för byggande av pensionärshem för samer. Bidraget redovisas fr. o. m. budgetåret 1962/63 under bidraget Ersättningar till kommunerna enligt socialhjäls- och barnavårdslagarna m. m.

7.53 Statsbidrag till kommun för kostnader, enligt 63 § barnavårdslagen. (Fr. o. m. budgetåret 1956/57 redovisas bidraget under Ersättningar till kommunerna enligt socialhjäls- och barnavårdslagarna m. m.)

7.54 Statsbidrag till barnavårdsnämnder för vissa barn som av nämnderna överlämnats till enskilda hem eller barnhem.

Statsbidrag till kommunens kostnader för övervakare samt ersättning för utgifter för skyddsufffostran av person i åldern 18–21 år, då dessa icke intagits på ungdomsvårdsskola. (Bidraget redovisas fr. o. m. budgetåret 1956/57 under Ersättningar till kommunerna enligt socialhjäls- och barnavårdslagarna m. m.)

7.55 Statsbidrag med 1 400 kr/år för heltidsanställd hemvårdarinna. Bidraget är maximerat med hänsyn till kommunens folkmängd. För varje påbörjat hundratal invånare erhåller kommun max. 35 kr/stad respektive 70 kr i annan kommun. Som villkor gäller att landsting eller stad utanför landsting bidragit med belopp motsvarande min. halva statsbidraget. Särskilt statsbidrag till hemvårdarinnor upphörde budgetåret 1961/62. Skolbidraget ökade med motsvarande belopp. Budgetåret 1964/65 återkommer bidrag till social hemhjälp som ett särskilt bidrag. Statsbidrag utgår med 35 % av kommunens nettokostnader för hemvårdarinnor, hemsamariter etc. Statsbidrag kan också utgå till kommuns kostnad för enskild sammanslutning, som bedriver social hemhjälsverksamhet.

7.60 1) Statsbidraget har under perioden varierat mellan 60 och 75 % av kommunens kostnader för de uppgifter vilka åligger nykterhetsnämnden enl. gällande författningar.

2) Bidrag till kommunal nykterhetsnämnd med 75 % av kostnaderna för drift av alkoholpoliklinik.

3) Statsbidrag till kostnad för ersättning åt person för övervakning av alkoholmissbrukare med 35 kr i arvode och 15 kr för övriga kostnader/månad och vårdfall.

4) Kostnader för familjevård med 75 %.

5) Bidrag till kostnader som påförs nykterhetsnämnd för utredningar beträffande alkoholmissbrukare som författningenligt åligger både barnavårds- och nykterhetsnämnd men som verkställs genom barnavårdsnämndens försorg.

6) Kostnader för tillfälligt omhändertagande enl. lagen om nykterhetsvård med hela kostnaden om omhändertagandet äger rum i allmän eller statsunderstödd enskild vårdanstalt för alkoholmissbrukare.

7.61 Ersättning för nykterhetsnämnders kostnader för inställande av vårdbehövande å allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare.

7.62 Bidrag till resor för personal vid nykterhetsnämnder, vårdanstalter för alkoholmissbrukare, polisväsendet, övervakare samt andra frivilliga medhjälpare inom nykterhetsvården.

7.63 Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare, inackorderingshem för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritid samt behandling och inackorderingshem för narkotikamissbrukare (1971).

Statsbidraget har under perioden ökat från 4 500 (3 500) kr till 30 000 (20 000) kr/plats.

7.64 1) *Vårdanstalter för alkoholmissbrukare.* Bidraget har varierat över tiden enl. följande.

För *vårdanstalt* med garantibidrag från max. 11 kr – 59 kr/dag och vårdplats och med beläggningsbidrag från max. 7 kr – 28 kr/dag och vårdad.

För *inackorderingshem* med garantibidrag från 5 kr och beläggningsbidrag med 4 kr/dag och (plats) vård dag till 75 % av hemmets nettokostnad.

2) *Behandlings- och inackorderingshem för narkomaner*. Bidrag med 75 % av hemmets nettokostnader dock max. 20 000 kr/plats och år.

3) Bidrag för kostnader motsvarande bidrag till alkoholmissbrukare.

4) Bidrag med 75 % av nettokostnaderna.

Bidrag med hela kostnaden om omhändertagandet ej äger rum i allmän eller statsunderstödd enskild vårdanstalt för alkoholmissbrukare.

7.70 Statsbidrag med 50 % av föreståndares och arbetsledares löner. Göteborgs stad har särskilt avtal där statsbidrag utgår med 75 % av kommunens kostnader.

7.71 Statsbidrag till kommun med 250 kr/halvår. För envar av det antal understödstagare eller försörjningspliktiga som i medeltal för dag under näst föregående halvår varit intagna på arbetshem.

7.72 Statsbidrag till huvudman med max. 325 kr/m² nettogolvyta och max. 15 m²/arbetsplats.

7.73 Statsbidrag för hyrande av verkstadslokaler med 50 % av kostnaderna och 45 % av lönekostnaderna för arbetsledare och föreståndare.

7.74 Statsbidrag utgår

1) till anordnande av lokaler med max. 390 kr/kvm och för hyra 125 kr/kvm nettogolvyta. (För det allmänna stödområdet utgår bidrag med 500 kr resp. 175 kr/kvm.)

2) till anskaffning av första uppsättningen maskiner eller likvärdig utrustning med 50 % (i särskilt fall med 2/3) av anskaffningskostnaden.

3) som driftbidrag för arbetsprövning och arbetsträning för lokalhyra och klientersättning samt 8 000 kr/år för arbetsprövningsavdelning och 5 000 kr/år för träningsverkstad.

4) som lönebidrag till arbetsgivare med 2 kr/tim sysselsatt handikappad.

5) som bidrag till arbetsbiträde med 3 000 kr för halvt år och person i stället för bidrag till halvskyddad sysselsättning.

6) allmänna beredskapsarbeten.

7.80 1) Statsbidrag utgår till kontantunderstödsverksamhet som kommun bedriver med tillstånd av AMS. Statsbidrag till kommunal kontantunderstödsverksamhet utgår med 20 % av de kostnader för verksamheten som arbetsmarknadsstyrelsen godkänner. Statsbidrag beräknas för kalenderår.

2) Kostnad för kontantunderstöd åt utlänningar bestrids av statsmedel.

7.81 1) Statsbidrag till kommunala beredskapsarbeten. Beslut om bidrag sker i varje särskilt fall.

2) Statsbidrag utgår i fråga om kommunalt beredskapsarbete eller arkivarbete med 33 % av de godkända kostnaderna för arbetet.

AMS kan i särskilda fall höja resp. minska statsbidraget. Generellt har utbetalats 50 % av de godkända kostnaderna för kommunala beredskapsarbeten till kommuner i de fyra nordligaste länen. Enligt kungörelse om förhöjt statsbidrag till vissa kommunala beredskapsarbeten utgick statsbidrag med upp till 75 % av de godkända kostnaderna för kommunala beredskapsarbeten som påbörjats efter den 1 juli 1971 och huvudsakligen utfördes under tidsperioden 1 november 1971 – 30 juni 1972. Enligt kungörelse (1972: 811) om förhöjt statsbidrag utgår statsbidrag med upp till 50 % av de godkända kostnaderna för kommunala beredskapsarbeten som påbörjats efter den 1 juli 1972 och som utföres under tiden 1/8 1972 – 30/4 1973.

Beträffande arkivarbeten har AMS fastställt att de kostnader som kan godkännas är dels lönekostnaden för det kommunala arkivarbetet dels sociala m. fl. kostnader för arkivarbetets bedrivande liksom resor och traktamentskostnader. De sistnämnda kostnaderna har generellt fastställts till 50 % av lönekostnaden.

7.82 Statsbidrag med hela kostnaden för ersättning till kursföreståndare och lärare, för anskaffande eller förhyrande av maskiner med därtill hörande anordning för läroböcker samt för olycksfallsförsäkring för föreståndare, lärare och kursdeltagare. Statsbidrag till övriga kostnader utgår enl. grunder, som Kungl. Maj: t i särskild ordning bestämmer.

7.90 1) Statsbidrag till kommun eller landstingskommun för fri rättshjälp.

2) Landstingskommun som tillhandahåller fri utomprocessuell rättshjälp äger rätt till statsbidrag med 50 % av kostnaderna.

7.91 Bidraget fördelas mellan landstingens husmoderssemesterhemsnamnder. Nämnderna beviljar sedan stipendier till de bosatta i resp. landsting. Bidrag till semesterhem utgår med 4 kr. (1969)/gäst och dag under förutsättning att landsting beviljat bidrag med min. 1:50 kr/gäst och dag.

7.92 Statsbidrag utgår till kostnader för läkares och kurators avlöning och resor i tjänsten.

Bidrag till avlöningskostnaderna utgår med ett årligt belopp motsvarande hälften av de verkliga kostnaderna, för varje läkare dock högst 6 000 kr och för varje kurator högst 3 000 kr.

Statsbidrag till resor utgår med mellan 50 och 70 % av rese- och traktamentskostnaderna beroende på kommuns geografiska läge.

7.93 Vårdartjänst åt handikappade tillhandahålls via kommunerna. Medlen utbetalas av styrelsen för vårdartjänst. Särskilt beslut gäller för Solna stad. Försöksverksamhet. (25 % av anslagen har redovisats som transfereringar till kommuner.)

7.94 Statsbidrag utgår med belopp motsvarande skälig kostnad för anskaffande, förhyrning eller reparation av hjälpmedel. Socialstyrelsen upprättar förteckning över de hjälpmedel för vilka statsbidrag utgår (hjälpmedelsförteckning). Innan socialstyrelsen beslutat föra upp hjälpmedel i hjälpmedelsförteckningen skall styrelsen inhämta medgivande av Kungl. Maj:t om beslutet har stor principiell eller ekonomisk betydelse. I fråga om hjälpmedel för vilken kostnaden överstiger 5 000 kr skall sådant medgivande alltid inhämtas.

7.95 Inom ramen för en försöksverksamhet i syfte att tillgodose de dövas behov av tolk utgår statsbidrag till kostnaden för arvode åt tolkar för döva.

7.96 Jfr nr 2.21

7.97 Jfr nr 2.22

7.98 Förutom riks försäkringsverkets sjukvårdande verksamhet vid tre fristående sjukhus i Nynäshamn, Tranås och Åre bedrivs genom avtal mellan riks försäkringsverket och vissa kommunala sjukhushuvudmän vård av vissa invalidiserande sjukdomar. Sådana lasarettavdelningar finns vid lasaretten i Lund, Vänersborg, Umeå, Lidköping, Norrköping och Boden. Fr. o. m. 1973 inordnas hela verksamheten i den sjukvårdsverksamhet som åvilar sjukvårdshuvudmännen. (På grund av svårigheter att exakt ange transfereringarna till kommun har här 35 % av anslaget under perioden upptagits som transfereringar.)

8 N. R.	Hälso- och sjukvård. (1) Bidrag	Titel		Klassifice- ring av	Bidragsbe- stämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59
		PK	LK						
8.1	<i>Viss hälso- och sjukvård</i>								
8.10	K Bidrag till viss hälso- och sjukvård. (V) + 1) Driftbidrag. I 2) Investeringsbidrag.	x		I:2 1c	Avtal				
8.11	I Bidrag till anordnande av barnavdelningar vid lasarett m. m. (V)	x		I:2 1a	1939:537 ä.s. 1958:567	12	262	223	518
8.12	K Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m. (V)	x		I:2 1a	1939:538 ä.s. 1960:676	1 245	1 184	1 096	1 301
8.13	K Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettavdelningar. (V)	x		I:2 1b	K.br 2/5 1941	1 555	1 916	2 402	3 293
8.14	K Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi. (V)	x		I:2 1a	K.br 13/6 1947 ä.s. K.br 29/6 1964	1 776	959	1 198	2 426
8.15	I Bidrag till anordnande av radioterapeutiska kliniker. (V)	x		I:2 1c	Avtal				
8.16	K Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund. (XI)	x		I.1 1a	K.br. 21/5 1954 ä.s. K.br. 6/6 1962	356	165	99	90
8.2	<i>Vård av psykiskt sjuka</i>								
8.20	K Bidrag till driften av vissa mentalsjukhus. (V)	x		I:2 1c	Avtal				
8.21	K Bidrag till mentalsjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö. (V) I 1) Driftbidrag. I 2) Investeringsbidrag.	x		I:2 1c	Avtal	1) 23 652 2)	26 385	30 325	35 092
8.22	I Bidrag till drift och anordnande av kliniker för psykiskt sjuka m.m. (V) K 1) Driftbidrag. K 2) Investeringsbidrag.	x		I:2 1c	Avtal				
8.23	I Utrustning av vissa kliniker för psykiskt sjuka. (V)	x		I:2 1c	Avtal				
8.24	I Bidrag till anordnande av psykiatriska kliniker vid lasarett. (V)	x		I:2 1a	1946:421 ä.s. 1958:572	—	—	—	408
8.25	K Bidrag till driften av psykiatriska kliniker vid lasarett. (V)	x		I:2 1a	1946:422 ä.s. 1960:677	32	49	79	338
8.26	I Statsbidrag till anordnande av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka. (V)	x		I:2 1a	1937:296 ä.s. 1950:277 K.br. 25/11 1965	105	225	46	—
8.27	K Statsbidrag till driften av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka. (V)	x		I:2 1a	1937:297 ä.s. 1954:486	1 622	1 635	1 945	2 132
8.28	K Bidrag till epileptikeranstalter. (V)	x		I:2 1a	1957:469		48	32	32
8.29	K Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn. (V)	x		I:2 2a	1937:303 ä.s. 1952:557 K.br. 16/6 1966	220	205	289	197
8.30	K Bidrag till psykiatriska kliniken i Lund. (V)	x		III.2 1c	Avtal	1 640	1 677	1 963	1 898
8.31	I Bidrag till uppförande och utrustning av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus i Stockholm m. m. (V)	x		III.2 1c	Avtal K.br 12/12 1958 ä.s. K.br 29/4 1960				
8.4	<i>Somatisk vård</i>								
8.40	I Bidrag till anordnande av sjukhem för långvarigt kroppssjuka. (V)	x		I:2 1a	1951:820 ä.s. 1954:505 K.br. 3/6 1960	187	433	603	269
8.41	K Bidrag till driften av sjukhem för långvarigt kroppssjuka. (V)	x		I:2 2a	1951:821 ä.s. 1954:506	3 648	4 041	4 391	4 177
8.5	<i>Distriktsvård</i>								
8.50	K Bidrag till provinsialläkärväsendet m. m. (V) + 1) Driftbidrag. I 2) Investeringsbidrag.	x		I:2 1b1	Avtal				
8.51	I Provinsialläkare. (V)	x		I:2 1a	1923:22 ä.s. 1952:215	x	x	x	x
8.52	K Bidrag för kostnader till extra provinsialläkare. (V)	x		I:2 1b1	1911:163 ä.s. 1925:206	44	27	17	16
8.53	K Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor. (V)	x		III:3 b1	1935:428 ä.s. 1956:292	7 267	8 827	9 492	10 228
8.54	K Bidrag till förebyggande mödra- och barnavård. (V)	x		IV:3 1b	1944:396 O. 1955: 482 ä.s. 1965:245	2 555	3 825	6 274	6 632
8.55	K Bidrag till förebyggande mödra- och barnavård: Resor. (XI)	x		IV:3 1b	1944:396 O. 1955: 482 ä.s. 1956:290	710	1 218	1 530	
8.56	K Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor. (V)	x		I:3 1b1	1947:429 ä.s. 1965:244	3 215	3 097	3 389	3 353

59/60	60/61	61/62	62/63	63/64	64/65	65/66	66/67	67/68	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73	
								1) 73 087	87 919	104 295	109 042	114 000	96 018	
								2)	3 511				24 004	
55	121	123	167	168	144	-	-							
1 277	1 246	1 301	1 259	1 337	1 257	1 087	1 411	27*						
3 366	4 148	6 154	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
1 929	1 911	2 169	2 670	4 833	2 595									
						471	-	1 451	778	743	91	37	-	
78	64	56	38											
			664	8 414	9 918	21 201	13 703	400*						
40 258	38 450	45 389	50 700	58 955	65 459	75 371	106 246	206 368						
								7 642						
								1) 306 840	699 452	916 387	909 476	947 221	1 060 527	1 464 851
								2)	-	10 891	70 508	8 680	95 688	59 381
										4 610	2 629	2 503	1 560	2 195
564	1 092	1 266	588	264	156	-	1 368							
435	524	632	698	636	820	741	754							
444	199	440	234	117	170	324	90							
2 170	2 329	2 134	2 104	2 276	2 193	2 214	2 285	198*	34*					
64	68	64	65	1 676	2 106	2 256	2 570							
286	349	316	334	1 271	2 191	2 604	1 052							
2 171	2 366	2 525												
1 325	1 036	538*	-*	65*										
419	288	643	1 262	424	411	90	470							
6 033	5 311	4 944	5 310	5 064	5 062	5 043	5 346	1 020*	487*					
				1) 11 165	22 056	27 532	27 021	33 891						
				2)	-	450	562	-						
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
13	12	5	11	2*										
10 359	11 104	12 675	13 776	16 432	16 476	18 742	19 275	468*						
6 875	7 199	7 843	7 818	8 811	7 793	11 123	10 792	5*						
3 127	3 124	3 172	3 239	3 354	3 218	3 610	3 692	149*	-					

8 N. R.	Hälsa- och sjukvård. (2) Bidrag	Titel		Klassificering av	Bidragsbestämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59	
		PK	LK							
				styr- rela- stru- ktioner						
8.57	K	Bidrag till avlöningar åt distriktbarnmorskor: Hemförlossning. (V)	x	I:3	1bI	1947:429 ä.s. 1957:369	41	54	61	
8.58	K	Bidrag till driften av folktandvården. (V)	x	IV:2	1a	1961:278 ä.s. 1973:462	9 083	9 098	9 227	9 887
8.59	I	Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvården. (V)	x	IV:2	1a	1961:278 ä.s. 1969:664	196	239	132	149
8.6		<i>Övriga sjukhus</i>								
8.60	I	Bidrag till anordnande av tuberkulosvårdanstalter. (V)	x	I:2	2a	1914:292 ä.s. 1949: 628 K.br 25/11 1965		89	665	292
8.61	K	Bidrag till driften av vårdanstalter för lungtuberkulos. (V)	x	I:2	2a	1939:480 ä.s. 1958:569	4 006	3 715	2 804	2 123
8.62	K	Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos. (XI)	x	I:2	2a	1) 1937:209 ä.s. 1958:570 2) K.br. 9/10 1953 ä.s. K.br. 25/11 1965	27	367	278	279
8.63	K	Understödjande av dispensärsverksamhet m. m.	x	I:2	1bI	1937:400 ä.s. 1963:347	1 636	1 418	1 748	1 531
8.64	K	Bidrag till lokala skärmbildundersökningar.	x	I:2	1b	K.br. 15/5 1959	480	602	487	932
8.65	I	Bidrag till anordnande av epidemivårdanstalter. (V)	x	I:2	1a	1920:667 ä.s. 1927: 257 K.br 25/11 1965	18	—	60	—
8.66	K	Bidrag till driften av epidemivårdanstalter. (V)	x	I:2	1a	1939:261 ä.s. 1949: 632 K.br 20/6 1952	436	430	397	389
8.67	K	Bidrag till behandling av vissa lupuspatienter från landsorten. (V)	x	I:2	1b	1953:452 ä.s. 1959:435	—	2	1	1
8.68	I	Bidrag till anordnande och drift av förlossningsanstalter. (V)	x	I:2	1a	1937:742 ä.s. 1958:571 K.br. 25/11 1965	1) 246 2) 500*	147	405	89
8.69	K	Skyddsympningar. (V)	x	I:1	1b	1) 1958:428 ä.s. 1972:681 2) 1945:334 ä.s. 1959:205	1) — 2) 251	297 100 25*	1 447 110	1 284 113
8.70	K	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar. (V)	x	I:1	1bI	1933:239	916	961	915	1 026
8.71	K	Bidrag till sjuktransporter med flygplan och helikopterflyg. (XI)	x	IV:1	1c	Prop. 1954:59 Avtal	x	x	x	x
8.8		<i>Omsorg om psykiskt utvecklingsstörda</i>								
8.80	K	Bidrag till driften av särskolor. (V)	x	I:1	2bI	1) 1954:739 2) 1968:751 ä.s. 1970:262	6 996	8 970	8 839	10 535
8.81	K	Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt utvecklingsstörda. (V)	x	I:2	1a	1954:739 ä.s. 1965:340	8 395	8 274	8 480	8 741
8.82	I	Bidrag till anordnande av vårdhem m. m. samt särskolor (vissa institutioner för psykiskt utvecklingsstörda). (V)	x	1) I:2	1) 1a	1) 1954:738 2) 1968:350 ä.s. 1972:789	2 831	2 622	979	5 509
8.9		<i>Övrigt</i>								
8.90	K	Allmän hälsokontroll. (V)	x	IV.4	1c	Försöksverksamhet. Avtal Prop. 1970:1				
8.91	K	Abortförebyggande åtgärder. (V)	x	IV.3	1a	bil. 7. 1945:863 ä.s. 1955:46	179	243	283	280
8.92	K	Bidrag till psykisk barn- och ungdomsvård. (V)	x	IV.2	1bI	1) 1945:489 2) 1960:619	289	392	622	501
8.100		<i>Undervisningssjukhus</i>								
8.101	K	Bidrag till kommunala undervisningssjukhus. (V)	x		3c	Avtal				
	I	1) Driftbidrag.								
		2) Investeringsbidrag.								
8.102	K	Bidrag till Malmö allmänna sjukhus. (V)	x		3c	Avtal				
	+	1) Driftbidrag.								
	I	2) Investeringsbidrag.					2 213	2 916	3 315	3 081
8.103	K	Bidrag till Malmöhus läns lasarett i Lund.	x		3c	Avtal				
	+	1) Driftbidrag.					1) 1 610	1 505	2 066	1 907
	I	2) Investeringsbidrag.					2) 1 693	4 747	3 634	5 627
8.104	I	Bidrag till anordnande av undervisning i klinisk epidemiologi vid epidemiska sjukhuset i Uppsala.	x		3c	Avtal				

8 N. R.	Hälsa- och sjukvård. (3) Bidrag	Titel		Klassifice- ring av	Bidragsbe- stämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59
		PK	LK						
				styr- kon- rela- struk- tion er tion					
8.105	K Bidrag till vissa Göteborgs stad tillhöriga + sjukhus. (V)		x	3c	Avtal				
I	1) Driftbidrag.					1) 1 800	3 708	4 566	3 550
	2) Investeringsbidrag.					2) 1 316	2 155	1 529	
8.106	K Bidrag till lasarettet i Umeå. (V)		x	3c	Avtal				
+	1) Driftbidrag.								1)
I	2) Investeringsbidrag.								2) 53
8.107	I Bidrag till regionsjukhuset i Linköping. (V)		x	3c	Avtal				
8.108	K Bidrag till viss utbildning m. m. vid Kungsgårdets sjukhus. (V)		x	3c	Avtal				
8.109	K Utbildning och forskningsverksamhet vid läkarstationen i Dalby. (V)		x	3c	Avtal				
8.110	K Bidrag till vissa Stockholms stad tillhörande sjukhus. (V)		x	3c	Avtal				
+	1) Driftbidrag.					35	35	60	329
I	2) Investeringsbidrag.								
8.111	K Bidrag till vissa om- och tillbyggnader + vid Serafimerlasarettet. (V)		x	3c	Avtal				
I	1) Lönekostnader					1) 7 357	7 901	8 552	9 123
	2) Omkostnader					2) 3 024	3 177	3 006	3 384
	3) Byggekostnader					3) 4*	10	227*	395
8.112	K Bidrag till driftkostnader vid kronprinsessan Lovisas barnsjukhus. (V)		x	3c	Avtal				
+	1) Driftkostnader.					1) 646	683	788	869
I	2) Byggekostnader.					2)	166		
8.113	K Bidrag till Sabbatsbergs och S:t Görans + sjukhus. (V)		x	3c	Avtal				
I	1) Lönekostnader.					1) 208	207	203	234
	2) Omkostnader.					2) -	-	923	957
	3) Byggekostnader.					3)		119*	436*
8.114	K Epidemisjukhuset i Stockholm. (V)		x	3c	Avtal		65	65	76
8.115	K Klinisk kirurgi i Stockholm. Lönekostnader. (V)		x	3c	Avtal		35	35	
8.116	K Kostnader för mentalsjukvårdsberedningen. (V)		x	I:2	3c	Avtal			

59/60	60/61	61/62	62/63	63/64	64/65	65/66	66/67	67/68	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73
6 224	6 101	8 761	5 980	10 682	16 896	18 920	13 691	30 485	35 610	37 999			
4 504	4 603	630	739	1 457	5 632		9 915						
608	1 005	2 800	5 437	6 925	7 802	6 882	4 244	7 100	9 713	7 120			
1 010	972	3 000	798*	—			4 786	8 007	7 631	7 119			
								4 673	11 710	5 068			
									59	x	x	1 185	99
									562	944	1 619	1 771	1 729
386	555	318	1) 929	949	1 615	199	2 462	2 472	9 261	9 514			
			2) 19	208		198	4 571	7 037	21 609	31 853			
9 276	10 282	11 429	12 451	11 717	13 311	14 739	18 630	21 530	263*				
3 191	3 396	3 623	3 919	3 937	4 122	6 217	6 506	7 935	689*				
885	480	1 119	450	778	5 715	5 672	2 725	1 508	608	168*	257*		
928	1 243	1 134	1 313	2 041	1 501	1 272							
	22												
237	306	482	522	618	649	1 179	897	1 071	4 249	9 074	13 124	14 194	
457	498	531											
11*	7	81	8*										
			1 500	944	1 576	3 404	1 591						

Huvudlinjer i bidragens konstruktion

- 8.10 Fr. o. m. år 1967 sammanfördes flera bidrag till anordnande och drift av den sjukhusanslutna sjukvården till ett allmänt bidrag till viss hälso- och sjukvård. Detta bidrag slopades i samband med överenskommelsen om höjda patientavgifter för den öppna och slutna vården samt höjd ersättning från försäkringskassorna fr. o. m. 1973.
- 8.11 Statsbidrag med 2 500 kr/plats för nybyggnad och med 1 250 kr/plats vid ombyggnad. Förhöjt bidrag kan utgå till områden med relativt många barn.
- 8.12 Statsbidrag med 2 kr/dag och barn. Förhöjt bidrag kan utgå till områden med relativt stort barnantal. Bidrag utgår till 1 plats/2 500 inv. Kungl. Maj: t kan dock besluta om bidrag till ytterligare platser.
- 8.13 Bidrag utgår till lasarett eller därmed jämställd sjukvårdsinrättning – med ortopedisk avdelning – med 2/3 av kostnaderna för stödjebandage och proteser. Fr. o. m. 1962/63 redovisas bidraget under Övrig socialvård som Bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade.
- 8.14 Statsbidrag med 5:50/dag och patient till Malmöhus läns landsting samt 6 kr/dag och patient till Göteborgs stad samt hela kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation å intagna patienter. Vidare utgår bl. a. bidrag till resor för patienter jämte vårdare. Bidraget upphör fr. o. m. 1965 och övergår till ett 10 % kostnadsbidrag för driftkostnader till radiologiska klinikerna i Lund och Göteborg. Bidraget utgår enligt läkarutbildningsavtal och redovisas under respektive sjukhus.
- 8.15 Statsbidrag med 25 % av kostnaderna för uppförande av och utrustning vid radioterapeutiska klinikerna vid regionsjukhusen i Linköping, Örebro och Umeå.
- 8.16 Statsbidrag utgår med 6 kr/underhållsdag, dock högst bidrag motsvarande hälften av normal årlig beläggning å avdelningen.
- 8.20 Avtal mellan staten och Örebro läns landsting samt Gävleborgs läns landsting om ersättning för driftkostnaderna vid vissa mentalsjukhus.
- 8.21 Enligt särskilt avtal svarar Stockholm, Göteborg och Malmö för vården av mentalt sjuka med hemortsrätt i dessa städer.
- 8.22 Byggnadsbidrag enligt avtal mellan staten och landstingen om landstingens övertagande av statens mentalsjukvård samt mellan staten och städerna Stockholm, Göteborg och Malmö. Bidrag utgår med 55 000 kr/plats jämte ett byggnadskostnadsindex.
- 8.23 Enligt avtal mellan staten och landstingen om övertagande av huvudmannaskapet för den statliga mentalsjukvården svarar staten för vissa utrustningskostnader.
- 8.24 Statsbidrag med 6 000 kr/plats för nybyggnad och 3 000 kr/plats för ombyggnad.
- 8.25 Statsbidrag med 3 kr/dag och patient.
- 8.26 Statsbidrag för nybyggnad med 1 500 kr/plats och 1 000 kr/plats för inköp av byggnader.
- 8.27 Statsbidrag med 1 kr och 25 öre/patient.
- 8.28 Statsbidrag med 95 % av kontanta löneförmåner till rektorer (föreståndare) och lärare samt 2 000 kr/godkänd internatplats och 300 kr/externplats.
- 8.29 Statsbidrag med 2 kr/patient och dag.
- 8.30 Bidrag till Malmöhus läns landsting för driftkostnaderna vid kliniken. Bidrag utgår med belopp motsvarande medelkostnaden per dag för samtliga lasarett i riket förhöjd med 20 %/underhållsdag.
- 8.31 Bidrag till Stockholms läns landsting för uppförande av psykiatrisk klinik.
- 8.40 Statsbidrag med 2 000 kr/plats för nybyggnad, 1 500 kr/plats för nyinköp samt 1 000 kr/plats vid ombyggnad. Bidrag med 1,5 platser/1 000 inv. för landsting och 1,5 platser/2 000 inv. för stad utanför landsting.
- 8.41 Statsbidrag med 1 kr 50 öre/dag och patient med 1,5 platser/1 000 inv. för landsting och med 1,5 platser/2 000 inv. för stad utanför landsting.
- 8.50 Den 1 juli 1963 överfördes genom avtal provinsialläkarväsendet till landstingskommunerna med undantag för städer med mer än 15 000 invånare, som skulle ha stadsdistriktsläkare i mån av behov. Den 1 juli 1968 lades även dessa under landstingskommunalt huvudmannaskap. Verksamheten erhöll först särskilt statsbidrag, vilket numera slopats i samband med höjningen av patientavgiften till 12 kronor och samtidig höjning av försäkringskassans ersättning till huvudmännen. Statsbidrag till lönekostnader för provinsialläkare med 120 %. Kungl. Maj: t fastställer högsta antal statsbidragsberättigade tjänster.

- 8.51 Till anskaffande, drift och underhåll av för sjukvårdsändamål avsedd automobil el. motorbåt utgår statsbidrag till landsting, landskommun el. kommunförbund med max. 5 000 kr resp. 750 kr.
- 8.52 Statsbidrag till lönekostnad för extra provinsialläkare.
- 8.53 Statsbidrag till avlönande av distriktssköterskor till landsting som anordnat distriktsvård med 50 % av lönekostnaderna.
- 8.54 Bidrag till anordnande, upprättande av rådgivningsverksamhet i förebyggande mödra- och barnavård, bidrag till inredning och utrustning av mödra- och barnavårdscentraler samt bidrag till lönekostnader.
- 8.55 Bidraget särredovisas t. o. m. budgetåret 1957/58.
- 8.56 Statsbidrag till avlönande av distriktsbarnmorskor med 50 % av lönekostnaderna samt distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård.
- 8.69 Bidrag efter företeende av räkning hos socialstyrelsen.
- 8.58 Statsbidrag med 16 kr/år och barn som får systematisk behandling.
- 8.59 Statsbidrag med 3 000 kr/poliklinik och år samt 1 300 kr för varje ytterligare tandläkare.
- 8.60 Statsbidrag med 2 000 kr/plats. Bidrag till max. 1 plats/1 000 inv. för stad utanför landsting.
- 8.61 Statsbidrag med 1 kr 75 öre/patient och dag. Till områden med hög tuberkulossjuklighet utgår ett förhöjt driftbidrag.
- 8.62 Bidrag avser landstings- och storstadsanstalter i Stockholm och Göteborg.
- 8.63 Statsbidrag med max. hälften av lönekostnaderna för läkare och sjuksköterskor med 2-2:50 kr/röntgenundersökning och 0:50 kr/skärbildsundersökning samt bidrag till patienters resor.
- 8.64 Statsbidrag utgår med hälften av kostnaderna för undersökningens bedrivande. Bidraget redovisas fr. o. m. budgetåret 1963/64 under allmän hälsokontroll 8.91.
- 8.65 Statsbidrag med 2 500 kr/plats för nybyggnad och 1 000 kr/plats för inlösen av befintlig byggnad.
- 8.66 Statsbidrag med 2 kr/dag och patient.
- 8.67 Bidrag för täckande av kostnaden som uppstått genom behandling av patienter ej bosatta i Stockholm med lupusvulgarism.
- 8.68 Statsbidrag med 2 500 kr/plats för nybyggnad, för nyinköp 1 750 kr/plats samt för ombyggnad av 1 250 kr/plats.
- 8.69 Bidrag efter företeende av räkning till socialstyrelsen.
- 8.70 Bidrag till lönekostnader för läkares och kurators verksamhet beträffande könssjukvården.
- 8.71 Verksamheten gäller främst sjuk- och undsättningstransporter i Norrland och Stockholms skärgård. Staten står för huvudparten av kostnaderna, däribland investeringskostnaderna. Driftkostnaderna bestrids genom statsanslag, avgifter och avtalsenliga bidrag från resp. landsting. För verksamheten i Stockholm bestrids driftkostnaderna till 50 % med statsmedel och till 50 % med medel från Stockholms landsting och Stockholms stad. Transfereringarna svåra att uppskatta. Bidrag utgick t. o. m. budgetåret 1967/68.
- 8.80 1) Landstingen ålades 1944 att svara för undervisningen, och sedan 1954 åligger det landstingen och landstingsfria städer att även svara för de psykiskt utvecklingsstördas vård. Verksamheten regleras av Lag angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda den 15 december 1967 och stadga den 26 april 1968 (helt nytryckt den 30 juni 1972 enligt SFS 1972: 456), samt tillsynsmyndighetens råd och anvisningar m. m. vartill kommer statsbidragsbestämmelser.
- 2) Statsbidrag med 1 200 kr./erkänd internatplats, 200 kr./externatplats samt 200 kr./patient utackorderad i familjevård.
- 8.81 1) Statsbidrag med 2 kr./patient och dag.
- 2) Statsbidrag med 1 200 kr./externatplats som 200 kr./patient utackorderad i familjevård.
- 8.82 1) Statsbidrag med 12 000 kr. för internatplats och 9 000 kr. för externatplats, samt 30 % av byggnadskostnaderna vid ombyggnad.
- 2) Statsbidrag utgår i mån av tillgång på medel till kostnad för nybyggnad eller tillbyggnad eller inköp av byggnad jämte ombyggnad enligt följande,
- a) för lokaler för särskola med elevhem med 12 000 kr. för varje plats
- b) för vårdhem eller specialistsjukhus med 9 000 kr. för varje plats

- c) för lokaler för särskola i andra fall än som avses under a) samt lokaler för daghem för barn eller sysselsättningshem med 50 % av den verkliga kostnaden dock med högst 9 000 kr. för varje plats.
- Statsbidrag utgår även för ändring av byggnad som äges av huvudman. Sådant statsbidrag utgår med 30 % av byggnadskostnaden, dock med högst 12 000 kr. för varje plats i särskola med elevhem och med högst 9 000 kr. för varje plats vid annan särskola eller vid vårdhem eller specialistsjukhus.
- 8.90 Bidrag för speciella ändamål efter rekvisition hos socialstyrelsen.
- 1) Försöksverksamhet med hälsoundersökningar av 66-åringar enl. beslut som Kungl. Maj: t efter framställning från socialstyrelsen kommer att meddela.
 - 2) Bearbetning av material från utförda hälsokontroller.
 - 3) PKU-prov och prov på vissa andra ärftliga sjukdomar, som kan förekomma hos nyfödda.
 - 4) Prov från gravida kvinnor avseende förekomst av asymptomatisk bakteriuri.
 - 5) Fr. o. m. budgetåret 1963/64 redovisas under detta Bidrag till lokala skärmbildningsundersökningar.
- 8.91 1) Bidrag till verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte med 15 kr. till kurators lön och 25 kr. till läkares lön/mottagning.
- 2) Ersättning till laboratorium, som av socialstyrelsen godkänts för utförande av biologiska eller immunologiska graviditetsreaktioner åt mödravårdsorgan och rådgivningsbyråer med högst 20 kr./prov.
- 8.92 1) Statsbidrag till kostnader för läkares och assistents avlöning.
- 2) Statsbidrag utgår till kostnaderna för läkares, psykologs, biträdande psykologs, kurators och pedagogassistents avlöning och resor i tjänsten.
- Bidrag till avlönskostnader utgår med ett årligt belopp, motsvarande hälften av verkliga kostnaderna, för varje läkare dock högst 6 000 kr. och för annan befattningshavare högst 3 000 kr.
- För befattningshavares resor i tjänsten inom verksamhetsområdet utgår bidrag inom Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län med 70 %, inom Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län med 60 % samt inom riket i övrigt med 50 % av det sammanlagda rese- och traktamentskostnaderna i enlighet med för landstingets resp. statens befattningshavare gällande resereglemente.
- 8.101 Undervisningssjukhus.
 8.102 Undervisningssjukhus.
 8.103 Undervisningssjukhus.
 8.104 Undervisningssjukhus.
 8.105 Undervisningssjukhus.
 8.106 Undervisningssjukhus.
 8.107 Undervisningssjukhus.
 8.108 Undervisningssjukhus.
 8.109 Undervisningssjukhus.
 8.110 Undervisningssjukhus.
 8.111 Undervisningssjukhus.
 8.112 Undervisningssjukhus.
 8.113 Undervisningssjukhus.
 8.114 Undervisningssjukhus.
 8.115 Undervisningssjukhus.
 8.116 Ersättning för landstingens övertagande av programmering och projektering inom mentalvården.

9 N. R.	Finansiering. (1) Bidrag	Titel		Klassifice- ring av	Bidragsbe- stämmelser	55/56	56/57	57/58	58/59
		PK	LK						
9.1	<i>Ersättning till kommunerna</i>								
9.10	K Ersättning till städerna för mistad tolag. (VII)	x		1c	1) K 1857:58 Kungl. Maj:ts skrivelse till generaltullstyrelsen 1964:879 2) 18/12 1973 Brev 11.12. 1964	24 021	26 520	29 398	30 630
9.11	K Ersättning till Trelleborgs kommun för mistad tolag. (VII)	x		1c					
9.12	K Städernas friheter. (VII)	x		1c	K.br. 27/8 1777 ä.s. K.br. 19/7 1815 m. m. K. f.n. 1922:362	29	29	41	29
9.13	K Ersättning till landsting och städer som ej deltagar i landsting för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel. (VII)	x	x	1c		3 100	3 100	3 100	3 100
9.14	K Bidrag till skattetyngda kommuner. (VII)	x		A	K.f.n. 1951:278 ä.s. 1962:168	3 701	2 473	3 804	5 806
9.15	K Skatteersättning till kommunerna. (VII) 1) PK 80 % 2) LK 20 %	x	x	A	1) 1951:219 2) 1951:668 ä.s. 1953:288 3) 1957:203 ä.s. 1957:205	46 988	46 104	314 662	597 586
9.16	K Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1957 års ortsavdragsreform. (VII) 1) PK 75 % 2) LK 25 %	x	x	A	1957:200				
9.17	K Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform. (VII) 1) PK 75 % 2) LK 25 %	x	x	A	1962:140				
9.18	K Skatteutjämningsbidrag till kommunerna. (VII) 1) PK 65 % 2) LK 35 % 1972/73 1) PK 64 % 2) LK 36 %	x	x	A	1) 1965:268 ä.s. 1972:141 2) 1962:69 ä.s. 1965:536				
9.19	K Skattebortfallsbidrag till kommunerna. (VII) 1) PK 64 % 2) LK 36 %	x	x	A	1972:140				

Huvudlinjer i bidragens konstruktion

9.10 Ersättning till städerna på grund av mistad tolag. Ersättningens storlek beslutas i varje särskilt fall.

9.11 Tolagsersättning till Trelleborgs kommun enl. brev till generaltullstyrelsen angående kompensation för uppbördersättning av tullmedel.

Fr. o. m. 1971/72 erhåller endast Trelleborgs kommun tolagsersättning. Tolagsersättningen och ersättningen till städernas friheter avvecklas successivt då staten påtar sig ansvaret för vissa verksamhetsgrenar som städerna tidigare ombesörjt (domstolsväsendet, polis- och åklagarväsendet, uppbördsväsendet, exekutionsväsendet och tullhusbyggnadsväsendet).

9.12 Ersättning för förlorade tullfriheter som vissa städer av ålder varit förunnade. Ersättningens storlek beslutas i varje särskilt fall.

9.13 Ersättning till landsting och städer utanför landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel. Ersättningen fördelas mellan landsting och städer efter folkmängden.

9.14 Kommun kan efter prövning hos Kungl. Maj: t erhålla skattelindringsbidrag vid en utdebitering överstigande 11 kr./skattekrona samt en löpande taxering understigande gränsunderlaget.

Gränsunderlaget beräknas fr. o. m. 1962 som antalet skattekronor och skatteören som motsvarade 75 % av medelskatteunderlaget per invånare i rikets landskommuner vid föregående års taxering (visst undantag gällde Norrbottens län). Gränsunderlaget beräknades fr. o. m. 1963 på medelskatteunderlaget per invånare i rikets kommuner. Landet indelades i 3 gränsunderlagsområden:

I Norrbottens län samt lapplandsdelen i Västerbottens län

II Återstoden av Västerbottens län samt Jämtlands och Västernorrlands län

III Övriga delen av landet.

Gränsunderlaget sattes till 80, 70 resp. 55 % av medelskatteunderlaget. Bidraget maximerades till att ej överstiga 90 % av medelskatteunderlaget.

Fr. o. m. 1963 sker en kraftig ökning av anslaget. Anslaget gäller som ett provisorium för åren 1963–1965 i avvaktan på att 1958 års skatteutjämningskommitté slutfört sitt betänkande.

9.15 1) Övergångsbidrag i anledning av kommunindelningsreformen 1951. Kommun eller kommundel kunde efter Kungl. Maj: ts prövning erhålla bidrag vid bl. a. en utdebiteringshöjning överstigande 1 kr.

2) I mån av medel kan landsting och kommun erhålla statsbidrag för att helt eller delvis täcka den utdebiteringshöjning som uppstått på grund av höjningen av de kommunala ortsavdragen (lag 1950:252). Utdebiteringshöjningen beräknades som skillnaden mellan den genomsnittliga medelutdebiteringen för åren 1948–1950 och skatteunderlaget enl. 1951 års taxering samt utbetalningssiffran för det aktuella året. Denna provisoriska skatteersättning till kommunerna inarbetades i ett nytt skattebidrag fr. o. m. 1958.

3) Kommun äger under åren 1958–1965 rätt att uppbära statsbidrag (ett tillskjutet skatteunderlag) på grund av höjningen av de kommunala ortsavdragen (lag 1957:200). Skatteunderlaget beräknades på ett bidragsunderlag som utgjorde summan av skatteunderlagsbortfallet (vid 1957 års skatteunderlag) och den utgående provisoriska skatteersättningen (se ovan). För åren 1961–1965 redovisades bidragsunderlaget enl. särskild bidragsgruppsindelning.

Fr. o. m. 1962/63 upphör statsbidraget för 1951 års kommunindelningsreform. Anslaget omfattar därefter endast statsbidrag för ortsavdragsreformerna 1957 och 1961. Anslaget ökar kraftigt budgetåret 1958/59 genom 1957 års ortsavdragsreform.

9.16 Se ovan 9.15 punkt 3.

Bidraget avlöser fr. o. m. 1962 9.15 och övergår fr. o. m. 1966 till 9.18.

9.17 Genom 1961 års ortsavdragsreform utgick statsbidrag till kommunerna i form av skatteersättning för åren 1961–1965.

Anslaget övergår fr. o. m. 1966 till 9.18.

9.18 1) Bidrag utgår som

– Skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft (skattekraften per invånare understiger en viss nivå).

– Skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering [(den sammanlagda utdebiteringen överstiger medelutdebiteringen i riket). Detta bidrag utgår ej till landstingskommuner eller kyrkliga kommuner].

– Ett extra skatteutjämningsbidrag kan utgå om synnerliga skäl föreligger.

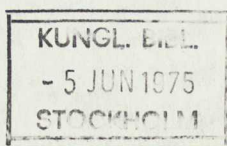
2) I samband med införande av detta anslag försvinner skatteersättningarna till kommunerna i anledning av 1957 och 1961 års ortsavdragsreformer samt skattelindringsbidraget till synnerligen skattetyngda kommuner.

9.19 Kompensation för vissa verkningar av genomförda skatteomläggningar.

Skattebortfallsbidrag för visst år beräknas efter utdebiteringen detta år och bidragsunderlag enligt taxeringsnämnds beslut rörande beräkningsårets taxering.

Kronologisk förteckning

1. Demokrati på arbetsplatsen. A.
2. Psalmer och visor. Del 1: 1. U.
3. Psalmer och visor. Del 1: 2. U.
4. Psalmer och visor. Del 1: 3. U.
5. Bättre bosättning för flera. S.
6. Huvudmannaskapet för specialskolan och särskolan. U.
7. Framtida studerandehälsovård. S.
8. Utlandssvenskarnas rösträtt. Ju.
9. Individ och skolan. U.
10. Rörlig pensionsålder. S.
11. Svensk press. Tidningar i samverkan. Fi.
12. Totalfinansiering. B.
13. Vägtrafikolyckor och sjukvårdskostnader. S.
14. Konstnärerna i samhället. U.
15. Kommunal rösträtt för invandrare. Kn.
16. Kriminalvårdens nämnder. Ju.
17. Markanvändning och byggande. Remissammanställning utgiven av bostadsdepartementet. B.
18. Förtroendevalda och partier i kommuner och landsting. Kn.
19. Konsumentskydd på låsområdet. H. (Utkommer hösten 1975)
20. Särskilda regler för handläggning av anmälan mot polisman. Ju.
21. Pensionsförsäkring. Fi.
22. Lag om allmänna handlingar. Ju.
23. JO-ämbetet. Uppgifter och organisation. R.
24. Tre sociologiska rapporter. Ju.
25. À jour. Om journalistutbildning. U.
26. Forskningsråd. U.
27. Politisk propaganda på arbetsplatser. A.
28. Program för ljud och bild i utbildningen. U.
29. Medborgerliga fri- och rättigheter i vissa länder. Ju.
30. Barnens livsmiljö. S. (Utkommer hösten 1975)
31. Samhället och barns utveckling. Barnmiljöutredningens rapport 1. S. (Utkommer hösten 1975)
32. Barns hälsa. Barnmiljöutredningens rapport 2. (Utkommer hösten 1975)
33. Barns uppfostran och utveckling. Barnmiljöutredningens rapport 3. (Utkommer hösten 1975)
34. Förskolan, skolan och fritiden. Barnmiljöutredningens rapport 4. (Utkommer hösten 1975)
35. Barnfamiljernas ekonomi. Barnmiljöutredningens rapport 5. (Utkommer hösten 1975)
36. Barnen och den fysiska miljön. Barnmiljöutredningens rapport 6. (Utkommer hösten 1975)
37. Barn och föräldrars arbete. Barnmiljöutredningens rapport 7. (Utkommer hösten 1975)
38. Barnkultur. Barnmiljöutredningens rapport 8. (Utkommer hösten 1975)
39. Statsbidrag till kommunerna. Fi.

Systematisk förteckning

Riksdagen

JO-ämbetet. Uppgifter och organisation. [23]

Justitiedepartementet

Utlandssvenskarnas rösträtt. [8]
Kriminalvårdens nämnder. [16]
Särskilda regler för handläggning av anmälan mot polisman. [20]
Lag om allmänna handlingar. [22]
Tre sociologiska rapporter. [24]
Medborgerliga fri- och rättigheter i vissa länder. [29]

Socialdepartementet

Bättre bosättning för flera. [5]
Rörlig pensionsålder. [10]
Vägetrafikolyckor och sjukvårdskostnader. [13]
Barnmiljöutredningen. 1. Barnens livsmiljö. [30] (Utkommer hösten 1975) 2. Samhället och barns utveckling. Barnmiljöutredningens rapport 1. [31] (Utkommer hösten 1975) 3. Barns hälsa. Barnmiljöutredningens rapport 2. [32] (Utkommer hösten 1975) 4. Barns uppfostran och utveckling. Barnmiljöutredningens rapport 3. [33] (Utkommer hösten 1975) 5. Förskolan, skolan och fritiden. Barnmiljöutredningens rapport 4. [34] (Utkommer hösten 1975) 6. Barnfamiljernas ekonomi. Barnmiljöutredningens rapport 5. [35] (Utkommer hösten 1975) 7. Barnen och den fysiska miljön. Barnmiljöutredningens rapport 6. [36] (Utkommer hösten 1975) 8. Barn och föräldrars arbete. Barnmiljöutredningens rapport 7. [37] (Utkommer hösten 1975) 9. Barnkultur. Barnmiljöutredningens rapport 8. [38] (Utkommer hösten 1975)

Finansdepartementet

Svensk press. Tidningar i samverkan. [11]
Pensionsförsäkring. [21]
Statsbidrag till kommunerna. [39]

Utbildningsdepartementet

1969 års psalmkommitté. 1. Psalmer och visor. Del 1: 1. [2] 2. Psalmer och visor. Del 1: 2. [3] 3. Psalmer och visor. Del 1: 3. [4]
Utredningen om skolan, staten och kommunerna.
1. Huvudmannaskapet för specialskolan och särskolan. [6] 2. Individen och skolan. [9]

Framtida studerandehälsövård. [7]
Konstnärerna i samhället. [14]
Å jour. Om journalistutbildning. [25]
Forskningsråd. [26]
Program för ljud och bild i utbildningen. [28]

Handelsdepartementet

Konsumentskydd på låsområdet. [19] (Utkommer hösten 1975)

Arbetsmarknadsdepartementet

Demokrati på arbetsplatsen. [1]
Politisk propaganda på arbetsplatser. [27]

Bostadsdepartementet

Totalfinansiering. [12]
Markanvändning och byggande. Remissammanställning utgiven av bostadsdepartementet. [17]

Kommundepartementet

Kommunal rösträtt för invandrare. [15]
Förtroendevalda och partier i kommuner och landsting. [18]

LiberFörlag
Allmänna Förlaget

KUNGL. BIBL.
- 5 JUNI 1975
STOCKHOLM

ISBN 91-38-02300-8